

**REPUBLIKA HRVATSKA**

**Ministarstvo hrvatskih branitelja**

---

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA  
O HRVATSKIM BRANITELJIMA IZ DOMOVINSKOG RATA  
I ČLANOVIMA NJIHOVIH OBITELJI**

---

Zagreb / kolovoz, 2017. godine

# **NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O HRVATSKIM BRANITELJIMA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVIMA NJIHOVIH OBITELJI**

## **I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA**

Ustavna osnova za donošenje Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (dalje: Zakon) sadržana je u odredbi članka 2. stavak 4. podstavak 1. i u odredbi članka 58. stavak 3. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

## **II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI**

S obzirom da je važeći Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) mijenjan već više od deset puta, te s obzirom da je analiza stanja pokazala potrebu opsežnih promjena, valjalo je pristupiti donošenju novog, jedinstvenog zakona kojim će se sustavnim pristupom na sveobuhvatan način rješavati pitanja braniteljsko-stradalničke populacije.

### **➤ Analiza postojećeg stanja**

Analizom stanja utvrđeno je da se aktualno zakonodavno uglavnom regulira prava hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu HRVI iz Domovinskog rata), njihovim statusima i pravima. To je odgovaralo situaciji neposredno nakon i u prvim godinama koje su uslijedile nakon Domovinskog rata, kada je bilo potrebno hitno pružiti odgovarajuću skrb stradalim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji.

Međutim, nakon više od 25 godina od završetka Domovinskog rata, društvo, kao i potrebe braniteljsko – stradalničke populacije uvelike su se promijenile.

Tako je utvrđeno da je zatvaranjem roka za ostvarivanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata velik broj onih koji nisu sudjelovali u vojnim ili policijskim postrojbama tijekom Domovinskog rata, do sada iz različitih razloga, nisu ostvarili status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata po prijašnjim propisima, danas ostao izvan sustava.

Analiza je također pokazala da hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, koji su imali sreću i nisu nastradali u Domovinskom ratu, nego privređuju i samostalno podižu svoje obitelji, nemaju gotovo nikakvu potporu sustava. Trenutno (stanje na 30. svibanj 2017. godine) od ukupno 505.694 hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, 56.562 ih ima status HRVI iz Domovinskog rata. Kod dijela braniteljske populacije posljedice ratnih trauma pojavile su se mnogo kasnije, a zbog zatvaranja roka za priznavanje statusa HRVI po osnovi bolesti, onemogućeno im je ostvarivanje statusa HRVI iz Domovinskog rata i pripadajućih prava.

Dosadašnje definiranje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno uvjeta pripadnosti određenoj postrojbi i vremenu provedenom u njoj pokazalo se neadekvatno, jer mnogi koji su zaista sudjelovali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, odnosno dali svoj doprinos u Domovinskom ratu nisu mogli ostvariti status te su tako ostali izvan sustava.

Osim navedenog, analiza je pokazala nepravedan sustav vrednovanja doprinosa u Domovinskom ratu, a osobito u pogledu opsega ostvarivanja prava. Tako su brojni hrvatski

branitelji iz Domovinskog rata koji su branili suverenitet Republike Hrvatske kao pripadnici borbenog sektora u najtežim akcijama i razdobljima Domovinskog rata praktički izjednačeni s pripadnicima raspoređenim na mjestima gdje se često i nije osjetila ratna ugroza. Njihovo izjednačavanje upravo je izazvalo nejednakost u njihovom tretiranju i statusu, što nikako nije sukladno temeljnom načelima pravednosti i ravnopravnosti.

Nadalje, ranijim izmjenama važećeg Zakona, prestalo je pravo na ostvarivanje opskrbnine u nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja, a uslijed socijalne reforme objedinjavanja svih novčanih naknada takve prirode u jedinstveni institut zajamčene minimalne naknade, u nadležnosti Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Međutim, s obzirom da uvjeti za ostvarivanje prava na zajamčenu minimalnu naknadu nisu isti kao što su bili za ostvarivanje prava na opskrbninu, dio hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata nije mogao ostvariti to pravo ili ga je, pak, ostvario pod značajno težim uvjetima (manji iznosi, stroži uvjeti, upis zabilježbe tražbine u zemljišnim knjigama na nekretninama korisnika i sl.).

Početkom 2014. godine ostvarivanje prava na besplatne udžbenike za braniteljsko – stradalničku populaciju prešlo je u nadležnost Ministarstva znanosti i obrazovanja, nakon čega su pojedini korisnici izgubili pravo na jednak opseg prava koji su ostvarivali do tada.

Analiza sustava mirovinskih prava (uvjeti i način ostvarivanja prava, obračun mirovina i sl.) pokazala je određene nedostatke postojećih zakonodavnih rješenja, posebice u odnosu na specifične potrebe braniteljske populacije. Naime, uslijed proživljenih ratnih trauma kod braniteljsko – stradalničke populacije javljaju se brojni problemi koji negativno utječu na njihovu kvalitetu života i životni vijek. Statistički pokazatelji govore u prilog tvrdnji da se danas životni vijek ove populacije smanjio, a negativna stopa mortaliteta se i dalje nastavlja. Ovo ih stavlja u neravnopravan položaj s ostalom populacijom koja odlazi u starosnu mirovinu sukladno općim propisima. Naime, opću dobnu granicu od 65 godina za odlazak u starosnu mirovinu pripadnici braniteljsko – stradalničke populacije nažalost prečesto ni ne dočekaju budući da je stopa smrtnosti u ranijim godinama puno veća nego u odnosu na opću populaciju stanovništva u Republici Hrvatskoj.

Osim navedenog, uočeni su problemi u primjeni pojedinih zakonskih rješenja vezano uz obračun mirovinskih prava i računanje staža za vrijeme provedeno u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

Nadalje, visina mirovinskih prava za braniteljsku populaciju često ne odgovara cilju osiguranja posebne skrbi za pripadnike iste populacije. Naime, prilikom obračuna staža, u praksi se odredba o dvostrukom stažu osiguranja ostvarenog za vrijeme Domovinskog rata, uslijed pretjeranog formalizma u tumačenju same odredbe, nije dosljedno primjenjivala, odnosno primjenjivala se samo u slučajevima uplaćenih doprinosa za to vrijeme.

Utvrđena je nejednakost u odnosu na pojedine adresate mirovinskih prava braniteljsko – stradalničke populacije u odnosu na druge kategorije korisnika, te opću populaciju. Tako se članovima obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, za razliku od drugih, naknada mirovine gotovo i ne usklađuju sukladno općim propisima.

Također je uočena potreba, među adresate prava na obiteljsku mirovinu prema novom Zakonu uvrstiti i bračne, odnosno izvanbračne drugove te djecu umrlih hrvatskih branitelja. Naime članovi obitelji hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji nisu smrtno stradali ili nemaju status HRVI iz Domovinskog rata prema važećem Zakonu nemaju gotovo nikakvih prava.

Sve navedeno, kao i dodatno uočeni problemi koji, u višem ili manjem opsegu, negativno utječu na ostvarivanje mirovinskih prava, pokazuje da mirovinski sustav prema općim propisima apsolutno gubi smisao u odnosu na braniteljsko – stradalničku populaciju, jer ne odgovara adekvatno njihovim potrebama.

Slična je situacija i u odnosu na prava iz radnog odnosa, odnosno nezaposlenih osoba. Naime, zbog starosne dobi, lošeg zdravstvenog stanja te nekonkurentnosti na tržištu rada nastaju problemi u pronalaženju zaposlenja, a što se onda negativno odražava na kvalitetu života.

Praksa je također pokazala da se zakonske odredbe o pravu prednosti pri zapošljavanju ne poštuju. U praksi se pojavljuju slučajevi kojima se izbjegava primjena odredbi o prednosti pri zapošljavanju braniteljsko-stradalničke populacije pod jednakim uvjetima. Zbog toga braniteljska populacija opravdano upozorava da su često predmetom šikaniranja, otpuštanja i da nisu u mogućnosti ostvariti jedno od osnovnih prava koje jamči Ustav Republike Hrvatske – pravo na rad.

Analiza dosadašnjeg stanja pokazala je da dosadašnje mjere u vidu povećanja konkurentnosti braniteljske populacije na tržištu rada, ili nisu bile dostatne ili se nisu dosljedno provodile.

Osim navedenog, uočena je potreba za unaprjeđenjem sustava stambenog zbrinjavanja, a u odnosu na povećanje ekonomičnosti postupanja i ubrzavanje samog postupka, jer postojeći sustav preopterećuje i odugovlači ostvarivanje prava. Također je uočeno da je potrebno jasnije i preciznije propisivanje određenih odredbi, uklanjanje odredbi koje se više ne primjenjuju, odnosno načelno osuvremeniti sustav stambene skrbi i osigurati više sredstava za ovu namjenu.

Analiza sustava zdravstvene zaštite pokazala je potrebu za drugačijim potrebama vezano uz opseg zdravstvene zaštite. Ovo jer su se i potrebe braniteljsko – stradalničke populacije izmijenile i to prije svega protekom vremena od Domovinskog rata. Starosna dob se povećava što uzrokuje drugačije zdravstvene tegobe, a onda i potrebe. Vodeći uzrok smrti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata su novotvorevine – smrtnost od novotvorevina kod braniteljske populacije je veća nego kod ostale populacije u Republici Hrvatskoj. Rano otkrivanje malignih i ostalih oboljenja uvelike pospješuje šanse za izlječenje, ali trenutačno ovoj populaciji nije osigurano pravo na sistematske preglede koji bi omogućili rano otkrivanje bolesti.

### **➤ Svrha novog zakonodavnog okvira**

Novim zakonom sveobuhvatno će se unaprijediti zakonodavno uređivanje pitanja koja se odnose na braniteljsko – stradalničku populaciju, a najveće promjene, odnosno poboljšanja u koju svrhu je ministar hrvatskih branitelja imenovao 11 projektnih timova, zahvatit će:

- reguliranje statusa pojedinih adresata prava, odnosno detaljniju razradu zakonskih definicija,
- izmjene u odnosu na uvjete i način ostvarivanja mirovinskih prava, prilagođeno potrebama braniteljsko – stradalničke populacije,
- poboljšanje zdravstvene zaštite braniteljsko – stradalničke populacije, odnosno prilagođavanje iste njihovim sadašnjim potrebama,
- donošenje Nacionalne strategije za zaštitu i očuvanje zdravlja hrvatskih branitelja i stradalnika iz Domovinskog rata,
- unaprjeđenje i ubrzavanje postupaka ostvarivanja prava na stambeno zbrinjavanje,
- vraćanje ostvarivanja mjesečnog novčanog prava (nekadašnja opskrbnina) u nadležnost Ministarstva hrvatskih branitelja,

- vraćanje ostvarivanja prava na besplatne udžbenike hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u nadležnost Ministarstva hrvatskih branitelja,
- olakšavanje i poticanje zapošljavanja braniteljsko – stradalničke populacije,
- poboljšanje životnih uvjeta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji nemaju status HRVI iz Domovinskog rata,
- unaprjeđenje pojedinih pravnih instituta propisanih ranijem propisom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji.

### **Osnovna pitanja koja treba urediti Zakon:**

- Nazivlje i terminologija
  - usklađenje naziva Zakona s njegovim sadržajem (fokus je na sveobuhvatnom uređenju pitanja braniteljsko – stradalničke populacije)
  - preciznije definiranje pojedinih pojmova i instituta, posebice u odnosu na kategorije adresata prava iz Zakona,
  - uskladiti pojmove i način reguliranja s novitetima i promjenama u pravnom sustavu i društvu.
- Statusna prava
  - otvoriti rok za ostvarivanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i statusa HRVI iz Domovinskog rata po osnovi bolesti,
  - pripadnicima Narodne zaštite, koji to do sada nisu mogli, omogućiti ostvarivanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata,
  - definirati status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i status dragovoljca samo u odnosu na pripadnike borbenog sektora,
  - regulirati probleme u ostvarivanju statusa dragovoljaca, odnosno omogućiti ostvarivanje statusa dragovoljca svim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su pristupili u obranu suvereniteta Republike Hrvatske, u početnom razdoblju Domovinskog rata (1990./1991.),
  - zaštititi stečena prava pripadnika Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji,
  - omogućiti ostvarivanje određenih prava po ovom Zakonu i pripadnicima HVO-a i članovima njihovih obitelji,
  - regulirati položaj ostalih sudionika Domovinskog rata i vrednovati njihov doprinos u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, ali bez izjednačavanja s braniteljskom populacijom.
- Poboljšanje teksta i unaprjeđenje pojedinih pravnih instituta u odnosu na dosadašnji Zakon, te kvalitetnije nomotehničko uređenje cjelokupnog teksta Zakona:
  - preciznije propisivanje pojedinih instituta,
  - brisanje odredbi koje su se u praksi pokazale kao nepotrebne (revizija priznate mirovine članovima obitelji smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, budući da nema potrebe za revidiranjem takvih predmeta).
- Jačanje područnih jedinica Ministarstva.
- Pravna regulacija pojedinih prava sukladno načelu pravednosti, ravnopravnosti i transparentnosti koja odgovaraju potrebama braniteljsko-stradalničke populacije u današnjem društvu

a) Opći uvjeti i način ostvarivanja prava

- prava omogućiti samo pripadnicima borbenog sektora,
- uspostaviti pravedniji način određivanja iznosa pojedinih prava ovisno o vremenu provedenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

b) Pojedina prava:

**1. Mirovine**

- smanjiti dobnu granicu za odlazak u mirovinu u odnosu na važeći Zakon o mirovinskom osiguranju,
- povećati osobni bod za izračun mirovinskih prava ovisno o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru,
- omogućiti zaposlenje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, korisnika starosne i invalidske mirovine bez obustave mirovine,
- članovima obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata omogućiti usklađivanje naknade u iznosu mirovine sukladno općim propisima, te nakon identifikacije odnosno proglašenja nestalog hrvatskog branitelja umrlim osigurati da iznos mirovine ne bude manji od dotadašnjeg iznosa koji su primali u okviru novčane naknade u iznosu mirovine,
- osigurati rast/usklađenje novčane naknade u iznosu obiteljske mirovine s rastom visine obiteljske mirovine,
- bračnom/izvanbračnom drugu i djeci umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osigurati pravo na obiteljsku mirovinu pod povoljnijim uvjetima,
- osigurati ostvarivanje prava na poseban staž osiguranja ostvaren tijekom Domovinskog rata, neovisno u uplaćenim doprinosima,
- izjednačiti kategorije djece u ostvarivanju prava na uvećanu i povećanu obiteljsku mirovinu,
- izjednačiti roditelje i bračnog/izvanbračnog druga u ostvarivanju prava na uvećanu i povećanu obiteljsku mirovinu,
- osigurati prevođenje invalidske mirovine temeljem profesionalne nesposobnosti za rad u starosnu mirovinu,
- povećati najnižu braniteljsku mirovinu ovisno o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru.

**2. Obrazovanje**

- pravo na besplatne udžbenike vratiti u nadležnost Ministarstva hrvatskih branitelja,
- poboljšati regulaciju i proširiti krug adresata prava na stipendiju i besplatne udžbenike, te prava prednosti na smještaj u učeničke i studentske domove,
- omogućiti pravo na školski topli obrok djeci nezaposlenih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

**3. Zapošljavanje i prava vezana uz radni odnos**

- predvidjeti porezne olakšice za poslodavce koji zapošljavaju pripadnike braniteljsko – stradalničke populacije,
- omogućiti rad hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u starosnoj ili invalidskoj mirovini bez obustave mirovine,
- kvalitetnije urediti odredbe o prednosti pri zapošljavanju braniteljsko-stradalničke populacije pod jednakim uvjetima s ciljem osiguravanja lakšeg zapošljavanja braniteljske populacije, te sprječavanja šikaniranja i kršenja zakonskih odredbi:

- proširiti krug adresata prava,
- predvidjeti strože prekršajne kazne za nepoštivanje zakonskih odredbi,
- postrožiti i preciznije propisati provođenje inspekcijskog nadzora,
- omogućiti prednost pri zapošljavanju i osobama koje su zaposlene, ali na radnom mjestu koje ne odgovara njihovoj stručnoj spremi.

#### **4. Zdravstvena zaštita i vezana prava**

- proširiti krug korisnika koji se oslobađaju sudjelovanja u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja,
- osigurati pravo na sistematski pregled i palijativnu skrb pripadnicima braniteljske populacije,
- omogućiti isplatu doplatka za njegu i pomoć druge osobe i za vrijeme koje je korisnik doplatka proveo u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi,
- predvidjeti donošenje Nacionalne strategije gdje će se sustavno razraditi program zdravstvene skrbi za braniteljsko – stradalničku populaciju na državnoj razini.

#### **5. Stambeno zbrinjavanje**

- proširiti financijsku potporu i za druge namjene,
- ukinuti ograničenja za javni najam,
- omogućiti otkup pojedinim, zatečenim korisnicima stanova u državnom vlasništvu i vlasništvu jedinica lokalne samouprave,
- izuzimanje od ovrhe proširiti i na financijsku potporu (ne samo stambeni kredit),
- propisati model organizirane stambene izgradnje u kojoj će sudjelovati Ministarstvo hrvatskih branitelja te tako imati mogućnost kontrole,
- olakšati i omogućiti korištenje šireg kruga nekretnina u vlasništvu države, koje stoje prazne i ne koriste se u službene svrhe duže vrijeme, za stambeno zbrinjavanje braniteljsko – stradalničke populacije (umjesto npr. trošenja sredstava radi građenja novih),
- proširiti krug mogućih subjekata (vlasnika nekretnina) koji u vlasništvu imaju nekretnine adekvatne za stambeno zbrinjavanje braniteljsko – stradalničke populacije, a radi mogućnosti prijenosa prava upravljanja u svrhu stambenog zbrinjavanja pripadnika ove populacije,
- odrediti rokove za stambeno zbrinjavanje.

#### **6. Materijalna i druga prava**

- vratiti institut mjesečne novčane naknade za nezaposlene (ranije pravo na opskrbninu) uz poboljšanje ranije uočenih nedostataka prilikom ostvarivanja tog prava,
- ukinuti ograničenja cenzusa za ostvarivanje prava na viši iznos obiteljske invalidnine roditeljima smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata,
- unaprijediti institut prava prilagodbe prilaza do zgrade, te prava na prilagođeni osobni automobil odnosno prilagoditi ga suvremenim potrebama i zahtjevima braniteljsko – stradalničke populacije,
- poboljšati i transparentno urediti način utvrđivanja vrijednosti dionica, odnosno udjela u trgovačkim društvima, sukladno tržišnoj cijeni u trenutku dodjele istih,
- poboljšati odredbe ostvarivanju prava, učiniti postupak ekonomičnim, uz što manje administriranja,
- pojačati odredbe o psihosocijalnoj pomoći, te jasno propisati način i mjesto ostvarenja iste,
- transparentno definirati sve uvjete za ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć, te postupak ostvarivanja istog prava učiniti ekonomičnim,

- ovim Zakonom urediti sekundarnu pravnu pomoć za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata protiv kojih se vodi postupak za kazneno djelo počinjeno u svezi sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske,
- preciznije urediti pravo na troškove pogreba, te održavanje grobnih mjesta s posmrtnim ostacima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, kao i dodjelu grobnog mjesta za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata,
- omogućiti dodjelu zahvalnica hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i postrojbama za sudjelovanje u raznim akcijama obrane suvereniteta Republike Hrvatske, od strane ministra hrvatskih branitelja,
- zaštititi dignitet i privatnosti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata na način da evidencija hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (raniji Registar) više ne bude javno dostupna.

### **Posljedice donošenja Zakona:**

- jakim zakonskim uporištem, propisivanjem temeljnih vrijednosti na kojima je iznikla suverena Republika Hrvatska, te obuhvaćanjem svih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u jedinstveni pravni okvir, odaje se priznanje njihovoj žrtvi te osigurava zaštita digniteta Domovinskog rata i svih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata,
- otvaranjem roka za priznavanje statusa HB i statusa HRVI iz Domovinskog rata po osnovi bolesti, omogućit će se ostvarivanje zasluženog statusa,
- snižavanje dobne granice za odlazak u starosnu mirovinu (ovisno o duljini sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru),
- viši iznos najniže mirovine (ovisno o duljini sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru),
- pravo na obiteljsku mirovinu za bračne ili izvanbračne drugove te djecu umrlih HB i HRVI pod povoljnijim uvjetima,
- omogućen rad uz mirovinu,
- uvodi se naknada za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji (viši iznos u odnosu na opskrbinu, iznos ovisi o duljini sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru),
- sistematski pregledi svake 3 godine za sve hrvatske branitelje iz Domovinskog rata
- donošenje Nacionalne strategije za zaštitu i očuvanje zdravlja hrvatskih branitelja i stradalnika iz Domovinskog rata,
- medicinska rehabilitacija za sve hrvatske branitelje iz Domovinskog rata s oštećenjem organizma kao posljedice sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske,
- uvedeni rokovi za stambeno zbrinjavanje po skupinama (ubrzanje stambenog zbrinjavanja u suradnji s tijelima državne uprave koja upravljaju stanovima i kućama u vlasništvu Republike Hrvatske),
- prošireno i detaljnije uređeno pravo na prednost pri zapošljavanju te uvedena porezna olakšica za poslodavce koji zaposle djecu smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata,
- potpora za obrazovanje, pravo na besplatne udžbenike i prednost pri smještaju u učeničke i studentske domove proširena na djecu hrvatskih branitelja sa 100 i više dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru,
- uvodi se pravo na odvjetnika na teret državnog proračuna Republike Hrvatske za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata protiv kojih se vodi postupak za kazneno djelo počinjeno u svezi sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske,
- Evidencija hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata više neće biti javna već se koristiti samo u službene potrebe,

- osnaživanje područnih jedinica Ministarstva hrvatskih branitelja
- zaštita stečenih prava za pripadnike Hrvatskog vijeća obrane i članove njihovih obitelji
- na jedinstven način, sveobuhvatnim uređenjem pravnog položaja braniteljsko – stradalničke populacije u društvu, učinit će se iskorak takvog načina rješavanja pitanja veteranske populacije na međunarodnom planu,
- postupke ostvarivanja prava učinit će se jasnima, transparentnima i ekonomičnima, koji adekvatno mogu odgovoriti, ne samo specifičnim potrebama pripadnika ove populacije, nego i zahtjevima suvremenog društva,
- povećat će se standard, odnosno kvaliteta života braniteljsko – stradalničke populacije,
- novi zakonodavni okvir djelovat će na očuvanje digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, te omogućiti njihovu dostojnu integraciju u društvo.

### **III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU OVOG ZAKONA**

S obzirom da se očekivalo da će ovaj Zakon stupiti na snagu 1. travnja 2017. godine, za provedbu novosti predviđenih ovim Zakonom u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2017. godinu osigurano je dodatnih 174.667.000,00 kuna.

Prema PFU Obrascu u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2018. godinu za provedbu ovog Zakona, u odnosu na postojeće zakonsko rješenje, potrebno je osigurati dodatnih 219,2 milijuna kuna na poziciji Ministarstva hrvatskih branitelja, što u odnosu na sredstva osigurana u 2017. godini predstavlja povećanje od 44,5 milijuna kuna. Također, na pozicijama Ministarstva rada i mirovinskog sustava u 2018. godini bit će potrebno osigurati dodatnih 64 milijuna kuna.

Sva sredstva potrebna za provedbu ovog Zakona osigurana su u okviru limita ukupnih rashoda Državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje 2018. - 2020. utvrđenog Smjernicama ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2018. -2020.

### **IV. TEKST NACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM**

Prilaže se tekst Nacrta prijedloga zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji.

# **NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O HRVATSKIM BRANITELJIMA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVIMA NJIHOVIH OBITELJI**

## **DIO PRVI**

### **OSNOVNE ODREDBE**

#### **Članak 1.**

Ovim se Zakonom uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te uvjeti i način ostvarivanja tih prava s ciljem dostojanstvenog vrednovanja njihove uloge u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a polazeći od sljedećih vrednota:

- a) temelj suvremene Republike Hrvatske, kao samostalne, nezavisne, suverene i demokratske države, pobjeda je hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskog naroda u pravednom, legitimnom, obrambenom i oslobodilačkom Domovinskom ratu
- b) temeljne vrijednosti Domovinskog rata su uspostava i obrana državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske za što su najzaslužniji hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su vođeni domoljubljem stali u obranu slobode, demokracije i zajedništva hrvatskog naroda, poštujući najveću razinu etike ratovanja i načela ratnog prava i
- c) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata su branili i obranili Republiku Hrvatsku unutar međunarodno priznatih granica od oružane agresije koju je izvršila Srbija, Crna Gora, Jugoslavenska narodna armija i paravojne postrojbe iz Bosne i Hercegovine uz pomoć velikog broja pripadnika srpske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, organizirane i predvođene velikosrpskom politikom.

#### **Članak 2.**

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

#### **Članak 3.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je osoba koja je organizirano sudjelovala u obrani neovisnosti, teritorijalne cjelovitosti, odnosno suvereniteta Republike Hrvatske kao:

- a) pripadnik Oružanih snaga Republike Hrvatske (Zbora narodne garde, Hrvatske vojske, Ministarstva obrane, Policije, Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskih obrambenih snaga)
- b) pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji je bio izravno angažiran kao pripadnik borbenog sektora najmanje 100 dana u razdoblju od 30. srpnja 1991. do 31. prosinca 1991. godine
- c) pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji nije imao obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili nije regulirao obvezu služenja vojnog roka ako je bio izravno angažiran kao pripadnik borbenog sektora najmanje 30 dana u razdoblju od 30. srpnja 1991. do 31. prosinca 1991. godine
- d) pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji je bio izravno angažiran kao pripadnik borbenog sektora, a koji je pritom umro u razdoblju od 30. srpnja 1991. do 31. prosinca 1991. godine

- e) pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji je bio izravno angažiran kao pripadnik borbenog sektora, a koji je pritom nestao u razdoblju od 30. srpnja 1991. do 31. prosinca 1991. godine i
- f) pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji je bio izravno angažiran kao pripadnik borbenog sektora, a koji je pritom zatočen u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu u razdoblju od 30. srpnja 1991. do 31. prosinca 1991. godine.

(2) Pod sudjelovanjem u obrani neovisnosti, teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta Republike Hrvatske, odnosno vrijeme neposredne ugroženosti suvereniteta Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: obrana suvereniteta Republike Hrvatske), u smislu stavka 1. ovoga članka, podrazumijeva se oružani otpor agresoru i djelovanje u izravnoj svezi s tim otporom (odlazak u postrojbu, na borbeni položaj i povratak te obuka i priprema za odlazak na bojište) u vremenu od 5. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine.

(3) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata iz stavka 1. ovoga članka i članovi njihovih obitelji ostvaruju prava prema ovom Zakonu.

(4) Status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata iz ovoga članka dokazuje se potvrdom Ministarstva obrane, odnosno Ministarstva unutarnjih poslova.

#### **Članak 4.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je i svaka osoba kojoj je priznat status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: HRVI iz Domovinskog rata) do dana stupanja na snagu ovoga Zakona i koji je u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona na redovitoj isplati osobne invalidnine s priznatim statusom HRVI iz Domovinskog rata I. skupine sa 100% oštećenjem organizma.

(2) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti sva prava po ovom Zakonu koja ostvaruju hrvatski branitelji iz Domovinskog rata iz članka 3. ovoga Zakona.

(3) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je i svaka osoba koja je bila pripadnik borbenih postrojbi, a čiji su članovi obitelji temeljem njegova smrtnog stradavanja na redovitoj isplati obiteljske invalidnine u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Članovi obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz stavka 3. ovoga članka mogu ostvariti sva prava po ovom Zakonu koja ostvaruju članovi obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 5.**

(1) Dragovoljac iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je sudjelovao u obrani suvereniteta Republike Hrvatske kao pripadnik borbenog sektora najmanje 100 dana u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992. godine.

(2) Dragovoljac iz Domovinskog rata je i hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji nije imao obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili nije regulirao obvezu služenja vojnog roka ako je sudjelovao u obrani suvereniteta Republike Hrvatske kao pripadnik borbenog sektora:

- a) najmanje 30 dana u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992. godine ili

b) najmanje 100 dana u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 31. prosinca 1995. godine.

(3) Dragovoljac iz Domovinskog rata je i hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je nestao u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i smrtno stradali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je poginuo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili je ubijen prilikom zatočenja u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji je umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji je umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i koji je izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske do 15. siječnja 1992. godine, ako je njegovo sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske započelo najkasnije 8. listopada 1991. godine u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka, odnosno ako je njegovo sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske započelo najkasnije 16. prosinca 1991. godine u slučajevima iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Status dragovoljca iz Domovinskog rata iz ovoga članka dokazuje se potvrdom Ministarstva obrane, odnosno Ministarstva unutarnjih poslova.

### **Članak 6.**

Smrtno stradali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je:

- a) poginuo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine
- b) ubijen prilikom zatočenja u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu
- c) umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a najkasnije do 31. prosinca 1997. godine
- d) umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najkasnije do 31. prosinca 1997. godine
- e) izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske do dana stupanja na snagu ovoga Zakona ili
- f) umro kao HRVI iz Domovinskog rata I. skupine s priznatim pravom na doplatak za njegu i pomoć druge osobe od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, ili je umro uslijed bolesti koja je nastala kao posljedica oštećenja organizma uslijed rane ili ozljede na temelju koje mu je bio priznat status HRVI iz Domovinskog rata I. skupine s pravom na doplatak za njegu i pomoć druge osobe po tome osnovu do stupanja na snagu ovoga Zakona.

### **Članak 7.**

(1) Smrtno stradalim osobama u obrani suvereniteta Republike Hrvatske smatraju se i pripadnici medicinskog osoblja, ratni izvjestitelji, pripadnici vatrogasnih postrojbi, pomorci, članovi posada brodova trgovačke mornarice i druge osobe koje su po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u Domovinskom ratu u obavljanju vojnih ili drugih dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske poginuli, ubijeni prilikom zatočenja u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu ili umrli od posljedica rane ili ozljede zadobivene pri obavljanju tih dužnosti.

(2) Članovima obitelji osoba iz stavka 1. ovoga članka, kada ispune propisane uvjete, pripadaju sljedeća prava iz ovoga Zakona:

- a) pravo na obiteljsku invalidninu
- b) pravo na povećanu obiteljsku invalidninu i
- c) pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu.

### **Članak 8.**

Umrli hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je HRVI iz Domovinskog rata i hrvatski branitelj iz Domovinskog rata, osim hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz članka 6. ovoga Zakona, koji je umro bez obzira na uzrok smrti.

### **Članak 9.**

Zatočeni hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske bio zatočen u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu.

### **Članak 10.**

Nestali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je nestao u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

### **Članak 11.**

(1) Nestalom osobom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske smatraju se pripadnici medicinskog osoblja, ratni izvjestitelji, pripadnici vatrogasnih postrojbi, pomorci, članovi posada brodova trgovačke mornarice i druge osobe koje su nestale prilikom obavljanja vojnih ili drugih dužnosti po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

(2) Članovima obitelji osoba iz stavka 1. ovoga članka, kada ispune propisane uvjete, pripadaju sljedeća prava iz ovoga Zakona:

- a) pravo na novčanu naknadu obiteljske invalidnine
- b) pravo na novčanu naknadu povećane obiteljske invalidnine i
- c) pravo na novčanu naknadu uvećane obiteljske invalidnine.

### **Članak 12.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata kojem je organizam oštećen najmanje 20% zbog:

- a) rane ili ozljede koju je zadobio u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- b) zatočeništva u neprijateljskom zatvoru, logoru ili drugom neprijateljskom objektu tijekom sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili
- c) bolesti, a bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti neposredna je posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

(2) Smatra se da je oštećenje organizma zatočenika iz stavka 1. točke b) ovoga članka po toj osnovi najmanje 20% trajno.

### **Članak 13.**

(1) Prava HRVI iz Domovinskog rata utvrđena ovim Zakonom ostvaruju i pripadnici medicinskog osoblja, ratni izvjestitelji, pripadnici vatrogasnih postrojbi, pomorci, članovi posada brodova trgovačke mornarice i druge osobe kojima je organizam oštećen za najmanje 20% zbog rane ili ozljede koju su zadobili pri obavljanju vojnih ili drugih dužnosti po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili kao zatočenici u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka, kada ispune propisane uvjete, pripadaju sljedeća prava iz ovoga Zakona:

- a) pravo na osobnu invalidninu
- b) pravo na posebni doplatak
- c) pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe
- d) pravo na ortopedski doplatak i
- e) pravo na naknadu troškova prijevoza.

### **Članak 14.**

(1) Državljan Republike Hrvatske, koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane (u daljnjem tekstu: HVO) i članovi njihovih obitelji ostvaruju prava prema Ugovoru između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine br. 2/06) i njegovim izmjenama i dopunama te prema DIJELU DRUGOM, Glavama IX. i X. ovoga Zakona.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka prava iz članaka 141., 142. i 147. ovoga Zakona ostvaruju pod uvjetom da su bili pripadnici borbenog sektora HVO-a, odnosno da je osoba od koje izvode pravo bila pripadnik borbenog sektora HVO-a.

(3) Pod pripadnikom borbenog sektora Hrvatskog vijeća obrane iz stavka 2. ovoga članka u smislu ovoga Zakona podrazumijeva se pripadnik Hrvatskog vijeća obrane i policije Hrvatskog vijeća obrane koji je sudjelovao u oružanom otporu i djelovao u izravnoj vezi s pružanjem otpora u obrani suvereniteta od 18. rujna 1991. do 23. prosinca 1996. godine.

(4) Pripadnost borbenom sektoru osobe iz stavka 2. ovoga članka dokazuje se uvjerenjem o pripadnosti HVO-u koje izdaje nadležno tijelo Bosne i Hercegovine.

### **Članak 15.**

Sudionik Domovinskog rata je osoba koja je prilikom obavljanja vojnih ili drugih dužnosti po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske ili pravnih osoba u vlasništvu ili pretežnom vlasništvu Republike Hrvatske doprinijela obrani suvereniteta i uspostavi neovisnosti Republike Hrvatske, kao:

- a) pripadnik odreda Narodne zaštite, osim osoba iz članka 3. ovoga Zakona
- b) medicinsko osoblje, osim osoba iz članka 7., 11. i 13. ovoga Zakona
- c) ratni izvjestitelj, osim osoba iz članka 7., 11. i 13. ovoga Zakona
- d) pripadnik vatrogasnih postrojbi, osim osoba iz članka 7., 11. i 13. ovoga Zakona
- e) pomorac, osim osoba iz članka 7., 11. i 13. ovoga Zakona

- f) član posade brodova trgovačke mornarice, osim osoba iz članka 7., 11. i 13. ovoga Zakona ili
- g) pripadnik Civilne zaštite.

### **Članak 16.**

Stradalnicima iz Domovinskog rata u smislu ovoga Zakona, smatraju se članovi obitelji smrtno stradalog, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata.

### **Članak 17.**

(1) Članovima uže obitelji, u smislu ovoga Zakona, smatraju se bračni drug i djeca, te izvanbračni drug koji je s hrvatskim braniteljem iz Domovinskog rata do njegove smrti, zatočenja ili nestanka živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine ili kraće ako je u izvanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete.

(2) Status izvanbračne zajednice iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.

(3) Članovima šire obitelji, u smislu ovoga Zakona, smatraju se članovi uže obitelji iz stavka 1. ovoga članka i roditelji.

(4) Pojam djeteta, u smislu ovog Zakona, obuhvaća dijete rođeno u braku, dijete rođeno izvan braka, posvojenika i pastorka.

(5) Pastorak je osoba koja nema živog jednog od roditelja ili su roditelju oduzeta roditeljska prava pravomoćnom presudom nadležnog suda, a hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ga je uzdržavao najmanje godinu dana prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka.

(6) Pojam roditelja, u smislu ovoga Zakona, obuhvaća biološkog roditelja, posvojitelja, očuha i maćehu.

(7) Očuh ili maćeha hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ostvaruju prava propisna ovim Zakonom za roditelje:

- a) ako nema živog oca ili majke hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili im je oduzeta roditeljska skrb i
- b) ako su hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata uzdržavali ili je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata njih uzdržavao najmanje pet godina prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka.

### **Članak 18.**

Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata te članovi njihovih obitelji pod uvjetima određenim ovim Zakonom mogu ostvariti sljedeća prava:

- a) Obvezno zdravstveno osiguranje:
  - 1. status osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju
  - 2. prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja
- b) Prava izvan standarda prava iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja

1. pravo na oslobođanje od sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja
  2. zdravstvena zaštita izvana standarda prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja
- c) Prava iz mirovinskog osiguranja:
1. pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu
  2. pravo na invalidsku mirovinu
  3. prava na temelju preostale radne sposobnosti
  4. pravo na obiteljsku mirovinu
  5. pravo na najnižu mirovinu i
  6. pravo na staž osiguranja ili posebni staž.
- d) Prava na osnovi oštećenja organizma:
1. osobna invalidnina
  2. doplatak za njegu i pomoć druge osobe
  3. ortopedski doplatak
  4. posebni doplatak
  5. usluge osobe za pružanje njege i pomoći i
  6. pravo na prilagođeni osobni automobil.
- e) Prava na osnovi gubitka ili nestanka člana obitelji:
1. obiteljska invalidnina
  2. povećana obiteljska invalidnina
  3. uvećana obiteljska invalidnina
  4. novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine
  5. novčana naknada u iznosu povećane obiteljske invalidnine
  6. novčana naknada u iznosu uvećane obiteljske invalidnine
  7. novčana naknada u iznosu obiteljske mirovine i
  8. obiteljska invalidnina nakon smrti HRVI iz Domovinskog rata.
- f) Pravo na stambeno zbrinjavanje
- g) Prava u svezi rada:
1. pravo na prednost pri zapošljavanju
  2. prava zaposlenih i
  3. fiskalna olakšica za zapošljavanje.
- h) Ostala prava:
1. naknada za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihove obitelji
  2. doplatak za pripomoć u kući
  3. jednokratna novčana pomoć
  4. pravo na doplatak za djecu
  5. pravo na besplatni topli obrok
  6. pravo na potporu za obrazovanje
  7. pravo na besplatne udžbenike
  8. prednost pri smještaju u učeničke, odnosno studentske domove
  9. prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi
  10. pravo na psihosocijalnu pomoć
  11. pravo na pravnu pomoć
  12. pravo na dodjelu udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
  13. pravo na ustupanje dionica
  14. prednost pri zakupu poslovnog prostora
  15. pravo na putne troškove

- 16. oslobođenje od plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednoga zemljišta
  - 17. oslobođenje od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi
  - 18. obilježavanje mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata i
  - 19. osiguravanje grobnog mjesta, troškova ukopa uz odavanje vojne počasti i održavanje grobnih mjesta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.
- i) pravo na korištenje veteranskih centara i drugih ustanova za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji

### **Članak 19.**

Na pitanja u svezi s pravima iz ovoga Zakona, uvjetima za stjecanje, korištenje i prestanak tih prava te s postupkom njihova ostvarivanja, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se posebni zakoni i drugi propisi koji uređuju odnosna prava.

### **Članak 20.**

Prava prema ovome Zakonu ostvaruju državljani Republike Hrvatske, strani državljani samo ako ih ne ostvaruju od države čiji su državljani ili od države na čijem području imaju prebivalište, a državljani Republike Hrvatske koji imaju i strano državljanstvo ako ih ne ostvaruju od druge države čiji su državljani.

### **Članak 21.**

(1) Ne mogu ostvariti prava iz ovoga Zakona osobe koje su prema kaznenoj evidenciji koju vodi Ministarstvo pravosuđa osuđene pravomoćnom sudskom presudom za kaznena djela iz GLAVE TRIDESET DRUGE (XXXII.) KAZNENA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Kaznenog zakona (Narodne novine br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15), odnosno za kaznena djela iz GLAVE DVANAESTE (XII.) KAZNENA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Kaznenog zakona (Narodne novine br. 110/97, 27/98 –ispravak, 50/00 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00, 51/01, 11/03, 190/03 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04, 84/05 – ispravak, 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11), odnosno za kaznena djela iz GLAVE ČETRNAESTE (XIV.) KRIVIČNA DJELA PROTIV SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 31/93, 39/93, 108/95, 16/96 i 28/96), odnosno GLAVE DEVETNAESTE (XIX.) KRIVIČNA DJELA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE Krivičnog zakona Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 32/93, 38/93, 16/96 i 28/96) kao ni članovi njihovih obitelji temeljem njihova stradanja.

(2) Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvariti ni osobe koje u razdoblju sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske:

- a) su se same ranile radi izbjegavanja vojne obveze
- b) se nisu odazvale mobilizaciji ili
- c) su samovoljno napustile postrojbu.

(3) Zapreke iz stavka 1. i 2. ovoga članka odnose se i na priznavanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(4) Iznimno od stavka 2. i 3. ovoga članka, status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i prava iz ovoga Zakona mogu ostvariti i osobe iz stavka 2. točke a) i c) ovoga članka ako su

ponovno dobrovoljno pristupile postrojbi i osobe iz stavka 2. točke b) ovoga članka ako su se naknadno odazvale mobilizaciji po pozivu nadležnog tijela.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka, osobe iz stavka 2. točke c) ovoga članka status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i prava iz ovoga Zakona ostvaruju po osnovi razdoblja prije samovoljnog napuštanja postrojbe i razdoblja ponovnog sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

## **DIO DRUGI**

### **PRAVA IZ OVOGA ZAKONA**

#### **GLAVA I.**

#### **OBVEZNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE**

##### **Stjecanje statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju i prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja**

##### **Članak 22.**

(1) Pravo na obvezno zdravstveno osiguranje, ako to pravo ne mogu ostvariti prema drugom osnovu osiguranja utvrđenom zakonom kojim se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje temeljem svoga statusa imaju:

- a) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata
- b) članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i
- c) članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka pravo na zdravstvenu zaštitu i novčane naknade iz obveznoga zdravstvenog osiguranja ostvaruju u opsegu, na način i prema uvjetima utvrđenim zakonom kojim se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje.

#### **GLAVA II.**

#### **PRAVA IZVAN STANDARDA PRAVA IZ OBVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA**

##### **Oslobađanje od sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja**

##### **Članak 23.**

(1) Od sudjelovanja u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja oslobađaju se:

- a) članovi šire obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata dok su korisnici prava na obiteljsku invalidninu
- b) članovi šire obitelji nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata dok su korisnici prava na novčanu naknadu obiteljske invalidnine
- c) HRVI iz Domovinskog rata i

d) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata s utvrđenim oštećenjem organizma od najmanje 30%.

(2) Iznimno od stavka 1. točke a) i b) ovoga članka, djeca smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djeca nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata oslobađaju se od sudjelovanja u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja i nakon što im prestane pravo na obiteljsku invalidninu, odnosno novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine:

a) ako su nezaposleni i ako su za vrijeme korištenja obiteljske invalidnine odnosno novčane naknade u iznosu obiteljske invalidnine ostali bez roditeljske skrbi drugoga roditelja ili je nastupila smrt drugog roditelja ili

b) dok su korisnici prava iz članka 107. ovoga Zakona.

### **Prava na zdravstvenu zaštitu izvan standarda prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja**

#### **Članak 24.**

Pravni i institucionalni okvir ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu izvan standarda prava na zdravstvenu zaštitu utvrđenu propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji odredit će se ovim Zakonom i Nacionalnom strategijom koja se donosi u svrhu očuvanja i zaštite zdravlja braniteljske i stradalničke populacije (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija).

#### **Članak 25.**

(1) Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s Ministarstvom hrvatskih branitelja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) kontinuirano prati zdravlje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata ostvaruju pravo na preventivni sistematski pregled, ako navedeno pravo ne ostvaruju po drugoj osnovi, a prema dinamici i u opsegu utvrđenim Nacionalnom strategijom.

(3) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i članovi uže obitelji, članovi uže obitelji smrtno stradalog, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na usluge Nacionalnog centra za psihotraumu te usluge regionalnih centara za psihotraumu iz članka 168. stavka 3. ovoga Zakona, čiji opseg usluga će se utvrditi Nacionalnom strategijom i nacionalnim programom psihosocijalne i zdravstvene pomoći za braniteljsku i stradalničku populaciju koji donosi Ministarstvo.

(4) Ministarstvo financira programe i rad stručnih djelatnika zaposlenih na provedbi Nacionalnog programa u okviru zdravstvenih ustanova (Nacionalnog centra za psihotraumu i regionalnih centara za psihotraumu iz članka 168. stavka 3. ovoga Zakona) koji se odnosi na dio programa zdravstvene pomoći koji nije obuhvaćen standardom prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, a obuhvaća veći broj dijagnostičkih i terapijskih postupaka.

(5) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata kojima su rana, ozljeda, bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike

Hrvatske, uz zdravstvenu zaštitu koja im se osigurava u okviru prava iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja iz članka 22. ovoga Zakona koja uključuje i pravo na liječenje u inozemstvu, imaju i sljedeća prava koja nisu obuhvaćena standardom prava iz obveznoga zdravstvenoga osiguranja:

- a) pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju i fizikalnu terapiju
- b) pravo na ortopedsku i druga pomagala
- c) naknadu razlike u cijeni lijekova s dopunske liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje
- d) palijativnu skrb čiji se opseg utvrđuje Nacionalnom strategijom i strateškim planom palijativne skrbi Vlade Republike Hrvatske i
- e) pravo na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu s pratnjom druge osobe, ako mu je potrebno takvo liječenje koje se ne može obaviti u Republici Hrvatskoj.

(6) Prava iz stavka 5. ovoga članka, koja prema općim propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju nisu utvrđena kao standard prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, hrvatski branitelji iz Domovinskog rata ostvaruju sukladno pravilniku kojeg donosi ministar hrvatskih branitelja (u daljnjem tekstu: ministar) uz prethodno mišljenje ministra zdravstva.

### **GLAVA III.**

## **PRAVA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA**

### **Pravo na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu**

#### **Članak 26.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ima pravo na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu pod uvjetom i na način propisan propisom o mirovinskom osiguranju, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata ovisno o razdoblju sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru, dobna granica za stjecanje prava na starosnu mirovinu propisana propisom o mirovinskom osiguranju snižava se i to:

- a) za četiri mjeseca ako je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru sudjelovao od 100 dana do pet mjeseci ili
- b) za po jedan mjesec za svaki mjesec sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru ako je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru sudjelovao više od pet mjeseci.

(3) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta sudjelovali u borbenom sektoru određuje se tako da se polazni faktor za starosnu mirovinu iz članka 85. stavka 1. točke 4. Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15 i 120/16) smanjuje za svaki mjesec prije navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, i to:

- a) s navršenih 35 godina mirovinskog staža – za 0,34% po mjesecu
- b) s navršenih 36 godina mirovinskog staža – za 0,32% po mjesecu
- c) s navršenih 37 godina mirovinskog staža – za 0,30% po mjesecu
- d) s navršenih 38 godina mirovinskog staža – za 0,25% po mjesecu

- e) s navršenih 39 godina mirovinskog staža – za 0,15% po mjesecu ili  
 f) s navršenih 40 i više godina mirovinskog staža – za 0,10% po mjesecu.

(4) Pri izračunu vremenskih razdoblja iz stavka 2. i 3. ovoga članka određenih u mjesecima, jedan mjesec čini 30 dana.

### Članak 27.

(1) Hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata, pripadniku borbenog sektora, koji na temelju navršenoga mirovinskog staža ostvari pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju, osobni bod povećava se ovisno o vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru, i to:

|                      |                                                                                         |                                                            |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| hrvatskom branitelju | do 30 dana                                                                              | 0,5%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 31 do 60 dana                                                                        | 1%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 61 do 90 dana                                                                        | 1,5%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 91 do 120 dana                                                                       | 2%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 121 do 150 dana                                                                      | 3%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 151 do 180 dana                                                                      | 4%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 181 do 210 dana                                                                      | 5%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 211 do 240 dana                                                                      | 6%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 241 do 270 dana                                                                      | 7%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 271 do 300 dana                                                                      | 8%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 301 do 330 dana                                                                      | 9%                                                         |
| hrvatskom branitelju | od 331 do 360 dana                                                                      | 10%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 361 do 480 dana                                                                      | 12%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 481 do 600 dana                                                                      | 14%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 601 do 720 dana                                                                      | 16%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 721 do 840 dana                                                                      | 18%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 841 do 960 dana                                                                      | 20%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 961 do 1080 dana                                                                     | 22%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 1081 do 1200 dana                                                                    | 24%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 1201 do 1320 dana                                                                    | 26%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 1321 do 1440 dana                                                                    | 28%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 1441 i više dana                                                                     | 30%                                                        |
| hrvatskom branitelju | dragovoljcu – ovisno o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske | na postotak predviđen za određeni broj dana dodaje se 10%. |

(2) Hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata, pripadniku borbenog sektora, koji ostvari pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju, tako određena mirovina povećava se za odgovarajući postotak iz stavka 1. ovoga

članka, ovisno o vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru.

### **Članak 28.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ima pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika kada ispuní uvjete staža osiguranja i životne dobi propisane propisom o mirovinskom osiguranju.

(2) Za stjecanje prava na mirovinu iz stavka 1. ovoga članka, vrijeme sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koje mu se računa kao staž osiguranja ili kao poseban staž u dvostrukom trajanju, uračuna se kao staž osiguranja za uvjete staža osiguranja propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika iz članka 35. Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15 i 120/16).

(3) Mirovina iz stavka 1. i 2. ovoga članka određuje se prema propisu o mirovinskom osiguranju uz primjenu članka 27. ovoga Zakona.

(4) Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne može steći osoba koja je navršila životnu dob za starosnu mirovinu iz članka 26. ovoga Zakona.

### **Članak 29.**

(1) Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, korisnicima starosne mirovine koji su ostvarili starosnu mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju i nastavili raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu i korisnicima starosne mirovine koji su ostvarili starosnu mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju koji se tijekom korištenja prava zaposle do polovice punog radnog vremena isplata mirovine se ne obustavlja ni ne smanjuje.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka mirovinski faktor za starosnu mirovinu koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena iznosi 1,0.

(3) Osobama iz stavka 1. ovoga članka po prestanku zaposlenja može se odrediti novi iznos starosne mirovine ako su navršili najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi zaposlenja i ako su ispunjeni uvjeti za tu novu mirovinu propisani ovim Zakonom ili propisom o mirovinskom osiguranju.

## **Pravo na invalidsku mirovinu**

### **Članak 30.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata kod kojega je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti ili djelomični gubitak radne sposobnosti kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ima pravo na invalidsku mirovinu.

(2) HRVI iz Domovinskog rata kod kojega je potpuni gubitak radne sposobnosti ili djelomični gubitak radne sposobnosti djelomično prouzročen ranjavanjem, ozljedom, zatočeništvom u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanjem bolesti, odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a djelomice bolešću, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću izvan tih okolnosti, invalidska mirovina određuje se razmjerno utjecaju pojedinih uzroka na potpuni ili djelomični gubitak radne sposobnosti.

(3) Pravo na invalidsku mirovinu HRVI iz Domovinskog rata ostvaruju na temelju izvršnog rješenja o trajno utvrđenom statusu HRVI iz Domovinskog rata.

(4) Pravo na invalidsku mirovinu ostvaruje se pod uvjetima i na način propisan propisom o mirovinskom osiguranju, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

### **Članak 31.**

(1) Vrijednosni bod radi određivanja invalidske mirovine HRVI iz Domovinskog rata kod kojeg je nastao potpuni ili djelomični gubitak radne sposobnosti koji je u cijelosti ili u dijelu nastala kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti odnosno pojavom bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske utvrđuje se na temelju pripadajuće osnovice za čin ili ustrojbeno mjesto i zvanje HRVI iz Domovinskog rata iz članka 34. ovoga Zakona, tako da se osnovica utvrđena za godinu koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u godini koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

(2) Prosječni vrijednosni bod radi određivanja mirovine utvrđuje se prema vrijednosnom bodu u godini koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

### **Članak 32.**

(1) Kod izračuna invalidske mirovine HRVI iz Domovinskog rata polazni faktor je 1,50.

(2) Kod izračuna invalidske mirovine HRVI iz Domovinskog rata pripadnika gardijske postrojbe i specijalne policije u vrijeme Domovinskog rata i invalidske mirovine dragovoljca iz Domovinskog rata HRVI iz Domovinskog rata polazni faktor je 1,85.

### **Članak 33.**

(1) Osobni bod za određivanje invalidske mirovine HRVI iz Domovinskog rata kod kojeg je nastao potpuni ili djelomični gubitak radne sposobnosti koji je u cijelosti ili u dijelu nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske dobiva se tako da se prosječni vrijednosni bod iz članka 31. ovoga Zakona pomnoži s polaznim faktorom i mirovinskim stažem od 40 godina.

(2) Mirovina iz stavka 1. ovoga članka određuje se na temelju osobnih bodova iz stavka 1. ovoga članka povećanih za 45%.

### Članak 34.

(1) Utvrđivanje vrijednosnog boda za određivanje invalidske mirovine iz članka 31. ovoga Zakona određuje se prema ustrojbenom mjestu odnosno zvanju HRVI iz Domovinskog rata ili osobnom činu u godini koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu, i to prema sljedećim osnovicama:

| Činovi i ustrojbeni mjesta      | Osnovice   |
|---------------------------------|------------|
| Vojnik                          | 93.830,24  |
| Pozornik                        | 99.706,06  |
| Razvodnik (zastavnik HRM)       | 106.738,44 |
| Skupnik                         | 94.860,67  |
| Zapovjednik desetine            | 112.654,87 |
| Zapovjednik voda                | 119.633,79 |
| Zapovjednik satnije             | 143.565,69 |
| Zamjenik zapovjednika bojne     | 157.526,74 |
| Zapovjednik bojne               | 173.474,93 |
| Zamjenik zapovjednika brigade   | 189.422,05 |
| Zapovjednik brigade             | 189.422,05 |
| Desetnik                        | 108.524,58 |
| Vodnik                          | 116.321,23 |
| Stožerni vodnik                 | 117.118,65 |
| Narednik                        | 117.118,65 |
| Nadnarednik                     | 117.785,65 |
| Stožerni narednik               | 121.621,96 |
| Časnički namjesnik              | 135.658,93 |
| Zastavnik                       | 115.436,17 |
| Poručnik (poručnik korvete)     | 119.633,79 |
| Natporučnik (poručnik fregate)  | 129.604,61 |
| Satnik (poručnik bojnog broda)  | 143.576,03 |
| Bojnik (kapetan korvete)        | 157.526,74 |
| Pukovnik (kapetan fregate)      | 173.474,93 |
| Brigadir (kapetan bojnog broda) | 189.422,05 |
| Stožerni brigadir (komodor)     | 205.369,15 |
| Brigadni general (komodor)      | 205.369,15 |
| Zapovjednik zbornog mjesta      | 173.474,93 |
| Zapovjednik zbornog područja    | 221.335,51 |
| General bojnik (kontraadmiral)  | 221.335,51 |
| General pukovnik (viceadmiral)  | 227.313,93 |
| General zbora (admiral)         | 233.292,38 |

|                                     |            |
|-------------------------------------|------------|
| Zapovjednik obrane grada            | 173.474,93 |
| Stožerni general (stožerni admiral) | 239.270,80 |

(2) Osnovica za utvrđivanje vrijednosnog boda za određivanje mirovine iz članka 31. ovoga Zakona, u slučaju kada ustrojbeno mjesto nije navedeno u stavku 1. ovoga članka određuje se prema plaći koju je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata, odnosno HRVI iz Domovinskog rata primao prema osobnom činu, zvanju, odnosno ustrojbenoj dužnosti u trenutku razvojačenja, odnosno stradavanja, ovisno o tome što je za njega povoljnije.

(3) Osnovice iz stavka 1. ovoga članka usklađuju se početkom svake kalendarske godine s rastom prosječne plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini.

(4) Odnos policijskih zvanja prema činovima i ustrojbenim mjestima iz stavka 1. ovoga članka propisuje pravilnikom ministar nadležan za unutarnje poslove uz mišljenje ministra.

### Članak 35.

Hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata, pripadniku borbenog sektora, koji ostvari pravo na invalidsku mirovinu prema propisu o mirovinskom osiguranju, osobni bod povećava se ovisno o vremenu provedenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru, i to:

|                      |                      |      |
|----------------------|----------------------|------|
| hrvatskom branitelju | do 30 dana           | 0,5% |
| hrvatskom branitelju | od 31 do 60 dana     | 1%   |
| hrvatskom branitelju | od 61 do 90 dana     | 1,5% |
| hrvatskom branitelju | od 91 do 120 dana    | 2%   |
| hrvatskom branitelju | od 121 do 150 dana   | 3%   |
| hrvatskom branitelju | od 151 do 180 dana   | 4%   |
| hrvatskom branitelju | od 181 do 210 dana   | 5%   |
| hrvatskom branitelju | od 211 do 240 dana   | 6%   |
| hrvatskom branitelju | od 241 do 270 dana   | 7%   |
| hrvatskom branitelju | od 271 do 300 dana   | 8%   |
| hrvatskom branitelju | od 301 do 330 dana   | 9%   |
| hrvatskom branitelju | od 331 do 360 dana   | 10%  |
| hrvatskom branitelju | od 361 do 480 dana   | 12%  |
| hrvatskom branitelju | od 481 do 600 dana   | 14%  |
| hrvatskom branitelju | od 601 do 720 dana   | 16%  |
| hrvatskom branitelju | od 721 do 840 dana   | 18%  |
| hrvatskom branitelju | od 841 do 960 dana   | 20%  |
| hrvatskom branitelju | od 961 do 1080 dana  | 22%  |
| hrvatskom branitelju | od 1081 do 1200 dana | 24%  |
| hrvatskom branitelju | od 1201 do 1320 dana | 26%  |
| hrvatskom branitelju | od 1321 do 1440 dana | 28%  |

|                      |                                                                                         |                                                           |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| hrvatskom branitelju | od 1441 i više dana                                                                     | 30%                                                       |
| hrvatskom branitelju | dragovoljcu - ovisno o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske | na postotak predviđen za određeni broj dana dodaje se 10% |

### **Članak 36.**

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem ovoga Zakona ili propisa o mirovinskom osiguranju, to se pravo po službenoj dužnosti prevodi na starosnu mirovinu u jednakom iznosu s tim da taj iznos ne može biti niži od najniže mirovine iz članka 49. stavka 5. i 6. ovoga Zakona ako su ispunjeni uvjeti za ostvarivanje prava na najnižu mirovinu prema ovome Zakonu i to s prvim danom mjeseca nakon mjeseca u kojem je korisnik navršio starosnu dob iz članka 26. stavka 2. ovoga Zakona.

### **Članak 37.**

(1) Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem ovoga Zakona kod kojih je djelomični gubitak radne sposobnosti u potpunosti nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koji se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, invalidska mirovina se ne obustavlja.

(2) Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem ovoga Zakona kod kojih je djelomični gubitak radne sposobnosti djelomično prouzročen ranjavanjem, ozljedom, zatočeništvom u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanjem bolesti, odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a djelomično bolešću, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću izvan tih okolnosti koji se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, invalidska mirovina se ne obustavlja.

(3) Osobama iz stavka 1. i 2. ovoga članka za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje mirovina se određuje uz primjenu mirovinskog faktora 0,6667.

(4) Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem ovoga Zakona kod kojih je potpuni gubitak radne sposobnosti u potpunosti nastao kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koji se zaposle manje od 3,5 sati dnevno, invalidska mirovina se ne obustavlja.

(5) Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene temeljem

ovoga Zakona kod kojih je potpuni gubitak radne sposobnosti djelomično prouzročen ranjavanjem, ozljedom, zatočeništvom u neprijateljskom logoru, zatvoru ili drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanjem bolesti, odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a djelomice bolešću, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću izvan tih okolnosti koji se zaposle na manje od 3,5 sati dnevno, invalidska mirovina se ne obustavlja.

(6) Osobama iz stavka 4. i 5. ovoga članka za vrijeme zaposlenja mirovina se određuje uz primjenu mirovinskog faktora 1,0.

(7) Nakon zaposlenja ili početka obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje, kao ni nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje, osobe iz stavka 1., 2., 4. i 5. ovoga članka ne podliježu kontrolnom pregledu.

(8) U slučaju iz stavka 1. i 2. ovoga članka hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, po prestanku zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje, ako po toj osnovi navrše najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu može se priznati pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu.

(9) U slučaju iz stavka 4. i 5. ovoga članka razdoblje zaposlenja ne uračunava se u mirovinski staž niti se po prestanku zaposlenja ne određuje novi iznos invalidske mirovine.

### **Članak 38.**

Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata ostvaruju pravo na invalidsku mirovinu prema propisu o mirovinskom osiguranju ovisno o uvjetu pokrivenosti radnog vijeka navršanim mirovinskim stažem.

### **Pravo na profesionalnu rehabilitaciju**

### **Članak 39.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata kod kojeg kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, bolesti, pogoršanja, odnosno pojave bolesti zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske postoji preostala radna sposobnost ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju, uključujući osposobljavanje za obavljanje poslova za koje se traži stručna sprema viša od njegove bez obzira je li mu nakon profesionalne rehabilitacije osigurano zaposlenje kod kojeg nastane smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost prije navršene 53 godine života.

(2) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje nakon ocjene preostale radne sposobnosti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i određuje rok trajanja profesionalne rehabilitacije.

(3) Od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju do upućivanja na istu, kao i tijekom profesionalne rehabilitacije, hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ima pravo na

naknadu u iznosu invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, koju isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

(4) Nakon završene profesionalne rehabilitacije hrvatski branitelj iz Domovinskog rata prijavljuje se Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i pripada mu naknada iz stavka 3. ovoga članka najduže 24 mjeseca od završene profesionalne rehabilitacije, pod uvjetom da se u roku od 30 dana od završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi za zapošljavanje i da se u skladu s propisima o zapošljavanju redovno prijavljuje toj službi.

(5) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata gubi pravo na naknadu iz stavka 4. ovoga članka ako, suprotno propisima o zapošljavanju, odbije stupiti na odgovarajući posao za koji se osposobio profesionalnom rehabilitacijom.

(6) Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje obavezan je uputiti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata na profesionalnu rehabilitaciju najkasnije u roku od 30 dana od izvršnosti rješenja o priznavanju prava na profesionalnu rehabilitaciju.

(7) Tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti te druga tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne službe i javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima obvezne su primiti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata kojega uputi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje radi profesionalne rehabilitacije.

## **Pravo na obiteljsku mirovinu**

### **Članak 40.**

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu prema ovom Zakonu imaju:

- a) članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) članovi uže obitelji umrlog HRVI iz Domovinskog rata i
- c) članovi uže obitelji umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka pravo na obiteljsku mirovinu ostvaruju pod uvjetima i na način propisan propisom o mirovinskom osiguranju ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Prednost u ostvarivanju prava na obiteljsku mirovinu između članova šire obitelji utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju. Članovi šire obitelji istog nasljednog reda ostvaruju pravo prema međusobnom sporazumu ako nije drukčije određeno ovim zakonom.

(4) U slučaju kada međusobni sporazum iz stavka 3. ovoga članka nije postignut, pravo na obiteljsku mirovinu članovima šire obitelji istog nasljednog reda pripada u jednakim sukorisničkim dijelovima.

#### **Članak 41.**

(1) Iznos obiteljske mirovine članovima šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja izračunava se tako da se osobni bodovi pomnože s odgovarajućim mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine na dan ostvarivanja prava na mirovinu.

(2) Vrijednosni bod za određivanje mirovine iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se na temelju pripadajuće osnovice za čin, počasni čin ili ustrojbeno mjesto i zvanje hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata iz članka 34. ovoga Zakona, tako da se osnovica utvrđena za godinu koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj, u godini koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

(3) Osobni bod za određivanje mirovine iz stavka 1. ovoga članka dobiva se tako da se vrijednosni bod iz članka 31. ovoga Zakona pomnoži s mirovinskim stažem od 40 godina i polaznim faktorom propisanim stavkom 5. ovoga članka, a mirovina se određuje na temelju osobnih bodova povećanih za 45%.

(4) Kod izračuna obiteljske mirovine iza smrti osiguranika smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata polazni faktor je 1,50, a kod izračuna obiteljske mirovine iza smrti osiguranika smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, pripadnika gardijske postrojbe i specijalne policije u vrijeme Domovinskog rata, te dragovoljca iz Domovinskog rata polazni faktor je 1,90.

(5) Do stjecanja prava na obiteljsku mirovinu sukladno odredbama ovoga Zakona bračnom ili izvanbračnom drugu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata pripada novčana naknada zbog nezaposlenosti.

#### **Članak 42.**

Iznos obiteljske mirovine članovima šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je bio korisnik invalidske mirovine priznate prema ovom Zakonu ili odgovarajućim ranijim zakonima određuje se primjenom osobnog boda umrlog korisnika mirovine uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 43. ovoga Zakona.

#### **Članak 43.**

Obiteljska mirovina članova šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata izračunava se prema sljedećem mirovinskom faktoru:

- a) 1,0 za mirovinu bračnog ili izvanbračnog druga i djeteta ili samo djeteta
- b) 1,0 za mirovinu za oba roditelja
- c) 1,0 za mirovinu bračnog ili izvanbračnog druga i roditelje
- d) 0,8 za mirovinu bračnog ili izvanbračnog druga, odnosno jednog roditelja i
- e) 0,1 povećanje za svako dijete

#### **Članak 44.**

(1) Bračni ili izvanbračni drug smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata stječe pravo na obiteljsku mirovinu kada navrší 40 godina života.

(2) Roditelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata stječu pravo na obiteljsku mirovinu kada navrše 50 godina života.

(3) Osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka pravo na mirovinu stječu bez obzira na godine života, ako kod njih nastane potpuni gubitak radne sposobnosti prije ispunjenja uvjeta iz stavka 1. i 2. ovoga članka.

(4) Djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu za vrijeme redovitog školovanja i nakon završetka ili prekida redovitog školovanja ako nisu zaposlena ili korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja, a najduže 12 mjeseci od dana završetka ili prekida redovnog školovanja, odnosno najkasnije od dana navršetka 26. godine života.

(5) Iznimno od članka 42. ovoga Zakona, osobama iz stavka 1., 2. i 4. ovoga članka obiteljska mirovina određuje se na temelju osobnih bodova prema kojima je mirovina određena ranijem korisniku kojemu se pridružuju u korištenju prava, uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 43. ovoga Zakona.

#### **Članak 45.**

Članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji primaju mjesečnu naknadu u iznosu obiteljske mirovine, nakon identifikacije ili pravomoćnosti rješenja o proglašenju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim ostvaruju obiteljsku mirovinu u iznosu koji ne može biti manji od zadnje ostvarene mjesečne naknade u iznosu obiteljske mirovine.

#### **Članak 46.**

(1) Bračni ili izvanbračni drug umrlog HRVI-a iz Domovinskog rata kojem je do smrti bilo priznato pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe, a koji je umro zbog bolesti ili ozljede nastale izvan okolnosti obrane suvereniteta Republike Hrvatske, stječe pravo na obiteljsku mirovinu kada navrši 40 godina života.

(2) Djeca umrlog HRVI iz Domovinskog rata, kojem je do smrti bilo priznato pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe, a koji je umro zbog bolesti ili ozljede nastale izvan okolnosti obrane suvereniteta Republike Hrvatske, imaju pravo na obiteljsku mirovinu za vrijeme redovitog školovanja i nakon završetka ili prekida redovitog školovanja ako nisu zaposlena ili korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja, a najduže 12 mjeseci nakon završetka ili prekida redovnog školovanja, odnosno najkasnije od dana navršetka 26. godine života.

(3) Iznos obiteljske mirovine osobama iz stavka 1. i 2. ovoga članka određuje se primjenom osobnog boda umrlog korisnika mirovine uz primjenu sljedećih mirovinskih faktora:

- a) 0,7 za mirovinu samo bračnog ili izvanbračnog druga, odnosno samo djeteta
- b) 0,1 povećanje za jedno dijete
- c) 0,2 povećanje za dvoje djece
- d) 0,3 povećanje za troje djece
- e) 0,4 povećanje za četiri ili više djece

(4) Zakon o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ br. 71/10, 130/11, 157/13) neće se primijeniti na mirovine iz stavka 1. ovoga članka kada se pravo na istu mirovinu izvodi iz mirovine koja nije smanjena temeljem Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ br. 71/10, 130/11, 157/13).

#### **Članak 47.**

(1) Bračni ili izvanbračni drug umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i umrlog HRVI iz Domovinskog rata, osim bračnog ili izvanbračnog druga umrlog HRVI iz članka 46. ovoga Zakona, osiguranika ili korisnika prijevremene starosne, starosne ili invalidske mirovine zbog potpunog ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti stječe pravo na obiteljsku mirovinu kada navrší 50 godina života pod uvjetom da ima navršenih 40 godina života u trenutku smrti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno HRVI iz Domovinskog rata.

(2) Djeca umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i umrlog HRVI iz Domovinskog rata, osim djece HRVI iz članka 46. ovoga Zakona, osiguranika ili korisnika prijevremene starosne, starosne ili invalidske mirovine zbog potpunog ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti imaju pravo na obiteljsku mirovinu za vrijeme redovitog školovanja i nakon završetka ili prekida redovitog školovanja ako nisu zaposlena ili korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja, a najduže 12 mjeseci nakon završetka ili prekida redovnog školovanja, odnosno najkasnije od dana navršetka 26. godine života.

(3) Iznos obiteljske mirovine osobama iz stavka 1. i 2. ovoga članka određuje se primjenom osobnog boda umrlog korisnika mirovine uz primjenu sljedećih mirovinskih faktora:

- a) 0,7 za mirovinu samo bračnog ili izvanbračnog druga, odnosno samo djeteta
- b) 0,1 povećanje za jedno dijete
- c) 0,2 povećanje za dvoje djece
- d) 0,3 povećanje za troje djece
- e) 0,4 povećanje za četiri ili više djece

#### **Članak 48.**

Članovima šire obitelji hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, pripadnika borbenog sektora, koji ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu prema propisu o mirovinskom osiguranju, osobni bod povećava se ovisno o vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata temeljem kojeg izvode pravo, i to:

|                      |                    |      |
|----------------------|--------------------|------|
| hrvatskom branitelju | do 30 dana         | 0,5% |
| hrvatskom branitelju | od 31 do 60 dana   | 1%   |
| hrvatskom branitelju | od 61 do 90 dana   | 1,5% |
| hrvatskom branitelju | od 91 do 120 dana  | 2%   |
| hrvatskom branitelju | od 121 do 150 dana | 3%   |
| hrvatskom branitelju | od 151 do 180 dana | 4%   |
| hrvatskom branitelju | od 181 do 210 dana | 5%   |

|                      |                                                                                         |                                                           |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| hrvatskom branitelju | od 211 do 240 dana                                                                      | 6%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 241 do 270 dana                                                                      | 7%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 271 do 300 dana                                                                      | 8%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 301 do 330 dana                                                                      | 9%                                                        |
| hrvatskom branitelju | od 331 do 360 dana                                                                      | 10%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 361 do 480 dana                                                                      | 12%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 481 do 600 dana                                                                      | 14%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 601 do 720 dana                                                                      | 16%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 721 do 840 dana                                                                      | 18%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 841 do 960 dana                                                                      | 20%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 961 do 1080 dana                                                                     | 22%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 1081 do 1200 dana                                                                    | 24%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 1201 do 1320 dana                                                                    | 26%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 1321 do 1440 dana                                                                    | 28%                                                       |
| hrvatskom branitelju | od 1441 i više dana                                                                     | 30%                                                       |
| hrvatskom branitelju | dragovoljcu – ovisno o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske | na postotak predviđen za određeni broj dana dodaje se 10% |

### **Pravo na najnižu mirovinu**

#### **Članak 49.**

(1) Korisniku invalidske ili obiteljske mirovine koji je dijelom ili u cijelosti ostvario mirovinu prema odredbama ovoga Zakona, a mirovina je manja od najniže mirovine odredit će se najniža mirovina prema stavku 5. i 6. ovoga članka uz uvjet iz stavka 4. ovoga članka.

(2) Korisniku prijevremene starosne, starosne za dugogodišnjeg osiguranika, starosne ili invalidske mirovine, hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata kao i korisniku obiteljske mirovine iza smrti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je ostvario mirovinu prema ovom Zakonu ili propisu o mirovinskom osiguranju, a mirovina je manja od najniže mirovine odredit će se najniža mirovina prema stavku 5. i 6. ovoga članka uz uvjet iz stavka 4. ovoga članka.

(3) Iznimno od stavka 1. i 2. ovoga članka, hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata koji je navršio životnu dob iz članka 26. ovoga Zakona, a ne ispunjava uvjete za starosnu mirovinu prema ovome Zakonu ni prema propisu o mirovinskom osiguranju, te nije stekao uvjete za neku drugu mirovinu u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti, pripada pravo na mirovinu u visini najniže mirovine određene prema stavku 5. i 6. ovoga članka, uz uvjet iz stavka 4. ovoga članka.

(4) Najniža mirovina pripada korisniku mirovine iz stavka 1. ovoga članka, osobama iz stavka 2. ovoga članka i hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata iz stavka 3. ovoga članka ako

oni, odnosno osobe na temelju kojih izvode pravo na najnižu mirovinu, imaju priznato sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u najmanjem trajanju od 100 dana u borbenom sektoru.

(5) Najniža mirovina određuje se od osnovice koja iznosi 45% prosječne neto plaće po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske u 2016. godini, a prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

(6) Osnovica iz stavka 5. ovoga članka povećava se za 0,015% od utvrđene proračunske osnovice predviđene propisom koji regulira izvršavanje državnog proračuna Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: proračunska osnovica) za svaki dan sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru.

### **Članak 50.**

Najniža mirovina iz članka 49. ovoga Zakona određuje se uz primjenu mirovinskih faktora koji iznose za:

|                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1) starosnu mirovinu                                                                                                                                                                                                             | 1,0 |
| 2) prijevremenu starosnu mirovinu                                                                                                                                                                                                | 1,0 |
| 3) privremenu invalidsku mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti                                                                                                                                                    | 0,8 |
| 4) invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti                                                                                                                                                                   | 1,0 |
| 5) invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti                                                                                                                    | 0,8 |
| 6) obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika, ili samo roditeljima, ili braći, sestrama i drugoj djeci bez roditelja uzetoj na uzdržavanje, i to ako mirovinu koristi: |     |
| – jedan član šire obitelji                                                                                                                                                                                                       | 0,7 |
| – dva člana šire obitelji                                                                                                                                                                                                        | 0,8 |
| – tri člana šire obitelji                                                                                                                                                                                                        | 0,9 |
| – četiri i više članova šire obitelji                                                                                                                                                                                            | 1,0 |

### **Članak 51.**

(1) Najniža mirovina iz članka 49. ovoga Zakona određuje se uz primjenu polaznog faktora 1,0.

(2) Polazni faktor za određivanje najniže prijevremene starosne mirovine određuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka smanjuje prema članku 26. stavku 3. ovoga Zakona.

### **Članak 52.**

(1) Korisnici najniže starosne mirovine temeljem ovoga Zakona ili propisa o mirovinskom osiguranju za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena imaju pravo na svoju starosnu mirovinu, a nakon prestanka zaposlenja ponovno će im se odrediti najniža starosna mirovina ako im je to povoljnije.

(2) Korisnici najniže invalidske mirovine temeljem ovoga Zakona ili propisa o mirovinskom osiguranju kojima je utvrđen djelomični gubitak radne nesposobnosti prouzročen djelomice

ili u cijelosti kao posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje imaju pravo na invalidsku mirovinu određenu uz odgovarajuću primjenu članka 37. stavka 1., 2., 3., 7. i 8. ovoga Zakona.

(3) Korisnici najniže invalidske mirovine temeljem ovoga Zakona ili propisa o mirovinskom osiguranju kojima je utvrđena potpuna nesposobnost za rad prouzročena djelomice ili u cijelosti sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske za vrijeme zaposlenja manje od 3,5 sati imaju pravo na svoju invalidsku mirovinu određenu uz odgovarajuću primjenu članka 37. stavka 4., 5., 6., 7. i 9. ovoga Zakona.

### **Revizija ocjene radne sposobnosti**

#### **Članak 53.**

Svaka ocjena radne sposobnosti na temelju koje se stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju, ako su ispunjene pretpostavke iz članka 39. ovoga Zakona, ili pravo na invalidsku mirovinu, ako su ispunjene pretpostavke iz članka 30. stavka 1. i 2. ovoga Zakona, koju donosi Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom propisu, prije donošenja rješenja podliježe reviziji koju obavlja Povjerenstvo za reviziju ocjene radne sposobnosti.

#### **Članak 54.**

Sastav i način rada Povjerenstva iz članka 53. ovoga Zakona odredit će se pravilnikom kojeg donosi ministar.

### **Stož u dvostrukom trajanju**

#### **Članak 55.**

(1) Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su za vrijeme sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske bili zaposleni ili im se staž osiguranja za to vrijeme računa po drugoj osnovi, vrijeme sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske računa se kao staž osiguranja u dvostrukom trajanju (kao uvjet za stjecanje prava i određivanje iznosa mirovine), a hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji nisu zaposleni ili nisu ostvarivali staž osiguranja po drugoj osnovi, vrijeme sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske računa se kao poseban staž u dvostrukom trajanju (kao uvjet za stjecanje prava i određivanje iznosa mirovine), sukladno propisima o obrani, bez obzira je li za to razdoblje uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje.

(2) Hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata koji je nakon razvojačenja ostvario pravo na novčanu naknadu na osnovi privremene nesposobnosti za rad, sve vrijeme korištenja te naknade priznaje se kao poseban staž u jednostrukom trajanju (kao uvjet za stjecanje prava i određivanje iznosa mirovine) bez obzira je li za to razdoblje uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje.

(3) Hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata koji nakon 30. lipnja 1996. godine nije bio zaposlen ili koji nije ostvario staž osiguranja, odnosno poseban staž po drugoj osnovi, a obavljao je zadaće u postrojbama Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstva

obrane, to razdoblje računa se kao poseban staž u jednostrukom trajanju (kao uvjet za stjecanje prava i određivanje iznosa mirovine) bez obzira je li za to razdoblje uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje.

#### **Članak 56.**

Na pitanja u svezi s pravima iz mirovinskog osiguranja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuje se zakon kojim se uređuje mirovinsko osiguranje.

### **GLAVA IV.**

## **PRAVA HRVI IZ DOMOVINSKOG RATA PO OSNOVI OŠTEĆENJA ORGANIZMA**

#### **Članak 57.**

(1) Oštećenjem organizma, u smislu ovoga Zakona, smatra se oštećenje nastalo kao posljedica rane, ozljede ili bolesti, pogoršanja bolesti, odnosno pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili kod zatočenika u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu tijekom sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. Radi ostvarivanja prava iz ovoga Zakona HRVI iz Domovinskog rata razvrstavaju se, prema utvrđenom postotku oštećenja organizma, u deset skupina:

- a) I. skupina – invalidi sa 100% oštećenja organizma kojima je za redoviti život potrebna njega i pomoć druge osobe
- b) II. skupina – invalidi sa 100% oštećenja organizma
- c) III. skupina – invalidi s 90% oštećenja organizma
- d) IV. skupina – invalidi s 80% oštećenja organizma
- e) V. skupina – invalidi sa 70% oštećenja organizma
- f) VI. skupina – invalidi sa 60% oštećenja organizma
- g) VII. skupina – invalidi s 50% oštećenja organizma
- h) VIII. skupina – invalidi sa 40% oštećenja organizma
- i) IX. skupina – invalidi s 30% oštećenja organizma i
- j) X. skupina – invalidi s 20% oštećenja organizma.

(2) Pri ocjenjivanju postotka oštećenja organizma u svrhu priznavanja statusa HRVI iz Domovinskog rata koji je zadobio više oštećenja organizma pod različitim okolnostima, uzimaju se u obzir sva takva oštećenja organizma, a status se određuje prema oštećenju organizma za koje se, pri ocjenjivanju ukupnog postotka oštećenja, utvrdi najveći postotak osim ako se invalid ne odluči drukčije izjavom na zapisnik kod tijela koje vodi postupak.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka u obzir se uzimaju sljedeća oštećenja organizma:

- a) oštećenja nastala na odsluženju obveznog vojnog roka
- b) oštećenja zadobivena kao mirnodopski vojni invalid u svezi s ratnim događajima i
- c) oštećenja zadobivena kao civilni invalid rata bez obzira je li to oštećenje zadobiveno prije ili nakon priznavanja statusa HRVI iz Domovinskog rata.

(4) Pri utvrđivanju postotka oštećenja organizma osobama kojima je oštećenje organizma nastalo zbog bolesti koja se pojavila prije početka sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a čije pogoršanje je nastalo kao neposredna posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u Domovinskom ratu, uzima se odgovarajući postotak

od cjelokupnog oštećenja organizma s tim da po toj osnovi utvrđeni postotak oštećenja organizma ne može iznositi više od 80%.

(5) Nalaz i mišljenje o oštećenju organizma daje posebna organizacijska jedinica Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom koja provodi medicinska vještačenja u postupcima ostvarivanja statusa i prava iz ovoga Zakona sukladno posebnom propisu.

## **Osobna invalidnina**

### **Članak 58.**

Osobna invalidnina je osnovno pravo HRVI iz Domovinskog rata na osnovi oštećenja organizma i na temelju tog prava ostvaruju se sva ostala prava na osnovi oštećenja organizma.

### **Članak 59.**

(1) Osobna invalidnina određuje se HRVI iz Domovinskog rata prema skupini oštećenja organizma u koju je razvrstan i pripada mu u mjesečnom iznosu.

(2) Mjesečni iznos osobne invalidnine invalida I. skupine određuje se u iznosu od 115% od utvrđene proračunske osnovice.

(3) Mjesečni iznos osobne invalidnine invalida od II. do X. skupine određuje se u postotku od osobne invalidnine invalida I. skupine i to:

| Skupina | Postotak |
|---------|----------|
| II.     | 73,00    |
| III.    | 55,00    |
| IV.     | 41,00    |
| V.      | 29,00    |
| VI.     | 18,00    |
| VII.    | 12,00    |
| VIII.   | 6,00     |
| IX.     | 4,00     |
| X.      | 3,00     |

### **Članak 60.**

HRVI iz Domovinskog rata koji za isto oštećenje organizma koristi pravo na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje po propisu o mirovinskom osiguranju ne može koristiti pravo na osobnu invalidninu po ovom Zakonu.

## **Doplatak za njegu i pomoć druge osobe**

### **Članak 61.**

Pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe imaju:

- a) HRVI iz Domovinskog rata I. skupine i
- b) HRVI iz Domovinskog rata II., III. i IV. skupine kojima je organizam oštećen i neovisno o vojnom invaliditetu, a čije je oštećenje, zajedno s vojnim invaliditetom, jednako oštećenju organizma invalida I. skupine.

### **Članak 62.**

HRVI iz Domovinskog rata iz članka 61. ovoga Zakona, radi ostvarivanja prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe, razvrstavaju se u dva stupnja:

- a) prvi stupanj: HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine koji su potpuno nesposobni za obavljanje svih životnih potreba i kojima je potrebna neprekidna njega i pomoć druge osobe i
- b) drugi stupanj: ostali HRVI iz Domovinskog rata iz članka 61. ovoga Zakona.

### **Članak 63.**

(1) Osnovica za određivanje doplatka za njegu i pomoć druge osobe je mjesečni iznos osobne invalidnine invalida I. skupine.

(2) Doplatak za njegu i pomoć druge osobe iznosi mjesečno:

- a) za I. stupanj 100% od osnovice i
- b) za II. stupanj 66% od osnovice.

### **Članak 64.**

Korisnik doplatka za njegu i pomoć druge osobe koji ostvaruje to pravo po drugim propisima ima pravo na razliku iznosa doplatka za njegu i pomoć druge osobe po ovom Zakonu ako takva razlika postoji.

## **Ortopedski doplatak**

### **Članak 65.**

(1) Pravo na ortopedski doplatak imaju HRVI iz Domovinskog rata kojima je oštećenje organizma utvrđeno zbog težih oštećenja organizma koja su neposredna posljedica zadobivene rane, ozljede ili bolesti koja je uzrokovala amputaciju ekstremiteta, teško oštećenje funkcije ekstremiteta ili potpuni gubitak vida na oba oka.

(2) Oštećenja organizma iz stavka 1. ovoga članka razvrstavaju se u četiri stupnja prema težini, vrsti i uzroku oštećenja.

### **Članak 66.**

(1) Osnovica za određivanje ortopedskog doplatka je mjesečni iznos osobne invalidnine invalida I. skupine.

(2) Ortopedski doplatak iznosi mjesečno:

- a) za I. stupanj 29% od osnovice
- b) za II. stupanj 22% od osnovice
- c) za III. stupanj 14% od osnovice i
- d) za IV. stupanj 7% od osnovice.

(3) Ortopedski doplati iz stavka 2. točke a) ovoga članka, invalidu kod kojega postoje dva ili više oštećenja I. stupnja, povećava se za 25% za svako sljedeće oštećenje.

### **Pravo na posebni doplati**

#### **Članak 67.**

HRVI iz Domovinskog rata ima pravo na posebni doplati u iznosu od 50% pripadajućeg iznosa osobne invalidnine, ako nije u radnom odnosu, ne prima mirovinu i naknadu plaće od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju kao i tijekom profesionalne rehabilitacije.

### **Pravo na usluge osobe za pružanje njege i pomoći**

#### **Članak 68.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata I. skupine može koristiti usluge osobe za pružanje njege i pomoći.

(2) Osoba koja pruža njegu i pomoć ima pravo na naknadu plaće u iznosu osobne invalidnine invalida I. skupine, prava iz mirovinskog i obveznog zdravstvenog osiguranja, pravo na doplati za djecu i prava za vrijeme nezaposlenosti kao zaposlena osoba prema posebnim propisima.

(3) Ministarstvo isplaćuje naknadu plaće iz stavka 2. ovoga članka i uplaćuje doprinose na naknadu plaće i iz naknade plaće, a sredstva za te namjene osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

(4) Osnovica za uplatu doprinosa je iznos naknade plaće uvećan za doprinos iz plaće.

(5) Mjerila za izbor osobe za pružanje njege i pomoći, te način ostvarivanja prava iz ovoga članka pravilnikom propisuje ministar.

### **Pravo na prilagođeni osobni automobil**

#### **Članak 69.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata s oštećenjem organizma od 100% I. skupine ima pravo na:

- a) osobni automobil s ugrađenim odgovarajućim prilagodbama koji mu u vlasništvo dodjeljuje Ministarstvo, u sedmoj godini od posljednje dodjele ili
- b) iznos do visine novčane protuvrijednosti osobnog automobila iz točke a) ovoga stavka u koji ulazi i porez na dodanu vrijednost te poseban porez.

(2) U slučaju iz stavka 1. točke b) ovoga članka, iznos do visine novčane protuvrijednosti osobnog automobila iz stavka 1. točke a) ovoga članka u koji ulazi i porez na dodanu vrijednost te poseban porez neće se isplatiti korisniku, nego će se sredstva direktno utrošiti za

namjensku kupnju osobnog automobila s ugrađenim odgovarajućim prilagodbama po izboru korisnika.

(3) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje se temeljem izvršnog rješenja.

(4) Ministarstvo provodi postupak javne nabave za osobne automobile iz stavka 1. točke a) ovoga članka, sukladno posebnim propisima o javnoj nabavi.

(5) Temeljem izvršnog rješenja iz stavka 3. ovoga članka, a nakon provedenog postupka javne nabave iz stavka 4. ovoga članka, ministar donosi odluku o dodjeli osobnog automobila iz stavka 1. točke a) ovoga članka koji se dodjeljuje u vlasništvo bez naknade, a obveznik plaćanja posebnih poreza (porez na dodanu vrijednost i poseban porez) je Ministarstvo.

(6) Odluka iz stavka 5. ovoga članka sadrži osobne podatke o korisniku kojem se dodjeljuje osobni automobil bez naknade, kao i podatke o osobnom automobilu koji su potrebni za postupak registriranja.

### **Pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila**

#### **Članak 70.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata II. do IV. skupine imaju pravo na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila u njihovom vlasništvu, po priloženom original računu o obavljenoj prilagodbi, najranije u petoj godini od posljednje prilagodbe.

(2) Naknada troška prilagodbe iz stavka 1. ovoga članka neće se isplatiti korisniku, nego će se sredstva direktno utrošiti namjenski za obavljenju prilagodbu, isplatom izdavatelju računa koji je obavio prilagodbu.

(3) Obavljena prilagodba osobnog automobila iz stavka 1. ovoga članka mora odgovarati potrebi, odnosno vrsti oštećenja organizma HRVI iz Domovinskog rata II. do IV. skupine, što se utvrđuje nalazom doktora medicine specijalista o njegovom funkcionalnom statusu.

#### **Članak 71.**

Način i kriterije ostvarivanja prava na prilagođeni osobni automobil iz članka 69. ovoga Zakona i prava na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila iz članka 70. ovoga Zakona propisuje ministar pravilnikom.

### **GLAVA V.**

### **PRAVA NA OSNOVI GUBITKA ILI NESTANKA ČLANA OBITELJI**

#### **Obiteljska invalidnina**

#### **Članak 72.**

Pravo na obiteljsku invalidninu imaju članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članovi šire obitelji umrloga HRVI iz Domovinskog rata od

I. do IV. skupine koji je do smrti koristio doplatak za njegu i pomoć druge osobe pod uvjetima i u iznosu propisanim ovim Zakonom.

### **Članak 73.**

(1) Pravo na obiteljsku invalidninu članovi uže obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata mogu ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- a) bračni ili izvanbračni drug stječu pravo na obiteljsku invalidninu kada navršše 40 godina života, a prije navršenih 40 godina života ako su nesposobni za privređivanje
- b) djeca do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog trajanja redovitog školovanja, ali najkasnije do navršene 26. godine života, a ako su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje, uz uvjet da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, odnosno za vrijeme redovitog školovanja prije navršene 26. godine života. Ako je zbog bolesti došlo do prekida, mirovanja ili u drugom slučaju spriječenosti u ispunjavanju školskih, odnosno studentskih obveza u punom opsegu po službenoj odluci škole, odnosno visokog učilišta, pravo na obiteljsku invalidninu ove osobe mogu koristiti i za vrijeme trajanja bolesti do navršene 26. godine života, a nakon toga najviše još za onoliko vremena koliko su zbog bolesti izgubile od redovitog školovanja, ako je redovito školovanje nastavljeno prije 26. godine života i
- c) djeca koja završe redovito trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje, a nastave školovanje u četvrtom razredu u redovitom školovanju ili po programu za obrazovanje odraslih, zadržavaju to pravo ako nisu zaposleni.

(2) Ako užu obitelj čine bračni ili izvanbračni drug s jednim članom ili više članova obitelji iz stavka 1. točke b) ovoga članka, bračni ili izvanbračni drug ima pravo na obiteljsku invalidninu kao sukorisnik s njima, bez obzira na uvjete iz stavka 1. točke a) ovoga članka i to dok i jedno dijete od te djece ima pravo na invalidninu.

(3) Iznimno od stavka 1. točke b) ovoga članka, ako je pravo prestalo zbog završetka ili prekida redovitog školovanja prije 26. godine života ili zbog navršenih 26 godina života, djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koja nisu zaposlena ili nisu korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja, mogu ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu u trajanju najduže 12 mjeseci od dana završetka ili prekida redovitog školovanja, a najkasnije od dana navršetka 26. godine života.

### **Članak 74.**

(1) Nesposobnima za privređivanje prema ovom Zakonu smatraju se:

- a) žena kad navršši 40 godina života ili muškarac kad navršši 50 godina života, odnosno za mlađe osobe kod kojih se utvrdi nesposobnost za privređivanje koju utvrđuje tijelo vještačenja iz članka 57. stavka 5. ovoga Zakona, a prema kriterijima medicinske znanosti imajući u vidu zanimanje i godine života
- b) dijete do navršenih 15 godina života, odnosno za vrijeme školovanja, ali najkasnije do navršenih 26 godina života, a ako je nesposobno za samostalan život i rad, prema kriterijima medicinske znanosti za vrijeme dok ta nesposobnost traje, uz uvjet da je nesposobnost nastupila prije navršenih 15 godina života, odnosno za vrijeme školovanja prije navršenih 26 godina života i
- c) bračni drug iza preminule osobe od koje izvodi pravo, ako je nakon smrti te osobe ostalo jedno ili više djece prema kojima obavlja roditeljsku dužnost, dok su ta djeca nesposobna za samostalan život i rad, sukladno točki b) ovoga stavka.

(2) Dijete iz stavka 1. točke b) ovoga članka, koje prekine školovanje zbog bolesti koju je utvrdila nadležna zdravstvena ustanova, smatra se nesposobnim za samostalan život i rad i za vrijeme trajanja bolesti do navršenih 26 godina života kao i nakon te godine, ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubilo od školovanja, ako je školovanje nastavljeno prije navršenih 26 godina.

#### **Članak 75.**

(1) Roditelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na obiteljsku invalidninu iako su članovi uže obitelji ostvarili to pravo.

(2) Dok primaju obiteljsku invalidninu po odredbama iz ovoga Zakona roditelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na obvezno zdravstveno osiguranje i prava izvan standarda prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja sukladno odredbama članka 22. do 25. ovoga Zakona ako zdravstvenu zaštitu ne ostvaruju po drugoj osnovi.

#### **Članak 76.**

Pravo na obiteljsku invalidninu pod uvjetima iz ovoga Zakona imaju i bračni ili izvanbračni drug te djeca umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine koji je do smrti koristio doplatu za njegu i pomoć druge osobe.

#### **Članak 77.**

Pravo na obiteljsku invalidninu pod uvjetima iz ovoga Zakona imaju i roditelji umrlog HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine koji je do smrti koristio doplatu za njegu i pomoć druge osobe, ako ni jedan član uže obitelji ne koristi to pravo i ako im je on bio jedino dijete.

#### **Članak 78.**

(1) Osnovica za određivanje visine iznosa obiteljske invalidnine je mjesečni iznos osobne invalidnine HRVI iz Domovinskog rata I. skupine.

(2) Obiteljska invalidnina za jednog korisnika iza smrtno stradalog hrvatskog branitelja iznosi 50% mjesečno od osnovice iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Obiteljska invalidnina iza umrlog HRVI iz Domovinskog rata I. do IV. skupine koji je do smrti koristio doplatu za njegu i pomoć druge osobe za jednog korisnika iznosi 25% mjesečno od osnovice iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Ako pravo na obiteljsku invalidninu ostvaruje više članova šire obitelji za svakog sukorisnika iznos obiteljske invalidnine iz stavka 2. i 3. ovoga članka povećava se za 50%.

(5) Ako pravo na obiteljsku invalidninu ostvaruju dva člana ili više članova šire obitelji, obiteljska invalidnina pripada sukorisnicima u jednakim dijelovima.

(6) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, roditelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja koji nisu u radnom odnosu i nisu korisnici mirovine iz članka 40. ovoga Zakona imaju pravo na obiteljsku invalidninu i to:

- a) jedan roditelj u iznosu 70% od osnovice mjesečno ili
- b) oba roditelja u iznosu 100% od osnovice mjesečno.

### **Članak 79.**

(1) Članovi šire obitelji koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu na osnovi dviju ili više osoba imaju pravo na obiteljsku invalidninu u nesmanjenom iznosu za svaku od tih osoba.

(2) Pravo na obiteljsku invalidninu imaju, uz uvjete propisane ovim Zakonom i korisnici osobne invalidnine.

### **Povećana obiteljska invalidnina**

### **Članak 80.**

(1) Roditelj smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata čije je jedino dijete smrtno stradalo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i bračni ili izvanbračni drug smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji nema djece, odnosno ima jedno ili više djece koja su sva nesposobna za privređivanje uz uvjet da je ta nesposobnost nastala prije 15. godine života, odnosno prije navršene 26. godine života, ako je dijete bilo na redovitom školovanju, ima pravo na obiteljsku invalidninu iz članka 78. stavka 2. ovoga Zakona povećanu za 50%.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka može ostvariti i roditelj smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je imao i druge djece, a koja su sva smrtno stradala ili umrla do podnošenja zahtjeva za povećanu obiteljsku invalidninu, odnosno i bračni ili izvanbračni drug smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji ima djece, a koja su sva smrtno stradala ili umrla do podnošenja zahtjeva za povećanu obiteljsku invalidninu.

(3) Ako obiteljsku invalidninu po stavku 1. i 2. ovoga članka koriste oba roditelja kao sukorisnici, iznos obiteljske invalidnine određen po članku 78. stavku 4. ovoga Zakona povećava se za 50%.

(4) Pravo na povećanu obiteljsku invalidninu ima i dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja.

(5) Ako obiteljsku invalidninu po stavku 4. ovoga članka koristi više djece – sukorisnika obiteljske invalidnine, iznos invalidnine određen po članku 78. stavku 4. ovoga Zakona povećava se za 50%.

## **Uvećana obiteljska invalidnina**

### **Članak 81.**

(1) Roditelj smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata čije je jedino dijete smrtno stradalo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i bračni ili izvanbračni drug smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji nemaju djece, odnosno ima jedno ili više djece koja su sva nesposobna za privređivanje uz uvjet da je ta nesposobnost nastala prije 15. godine života, odnosno prije navršene 26. godine života, ako je dijete bilo na redovitom školovanju, uz pravo na obiteljsku invalidninu imaju i pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu.

(2) Pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu ima i dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja.

(3) Uvećana obiteljska invalidnina iz stavka 1. i 2. ovoga članka iznosi 34,50% mjesečno od mjesečnog iznosa osobne invalidnine invalida I. skupine.

(4) Ako više osoba iz stavka 1. i 2. ovoga članka ispunjavaju uvjete za ostvarivanjem prava na uvećanu obiteljsku invalidninu, uvećana obiteljska invalidnina u iznosu iz stavka 3. ovoga članka pripada svakoj od njih.

(5) Korisnici koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava na uvećanu obiteljsku invalidninu po ovom Zakonu, na osnovi dviju ili više osoba imaju pravo na tu invalidninu samo iza jedne osobe.

## **Prava članova obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata**

### **Članak 82.**

(1) Članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog, imaju pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane obiteljske invalidnine, uvećane obiteljske invalidnine i obiteljske mirovine koju bi ostvarili kao članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, sukladno odredbama ovoga Zakona.

(2) Ako su naknadu iz stavka 1. ovoga članka ostvarili bračni drug i/ili djeca nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, roditelji imaju pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine koju bi ostvarili kao roditelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, sukladno odredbama ovoga Zakona.

(3) Članovi obitelji iz stavka 1. i 2. ovoga članka stječu pravo na novčanu naknadu i sva ostala prava iz ovoga Zakona kao i članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata pod uvjetima i u postupku utvrđenim za članove obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osim prava na obiteljsku invalidninu i mirovinu.

(4) Članovi obitelji iz stavka 1. i 2. ovoga članka, status člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i pravo na obiteljsku invalidninu ostvaruju na sljedeći način:

- a) po službenoj dužnosti u kontinuitetu nakon prestanka prava na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, nakon identifikacije hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili
- b) temeljem podnesenog zahtjeva, sukladno ovom Zakonu, a nakon pravomoćnosti rješenja o proglašenju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim.

(5) Naknada u iznosu obiteljske mirovine usklađuje se sukladno kriterijima za usklađivanje mirovina predviđenim Zakonom o mirovinskom osiguranju.

## **PRAVO NA STAMBENO ZBRINJAVANJE**

### **Članak 83.**

(1) Pravo na stambeno zbrinjavanje, prednost pri stambenom zbrinjavanju te mogućnost kupnje stanova uz obročnu otplatu pod pristupačnijim uvjetima od tržišnih u pogledu kamata i rokova otplate, imaju osobe utvrđene ovim Zakonom ako nemaju riješeno stambeno pitanje ili je riješeno na neodgovarajući način, odnosno ako pet godina neprekidno prebivaju u obiteljskoj kući ili stanu u državnom vlasništvu ili vlasništvu jedinica lokalne samouprave.

(2) Pravo na stambeno zbrinjavanje ostvaruje se dodjelom stambenog kredita za kupnju stana ili kuće, odnosno izgradnju kuće, dodjelom financijske potpore prilikom kupnje ili izgradnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu, dodjelom stambenog kredita ili financijske potpore za razliku u površini, nastavak izgradnje i dovršenje obiteljske kuće, za poboljšanje uvjeta stanovanja, te mogućnošću kupnje stanova uz obročnu otplatu po pristupačnijim uvjetima od tržišnih u pogledu kamata i rokova otplate i pravom na javni najam stanova u vlasništvu Republike Hrvatske (na rok od deset godina uz mogućnost produljenja nakon isteka), odnosno uz mogućnost kupnje ukoliko najomprimac ispunjava zakonske pretpostavke za ostvarenje prava na stambeno zbrinjavanje sukladno Zakonu.

(3) Dragovoljci iz Domovinskog rata koji nemaju ostvaren status HRVI iz Domovinskog rata, a koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali dvije do tri godine u borbenom sektoru, ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje kupnjom stana u državnom vlasništvu ili u vlasništvu jedinice lokalne samouprave u kojem prebivaju, te dodjelom financijske potpore prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu, u novčanom iznosu i opsegu koji je propisima predviđen za HRVI iz Domovinskog rata sa 20% oštećenja organizma, a dragovoljci iz Domovinskog rata, pripadnici borbenog sektora, koji nemaju ostvaren status HRVI iz Domovinskog rata, a koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali tri godine i više u borbenom sektoru, ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje u novčanom iznosu i opsegu koji je propisima propisan za HRVI iz Domovinskog rata sa 30% oštećenja organizma.

(4) Pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita, odnosno mogućnost kupnje stana uz obročnu otplatu po pristupačnijim uvjetima od tržišnih u pogledu kamata i rokova otplate, kupnjom stana u državnom vlasništvu ili u vlasništvu jedinice lokalne samouprave u kojem prebivaju, dodjelom financijske potpore prilikom kupnje ili izgradnje prve nekretnine, te za razliku u površini, nastavak izgradnje i dovršenje obiteljske kuće, za poboljšanje uvjeta stanovanja, te ostvarenjem prava na javni najam stanova u vlasništvu Republike Hrvatske imaju:

- a) članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i

c) HRVI iz Domovinskog rata od I. do X. skupine i članovi uže obitelji umrloga HRVI iz Domovinskog rata s istim oštećenjem organizma.

(5) Prednost pri ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje između članova šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju, na način da članovi šire obitelji istoga nasljednog reda ostvaruju pravo prema međusobnom sporazumu, s time da to pravo može ostvariti samo jedan član obitelji. Ako se sporazum ne postigne pravo na stambeno zbrinjavanje ima član obitelji koji je imao zajedničko prebivalište sa smrtno stradalim u vrijeme stradavanja. Ako se sporazum ne postigne, a nijedan član obitelji nije imao zajedničko prebivalište sa smrtno stradalim u vrijeme stradavanja, pravo na stambeno zbrinjavanje ima onaj član obitelji koji je naslijedio prava i obveze nakon smrti smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(6) Iznimno od odredbe stavka 5. ovoga članka, roditelju smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji nije stambeno zbrinut, Ministarstvo može dati stan u najam s pravom na zaštićenu najamninu do njegove smrti, ali bez prava otkupa.

(7) Djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koja nisu ostvarili pravo na stambeno zbrinjavanje prema ovom Zakonu ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje prema ovom Zakonu ako su u trenutku podnošenja zahtjeva bili mlađi od 15 godina, odnosno ne stariji od 26 godina i ako su na redovitom školovanju ili ako u trenutku podnošenja zahtjeva primaju obiteljsku invalidninu.

(8) Pravo na stambeno zbrinjavanje imaju i članovi uže obitelji u slučaju smrti HRVI iz Domovinskog rata i članovi uže obitelji u slučaju smrti dragovoljaca iz Domovinskog rata stavka 3. ovoga članka, ako su imali zajedničko prebivalište s umrlim u trenutku njegove smrti, s time da to pravo članovi uže obitelji ostvaruju zajedno.

(9) Pravo na stambeno zbrinjavanje HRVI iz Domovinskog rata ostvaruju na temelju pravomoćnog rješenja o trajno utvrđenom statusu.

(10) Pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita i financijske potpore ostvaruje se sukladno pravilniku koji propisuje ministar.

#### **Članak 84.**

(1) Pravo na stambeno zbrinjavanje ostvaruje se ako osoba iz članka 83. ovoga Zakona i članovi njenog obiteljskog kućanstva nemaju sljedeće zapreke za ostvarivanje istog:

- a) ako ima u knjižnom ili izvanknjižnom vlasništvu odgovarajući stan ili kuću bez obzira gdje se nekretnina nalazi
- b) ako takav stan ili kuću koristi u svojstvu zaštićenog najamoprimca na neodređeno vrijeme, osim ako taj stan vrati u roku od šest mjeseci od donošenja rješenja o pravu na stambeno zbrinjavanje
- c) ako je imala odgovarajući stan ili kuću u vlasništvu koju je prodala, darovala, zamijenila ili na drugi način otuđila nakon početka Domovinskog rata bez obzira gdje se nekretnina nalazi

- d) ako je na temelju propisa o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo to isto pravo ustupila drugom stanaru i na navedeni način tom drugom stanaru omogućila kupnju stana po povoljnijim uvjetima
- e) ako je drugom ustupila ili diobenim ugovorom zamijenila svoj odgovarajući nasljedni dio kuće ili stana za drugo stvarno pravo prema propisima o nasljeđivanju bez obzira gdje se nekretnina nalazi
- f) ako je stambeno zbrinuta odgovarajućom površinom putem propisa o obnovi na način da je obnovljena kuća ili stan bila IV., V. ili VI. kategorija oštećenja.
- g) ako je stambeno zbrinuta dodjelom stana, odnosno stambenog kredita prema ranijim propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
- h) ako je stambeno zbrinuta putem propisa o područjima posebne državne skrbi darovanjem kuće ili stana u državnom vlasništvu, darovanjem građevinskog materijala za popravak, obnovu, gradnju ili rekonstrukciju kuće ili stana i
- i) ako je odgovarajuće stambeno zbrinuta na teret državnog proračuna Republike Hrvatske, ali po drugom posebnom propisu.

(2) Zapreke propisane stavkom 1. ovoga članka ne primjenjuju se kada se stambeno zbrinjavaju djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez oba roditelja ili bez roditeljske skrbi.

### **Članak 85.**

(1) Pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita ostvaruju osobe sljedećim redoslijedom:

- a) članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i
- c) HRVI iz Domovinskog rata od I. do X. skupine i članovi uže obitelji umrloga HRVI iz Domovinskog rata s istim oštećenjem organizma.

(2) Stanovi koji su u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravljaju tijela državne uprave, a koji ne služe za službene potrebe, prodaju ili najam, ta su tijela dužna iste ponuditi Ministarstvu, radi stambenog zbrinjavanja stradalnika iz Domovinskog rata.

(3) Financijska sredstva ostvarena s osnove utvrđenog prava na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita odnosno financijske potpore izuzeta su od ovrhe.

(4) Osobe koje ostvare pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita, stambeni kredit mogu koristiti:

- a) za kupnju stana izgrađenog u organiziranoj izgradnji
- b) za kupnju stana u vlastitoj organizaciji
- c) za izgradnju kuće
- d) za kupnju korištenog stana ili kuće u vlasništvu Republike Hrvatske
- e) za razliku u površini
- f) za nastavak izgradnje i dovršenje kuće ili
- g) za poboljšanje uvjeta stanovanja.

(5) Osobe iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona koje ostvare pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom financijske potpore, financijsku potporu mogu koristiti:

- a) za kupnju ili izgradnju prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu
- b) za razliku u površini

- c) za nastavak izgradnje i dovršenje kuće ili
- d) za poboljšanje uvjeta stanovanja.

(6) Osobe iz članka 83. stavka 3. ovoga Zakona koje ostvare pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom financijske potpore, financijsku potporu mogu koristiti za kupnju prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu.

(7) Stan, odnosno kuća stečena na način propisan po odredbama ovoga Zakona u osobnom je vlasništvu nositelja prava osim u slučaju ako su pravo stekli članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, u kojem slučaju su stečene nekretnine suvlasništvo članova obitelji i ne mogu se otuđiti dok su članovi obitelji malodobni.

### **Članak 86.**

(1) Organiziranu stambenu izgradnju provodi Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama u suradnji s Ministarstvom.

(2) Organizirana izgradnja provodi se prema mjestu prebivališta korisnika u vrijeme stradanja, odnosno u mjestu u kojem korisnik prava ima prebivalište neprekidno pet godina od 1991. godine ili je u tom mjestu boravio kao prognanik neprekidno pet i više godina i pisanom izjavom pod materijalnom i kaznenom odgovornošću iskazao da se u tom mjestu želi trajno nastaniti.

(3) Građevinsko zemljište i komunalno opremanje za organiziranu izgradnju ustupaju jedinice lokalne samouprave na čijem se području provodi program organizirane izgradnje. Jedinice lokalne samouprave mogu ostvariti povrat sredstava za ustupljeno građevinsko zemljište i komunalno opremanje od jedinice lokalne samouprave u kojoj korisnik stambenog zbrinjavanja iz ovoga Zakona ima prebivalište.

(4) Jedinice lokalne samouprave mogu provoditi izgradnju objekata za potrebe osoba iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona na području te lokalne samouprave i mimo redosljeda utvrđenog člankom 85. stavkom 1. ovoga Zakona ako korisnici stambenog kredita imaju prebivalište na tom području.

(5) Ako jedinica lokalne samouprave nema na svom području u vlasništvu građevinsko zemljište, a na području iste postoji građevinsko zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske, Republika Hrvatska će osigurati zemljište, a jedinica lokalne samouprave je u obvezi isto komunalno opremiti.

### **Članak 87.**

(1) Jedinice lokalne samouprave dužne su, u slučaju kad osoba iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona koristi stambeni kredit ili financijsku potporu za izgradnju obiteljske kuće u mjestu prebivališta sukladno članku 86. stavku 2. ovoga Zakona, ustupiti bez naknade građevinsko zemljište i komunalno opremanje.

(2) Jedinica lokalne samouprave može u slučaju iz stavka 1. ovoga članka, ustupiti građevinskog zemljište i komunalno opremanje i prije donošenja rješenja o pravu na stambeni kredit.

(3) Pravo na komunalno opremanje stambenog objekta imaju i osobe iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona ako ostvaruju pravo na dodjelu stambenog kredita ili financijske potpore za kupnju stana ili kuće, te za poboljšanje uvjeta stanovanja na istoj kući ili stanu, kao i osobe koje nisu podnijele zahtjev za stambeno zbrinjavanje, ako se u posebnom postupku utvrdi da bi imale to pravo, o čemu Ministarstvo izdaje odgovarajuću potvrdu.

(4) U komunalno opremanje građevinskog zemljišta iz stavka 1. ovoga članka podrazumijevaju se:

- a) uređenje pristupne ceste, javne rasvjete i okoliša potrebnih za korištenje građevine izgrađene na ustupljenom zemljištu i
- b) priključci i mreža za osiguranje priključka, elektro priključak, priključak na vodovod i odvodnju, instalacije DTK (distributivne telefonske kanalizacije) te ako na tom području postoji medij za grijanje – plin i/ili toplovod.

(5) Jedinice lokalne samouprave dužne su u slučaju iz stavka 1. i 2. ovoga članka snositi i troškove komunalnog doprinosa, odnosno povrat istih za odgovarajuću bruto razvijenu površinu (BRP).

(6) Pravo iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti i osobe iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona koje imaju izgrađenu kuću ili stan na zemljištu u vlasništvu jedinice lokalne samouprave ili u vlasništvu Republike Hrvatske, a koje navedenu kuću ili stan koriste neprekidno pet godina uz uvjet da ostvaruju pravo na stambeni kredit za poboljšanje uvjeta stanovanja na istoj kući ili stanu.

### **Članak 88.**

(1) Sredstva za stambeno zbrinjavanje osoba koje ostvaruju prava na dodjelu stambenog kredita osigurati će se u državnom proračunu Republike Hrvatske i proračunima jedinica lokalne samouprave ili u vrijednosti kuća i stanova u vlasništvu Republike Hrvatske.

(2) Sredstva ostvarena otplatom kredita – glavnica i kamate, obročnom i jednokratnom prodajom stanova i kuća na upravljanju Ministarstva, uplaćivat će se na račun Ministarstva do završetka provođenja programa stambenog zbrinjavanja sukladno ovom Zakonu.

(3) Ministarstvo je obvezno voditi cjelokupnu evidenciju prodanih stanova i drugih nekretnina, pratiti obročnu otplatu i naplatu dodijeljenih stambenih kredita, voditi evidenciju o naplati, uplaćenim sredstvima te prispjelim financijskim i drugim obvezama u vezi sa stambenim zbrinjavanjem prema ovom Zakonu ili dio tih poslova može povjeriti poslovnoj banci na temelju ugovora o poslovnoj suradnji.

### **Članak 89.**

(1) Osobe koje ostvaruju pravo na dodjelu stambenog kredita prema ovom Zakonu, dodijeljeni kredit otplaćuju umanjen za iznos postotka oštećenja organizma, s tim da su članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata s 90% i 80% oštećenja organizma izjednačeni s HRVI iz Domovinskog rata sa 100% oštećenja organizma.

(2) Kada se stambeni kredit koristi prema odredbama ovoga Zakona, HRVI iz Domovinskog rata plaćati će kamatu po kamatnoj stopi od 2%.

(3) Razliku od beneficiranih kamatnih stopa iz stavka 2. ovoga članka do tržišne vrijednosti subvencionirat će Republika Hrvatska.

### **Članak 90.**

(1) Stambeni kredit i druga prava vezana za stambeno zbrinjavanje ostvaruju se za odgovarajuću stambenu površinu i određuju se prema broju članova šire obitelji i to:

- a) za samca 35m<sup>2</sup>
- b) za dvočlanu obitelj 45m<sup>2</sup>
- c) za tročlanu obitelj 60m<sup>2</sup>
- d) za četveročlanu obitelj 70m<sup>2</sup>
- e) za peteročlanu obitelj 80m<sup>2</sup> i
- f) za svakoga sljedećeg člana obitelji dodatnih 10m<sup>2</sup>

(2) Stan dodijeljen ili kupljen putem stambenog kredita smatrat će se da ima odgovarajuću stambenu površinu ako odstupa od stambene površine određene u stavku 1. ovoga članka za +/- 10 m<sup>2</sup>.

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka odgovarajućom stambenom površinom smatrat će se i svaka površina stana koji nema veći broj soba od broja priznatih članova kućanstva, koji je dodijeljen:

- a) zajedno supruzi i djeci (djetetu) smrtno stradalog hrvatskog branitelja odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) zajedno samo djeci smrtno stradalog hrvatskog branitelja odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) HRVI iz Domovinskog rata s oštećenjem 100% I. skupine i
- d) na područjima koja su posebnim propisom utvrđena kao područja od posebne državne skrbi, a prebivalište korisnika stana u trenutku dodjele je izvan područja posebne državne skrbi.

(4) Pripadajući stan osoba iz stavka 3. ovoga članka moguće je dodijeliti samo u slučaju da isti nisu imali, ni nemaju u vlasništvu ili suvlasništvu kuću ili stan, odnosno nisu sudjelovali u obnovi kao članovi obiteljskog kućanstva nositelja prava na obnovu.

(5) Razliku iznad odgovarajuće stambene površine iz stavka 1. ovoga članka, uključujući dopušteno odstupanje iz stavka 2. ovoga članka, osoba koja ostvaruje pravo na stambeno zbrinjavanje dužna je platiti po tržišnoj cijeni ukoliko je navedena obveza utvrđena rješenjem o pravu na stambeno zbrinjavanje.

### **Članak 91.**

(1) Iznos kredita korisne stambene površine kuće ili stana, izgradnju kuće i razliku površine, odnosno nastavak izgradnje te poboljšanje stambenih uvjeta kao i vrijednost kredita po m<sup>2</sup> neto korisne stambene površine kuće ili stana za osobe iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona propisat će se uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 94. ovoga Zakona.

(2) Iznos financijske potpore koju prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu ostvaruju osobe iz članka 83. stavka 3. i 4. ovoga Zakona, kao i drugo važno za priznavanje

prava na financijsku potporu, propisat će se uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 94. ovoga Zakona.

#### **Članak 92.**

Pravo na stambeno zbrinjavanje po ovom Zakonu imaju i osobe iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona kojima je djelomično obnovljena kuća ili stan na način i u iznosu koji će se propisat uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 94. ovoga Zakona.

#### **Članak 93.**

Iznos stambenog kredita za kupnju stana ili kuće u vlastitoj organizaciji utvrđuje se prema predugovoru o kupoprodaji, a najviši iznos stambenog kredita po kvadratnom metru odgovarajuće površine stana iz članka 90. ovoga Zakona propisat će se uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 94. ovoga Zakona.

#### **Članak 94.**

Vlada Republike Hrvatske uredbom će utvrditi visinu, uvjete i način ostvarivanja prava na dodjelu stambenog kredita i druga pitanja vezana za dodjelu stambenog kredita te kupnju stanova i kuća uz obročnu otplatu, te uvjete, način i druga pitanja vezana za ostvarivanje prava na dodjelu i korištenje stanova u javnom najmu koji su u vlasništvu Republike Hrvatske.

#### **Članak 95.**

(1) Članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata te HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje osim na način propisan člankom 83. stavkom 2. ovoga Zakona i dodjelom te otkupom stana.

(2) Otkup i dodjela stanova u vlasništvu Republike Hrvatske, HRVI iz Domovinskog rata od V. do X. skupine propisat će se uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 94. ovoga Zakona.

#### **Članak 96.**

Vlada Republike Hrvatske odlukom će na Ministarstvo prenijeti pravo upravljanja stanovima i kućama u vlasništvu Republike Hrvatske, a kojima upravljaju tijela državne uprave, a na koje stanove se ne odnose odredbe posebnog propisa o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i koriste ih osobe iz članka 83. ovoga Zakona.

#### **Članak 97.**

Ministarstvo će ukinuti zakonita rješenja o dodjeli stana i zakonita rješenja o dodjeli stambenog kredita za kupnju stana u organiziranoj stambenoj izgradnji ako isti nije otkupljen ili nije zaključen ugovor o stambenom kreditu za dodijeljeni stan, ako:

- a) je korisnik prava ili član njegove uže obitelji stekao vlasništvo na odgovarajućem stanu ili kući

- b) je korisnik izgubio status HRVI iz Domovinskog rata ili status člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata odnosno status člana obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili
- c) korisnik prava ne koristi stan u skladu s odredbama zaključenog ugovora o najmu stana.

### **Članak 98.**

(1) Osobe iz članka 83. stavka 3. i 4. ovoga Zakona, kod kojih postoje zapreke iz članka 84. ovoga Zakona, mogu kupiti stan kojeg koriste ako je on u vlasništvu Republike Hrvatske.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka ne može se ostvariti pripadajući popust s osnove člana šire obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, člana šire obitelji nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i člana uže obitelji HRVI iz Domovinskog rata, te dragovoljca iz Domovinskog rata.

(3) Uvjeti, rokovi i način kupnje stanova za osobe iz stavka 1. ovoga članka propisat će se uredbom Vlade iz članka 94. ovoga Zakona.

### **Članak 99.**

Ministarstvo obavlja sve stručne i druge poslove koji se odnose na stambeno zbrinjavanje u skladu s odredbama ovoga Zakona.

## **Prilagodba prilaza do zgrade, stana i prilagodba stana**

### **Članak 100.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata, djeca smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djeca nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koja nisu sposobna za kretanje bez invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala i slijepi HRVI iz Domovinskog rata imaju pravo na prilagodbu prilaza do zgrade, prilagodbu prilaza do stana i prilagodbu stana za kretanje u kolicima, ako se te prilagodbe mogu izvesti, sukladno posebnim propisima.

(2) Ukoliko se prilagodba iz stavka 1. ovoga članka ne može izvesti ili nije isplativa obaviti će se zamjena nekretnina u odgovarajućoj površini propisanoj odredbama ovoga Zakona za ostvarivanje stambenog kredita i drugih prava vezanih za stambeno zbrinjavanje.

(3) Iznimno, prava iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti i druge osobe koje ostvaruju prava iz ovoga Zakona, na način propisanim pravilnikom iz stavka 4. ovoga članka.

(4) Način i uvjeti prilagodbe, te rokove za izvođenje prilagodbe koji ne mogu biti duži od šest mjeseci, pravilnikom propisuje ministar uz mišljenje ministra unutarnjih poslova.

(5) Pravo na prilagodbu iz stavka 1. ovoga članka može se ostvariti jednokratno.

## **GLAVA VII.**

### **PRAVA U SVEZI RADA**

#### **Pravo na prednost pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta**

##### **Članak 101.**

(1) Tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti, tijela državne vlasti i druga državna tijela, upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezna su prilikom zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja i prilikom zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom prema sljedećem redoslijedu:

- a) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata hrvatskog branitelja bez oba roditelja ili bez roditeljske skrbi
- b) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) HRVI iz Domovinskog rata
- d) članu šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- e) dragovoljcu iz Domovinskog rata
- f) hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata redoslijedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- g) djetetu umrlog HRVI iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- h) djetetu umrlog dragovoljca iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- i) djetetu umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- j) djetetu dragovoljca iz Domovinskog rata, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade i
- k) djetetu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade.

(2) Prednost iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti i zaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka ako su zaposlene na poslovima koji ne odgovaraju njihovoj stručnoj spremi, ali po redoslijedu prvenstva nakon nezaposlenih osoba iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Tijela iz stavka 1. ovoga članka obvezna su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim osobama iz stavka 1. ovoga članka prema redoslijedu određenom stavkom 1. ovoga članka ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto, ali na način da zaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka koje su zaposlene na poslovima koji ne odgovaraju njihovoj stručnoj spremi imaju prednost pred zaposlenim osobama iz stavka 1. ovoga članka koje su zaposlene na poslovima koji odgovaraju njihovoj stručnoj spremi.

(4) Provedbu stavka 1. do 3. ovoga članka nadzire upravna inspekcija.

(5) Osoba koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju, može u roku od 30 dana od dana izjavljivanja žalbe na rješenje o prijmu u službu izabranog kandidata, podnijeti predstavku upravnoj inspekciji radi provedbe inspekcijskog nadzora.

(6) Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana prijema predstavke iz stavka 5. ovoga članka obavijestiti donositelja rješenja o prijmu u službu o pokretanju postupka inspekcijskog nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju.

(7) Rješenje o rasporedu donijeto prije okončanja postupka inspekcijskog nadzora upravna inspekcija će ukinuti.

(8) Upravna inspekcija po provedbi inspekcijskog nadzora ovlaštena je u slučaju postojanja povrede prava prednosti pri zapošljavanju iz stavka 1. do 3. ovoga članka će donijeti rješenje kojim će ukinuti rješenje o prijmu u službu. Protiv toga rješenja može se tužbom pokrenuti upravni spor.

(9) Ukoliko upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijma nije izvršena povreda prava, izvijestit će podnositelja predstavke iz stavka 5. ovoga članka i čelnika tijela o rezultatima provedenoga inspekcijskog nadzora.

(10) Odredbe ovoga članka o provedbi inspekcijskog nadzora nad postupkom prijma u službu na odgovarajući način primjenjuju se i na postupak popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa.

## **Članak 102.**

(1) Javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima prilikom zapošljavanja temeljem javnog natječaja ili oglasa, obvezne su prilikom tog zapošljavanja dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom, prema sljedećem redoslijedu:

- a) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata hrvatskog branitelja bez oba roditelja ili bez roditeljske skrbi
- b) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) HRVI iz Domovinskog rata
- d) članu šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- e) dragovoljcu iz Domovinskog rata
- f) hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata redoslijedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- g) djetetu umrlog HRVI iz Domovinskog, rata ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- h) djetetu umrlog dragovoljca iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- i) djetetu umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade

- j) djetetu dragovoljca iz Domovinskog rata, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade i
- k) djetetu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade.

(2) Prednost iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti i osobe iz stavaka 1. ovoga članka koje su zaposlene na poslovima koji ne odgovaraju njihovoj stručnoj spremi, ali po redoslijedu prvenstva nakon nezaposlenih osoba iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka obvezne su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim osobama iz stavka 1. ovoga članka prema redoslijedu određenom stavkom 1. ovoga članka ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto, ali na način da zaposlene osobe iz stavka 1. ovoga članka koje su zaposlene na poslovima koji ne odgovaraju njihovoj stručnoj spremi imaju prednost pred zaposlenim osobama iz stavka 1. ovoga članka koje su zaposlene na poslovima koji odgovaraju njihovoj stručnoj spremi.

(4) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga članka provodi nadležna inspekcija koja je po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u svezi sa zapošljavanjem po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe iz stavka 1. do 3. ovoga članka kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju.

(5) Pravna osoba iz stavka 1. ovoga članka obvezna je u roku od 15 dana nakon sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o istome obavijestiti osobu iz stavka 1. do 3. ovoga članka koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu, odnosno ponudu za to radno mjesto.

(6) Osoba iz stavka 1. do 3. ovoga članka kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora u roku od 30 dana od dana dostave obavijesti iz stavka 5. ovoga članka ili u roku od 30 dana saznanja o sklapanju ugovora o radu s izabranim kandidatom, a najkasnije u roku od godine dana od sklapanja ugovora o radu s drugim kandidatom.

(7) U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti zahtjev iz stavka 6. ovoga članka u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(8) Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe iz stavka 1. do 3. ovoga članka rješenjem će utvrditi povredu prava prednosti. Izvršno rješenje predstavlja opravdan razlog za otkaz ugovora o radu čijim sklapanjem je to pravo povrijeđeno.

(9) U slučaju iz stavka 8. ovoga članka pravna osoba iz stavka 1. ovoga članka je obvezna s osobom iz stavka 1. do 3. ovoga članka kojoj je rješenjem iz stavka 8. ovoga članka utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, sklopiti ugovor o radu u roku od osam dana od otkaza ugovora čijim sklapanjem je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju.

(10) Ako pravna osoba iz stavka 1. ovoga članka u roku iz stavka 9. ovoga članka ne sklopi ugovor o radu s osobom iz stavka 1. do 3. ovoga članka kojoj je rješenjem iz stavka 8. ovoga

članka utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, smatra se da je ugovor o radu sklopljen po sili zakona.

### **Članak 103.**

(1) Da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju, osoba iz članka 101. stavka 1. do 3. i članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona koja u trenutku podnošenja prijave ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava, dužna je uz prijavu, odnosno ponudu na javni natječaj ili oglas priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta iz natječaja ili oglasa, te:

- a) rješenje o priznatom statusu, odnosno potvrdu o priznatom statusu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dragovoljca iz Domovinskog rata (ne starije od šest mjeseci)
- b) dokaz o nezaposlenosti-potvrda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u slučaju iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. ovoga Zakona)
- c) presliku pravomoćnog rješenja; odluke ili drugog pravnog akta o prestanku prethodnog zaposlenja
- d) dokaz o oduzetoj roditeljskoj skrbi kada se prijavljuje dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi
- e) potvrda poslodavca da radno mjesto osobe iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. ovoga Zakona ne odgovara njegovoj stručnoj spremi (u slučaju iz članka 101. stavka 3. i članka 102. stavka 3. ovoga Zakona)
- f) preslika pravomoćnog rješenja o priznatom pravu na novčanu naknadu iz članka 107. ovoga Zakona ili prava na zajamčenu minimalnu naknadu (osobe iz članka 101. stavka 1. točke g), h), i), j), i k) i članka 102. stavka 1. točke g), h), i), j), i k) ovoga Zakona)
- g) potvrda o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske (u slučaju kada se prijavljuju osobe iz članka 101. stavka 1. točke f), i) i k) i članka 102. stavka 1. točke f), i) i k) ovoga Zakona).
- h) rodni list (osobe iz članka 101. stavka 1. točke a), b), g), h), i), j) i k) i članka 102. stavka 1. točke a), b), g), h), i), j) i k))
- i) rješenju o priznatom statusu člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (osobe iz članka 101. stavka 1. točke a), b) i d) i članka 102. stavka 1. točke a), b) i d))

(2) Tijela iz članka 101. ovoga Zakona i pravne osobe iz članka 102. ovoga Zakona dužne su prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje u istima navesti dokaze iz stavka 1. ovoga članka koje je potrebno priložiti u svrhu dokazivanja uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju iz članka 101. stavka 1. do 3. te članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona.

### **Članak 104.**

Prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. ovoga Zakona kojima je:

- a) zadnji radni odnos prije prijave na javni natječaj ili oglas prestao temeljem izvršnog rješenja o:
  1. prestanku državne službe po sili zakona
  2. prestanku službe otkazom kojeg podnese službenik ili
  3. izvanrednom otkazu

b) radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao krivnjom radnika, i to u slučaju:

1. otkaza ugovora o radu kada je ugovor o radu otkazao radnik
2. redovitog otkaza skrivljenog ponašanjem radnika ili
3. izvanrednog otkaza osim kada ugovor o radu izvanredno otkaže radnik zbog osobito teške povrede obveze poslodavca.

## **Prava zaposlenih**

### **Članak 105.**

(1) Pravna osoba iz članka 102. ovoga Zakona koja namjerava otkazati više ugovora o radu zbog gospodarskih, tehnoloških ili organizacijskih razloga dužna je prilikom otkazivanja, djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, djetetu nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata, otkazati ugovor o radu nakon što pod jednakim ili sličnim uvjetima otkaže ugovore o radu drugim radnicima.

(2) Pravna osoba iz članka 102. ovoga Zakona koja namjerava provesti postupak utvrđivanja kolektivnog viška radnika će prilikom uvrštenja radnika u kolektivni višak radnika, djetete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, djetete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata uvrstiti u popis viška radnika jedino nakon što pod jednakim ili sličnim uvjetima uvrsti ostale radnike kojima u tom postupku namjerava otkazati ugovore o radu.

(3) U slučaju otkazivanja više ugovora o radu zbog gospodarskih, tehnoloških ili organizacijskih razloga osobama iz stavka 1. ovoga članka te u slučaju uvrštenja osoba iz stavka 2. ovoga članka u popis viška radnika, vodit će se računa i o duljini sudjelovanja hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

(4) Odredbe ovog članka ne primjenjuju se u slučaju kada pravna osoba iz članka 102. ovoga Zakona sklopi ugovor ili kolektivni ugovor koji je djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, djetetu nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata povoljniji od odredbi ovoga članka.

## **Fiskalna olakšica za zapošljavanje**

### **Članak 106.**

(1) Iznimno od odredbi Zakona o doprinosima (Narodne novine br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14 i 115/16) za osiguranika djetete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili djetete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina kojeg poslodavac na osnovi ugovora o radu sklopljenog na neodređeno vrijeme prijavljuje na obvezno mirovinsko osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje, a prema mjesečnoj osnovici iz članka 21. Zakona o doprinosima obračunavaju se doprinosi iz osnovice, i to:

- a) doprinos za mirovinsko osiguranje i
- b) doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (za osiguranika tog osiguranja).

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka ne postoji obveza obračunavanja i plaćanja doprinosa na osnovicu i to:

- a) doprinos za zdravstveno osiguranje
- b) doprinos za zaštitu zdravlja na radu i
- c) doprinos za zapošljavanje.

(3) Obveza doprinosa sukladno stavku 1. i 2. ovoga članka obračunava se prema mjesečnim osnovicama koje se odnose na razdoblje u trajanju do pet godina.

(4) Pravo iz stavka 1. ovoga članka odnosi se na sve osobe koje do dana sklapanja ugovora o radu nisu imale prethodno sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme s istim poslodavcem.

## **GLAVA VIII.**

### **OSTALA PRAVA**

#### **Pravo na novčanu naknadu za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji**

##### **Članak 107.**

Pravo na novčanu naknadu za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji (u daljnjem tekstu: naknada za nezaposlene) ako ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom imaju:

- a) korisnici obiteljske invalidnine, odnosno novčane naknade obiteljske invalidnine
- b) djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja i djeca nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nakon što im prestane pravo na obiteljsku invalidninu, odnosno novčanu naknadu obiteljske invalidnine
- c) korisnici osobne invalidnine
- d) bračni ili izvanbračni drug umrlog HRVI iz Domovinskog rata
- e) slijepi roditelji i djeca umrlog HRVI iz Domovinskog rata
- f) bračni ili izvanbračni drug umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata iz članka 8. ovog Zakona koji je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovao najmanje 100 dana i
- g) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana i koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

##### **Članak 108.**

(1) Osobe iz članka 107. ovoga Zakona pravo na naknadu za nezaposlene mogu ostvariti pod uvjetom da:

- a) nisu zaposlene
- b) nemaju registrirano trgovačko društvo ili obrt
- c) nisu korisnici mirovine veće od 33% od utvrđene proračunske osnove
- d) oni i članovi njihova kućanstva nisu korisnici zajamčene minimalne naknade
- e) nisu korisnici novčanog primanja u svezi s profesionalnom rehabilitacijom, odnosno zbog nezaposlenosti
- f) oni i članovi njihovog kućanstva nisu vlasnici ili korisnici motornog vozila koje ne služi podmirenju osnovnih životnih uvjeta ili motornih plovila dužine preko šest metara
- g) oni i članovi njihovog kućanstva nisu vlasnici ili suvlasnici ili korisnici ili sukorisnici nekretnina koje im ne služe za podmirenje osnovnih životnih potreba

- h) oni i članovi njihovog kućanstva u prethodnoj kalendarskoj godini ili u razdoblju od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva nemaju ukupno novčane prihode mjesečno po članu kućanstva veće od 30% od utvrđene proračunske osnovice
- i) nisu temeljem rješenja nadležnog tijela smješteni u zdravstvenu ustanovu
- j) nisu na teret državnog proračuna Republike Hrvatske korisnici usluge smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama propisa o socijalnoj skrbi ili drugih posebnih propisa, osim beskućnika koji je korisnik usluge smještaja u prenoćištu i
- k) nisu na izdržavanju kazne zatvora, osim ako su prije upućivanja na izvršenje kazne zatvora živjeli u zajedničkom kućanstvu s osobama koje su uzdržavali, a iste osobe obvezni su uzdržavati i tijekom izvršenja kazne zatvora.

(2) Uvjeti iz stavka 1. ovoga članka moraju biti ispunjeni u trenutku podnošenja zahtjeva i za cijelo vrijeme korištenja prava na naknadu za nezaposlene.

(3) Iznimno od uvjeta određenih u stavku 1. ovoga članka, osobe iz članka 107. ovoga Zakona koji su bili korisnici prava na zajamčenu minimalnu naknadu, pravo na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona mogu ostvariti pod uvjetom da u roku od mjesec dana od izvršnosti rješenja kojim im je na njihov zahtjev utvrđen prestanak prava na zajamčenu minimalnu naknadu, podnesu zahtjev za naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka donosi se privremeno rješenje kojim se pravo na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona priznaje od dana prestanka prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

(5) Privremeno rješenje iz stavka 4. ovoga članka ukinut će se rješenjem kojim će se odlučiti o pravu na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ovisno o uvjetima iz stavka 1. ovoga članka.

(6) Pravo na naknadu za nezaposlene ostvaruje se sukladno pravilniku kojeg donosi ministar.

### **Članak 109.**

(1) Korisnicima naknade za nezaposlene iz članka 107. točke a), b), d), e) i f) ovoga Zakona koji u kućanstvu nemaju prihode od utjecaja na naknadu za nezaposlene, naknada za nezaposlene se određuje u iznosu od 33% od utvrđene proračunske osnovice.

(2) Korisnicima naknade za nezaposlene iz članka 107. točke c) i g) ovoga Zakona koji u kućanstvu nemaju prihode od utjecaja na naknadu za nezaposlene, naknada za nezaposlene se određuje na način da se osnovica u iznosu od 33% od utvrđene proračunske osnovice povećava za 0,01% od utvrđene proračunske osnovice za svaki dan proveden u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru.

(3) Korisnicima naknade za nezaposlene koji u kućanstva u prethodnoj godini imaju prihode od utjecaja na naknadu za nezaposlene, ali niže od iznosa iz članka 108. stavka 1. točke h) ovoga Zakona, naknada za nezaposlene se određuje u iznosu razlike između iznosa određenog prema stavku 1. i 2. ovoga članka i iznosa mjesečnog novčanog prihoda po korisniku, odnosno članu kućanstva.

(4) Mjesečni iznos novčanog prihoda po korisniku, odnosno po članu kućanstva, o kojemu ovisi pravo na naknadu za nezaposlene i iznos naknade za nezaposlene izračunava se na način da se ukupni novčani prihodi korisnika i članova njegovog kućanstva ostvareni u prethodnoj godini podijele s brojem korisnika i članova kućanstva, a zatim dobiveni količnik podijeli s brojem mjeseci u kalendarskoj godini.

#### **Članak 110.**

Sukorisnicima obiteljske invalidnine i korisnicima više invalidnina pripada jedna naknada za nezaposlene.

#### **Članak 111.**

(1) Ako dva ili više sukorisnika obiteljske invalidnine koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje naknade za nezaposlene žive u zajedničkom kućanstvu, pravo na naknadu za nezaposlene ostvaruju kao sukorisnici kojima se naknada za nezaposlene određena prema članku 109. ovoga Zakona povećava za 50% za svakoga daljnjeg korisnika.

(2) Ako oba bračna ili izvanbračna druga koji ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na naknadu za nezaposlene žive u zajedničkom kućanstvu, pravo na naknadu za nezaposlene ostvaruju kao sukorisnici kojima se naknada za nezaposlene određena prema članku 109. ovoga Zakona povećava za 50% za drugog bračnog, odnosno izvanbračnog druga.

(3) Ako više djece smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje naknade za nezaposlene žive u zajedničkom kućanstvu, pravo na naknadu za nezaposlene ostvaruju kao sukorisnici kojima se naknada za nezaposlene određena prema članku 109. ovoga Zakona povećava za 50% za svakoga daljnjeg korisnika.

(4) Sukorisnicima naknade za nezaposlene iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka koji žive u zajedničkom kućanstvu, naknadu za nezaposlene pripada na jednake dijelove.

(5) Osobama iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka koje ne žive u zajedničkom kućanstvu naknada za nezaposlene se svakome od njih određuje u iznosu koji bi mu pripadao kao samostalnom korisniku, s time da zbroj tih iznosa ne može biti veći od iznosa naknade za nezaposlene povećane po stavku 1., 2. i 3. ovoga članka. Ako je zbroj tih iznosa veći, naknada za nezaposlene pripada svakom od sukorisnika u omjeru s iznosima koji bi im pripadali kao samostalnim korisnicima.

#### **Članak 112.**

(1) Pravo na naknadu za nezaposlene i iznos naknade za nezaposlene ovise o ukupnom novčanom prihodu korisnika naknade za nezaposlene i članova njegovog kućanstva ostvarenom u prethodnoj godini ili u razdoblju od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva za naknadu za nezaposlene iz stavka 107. ovoga Zakona.

(2) Novčanim prihodima od utjecaja na naknadu za nezaposlene u smislu ovoga Zakona smatraju se:

- a) mjesečna neto plaća
- b) naknada plaće
- c) naknada za stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa

- d) naknada na osnovi nezaposlenosti
- e) mirovina i naknada mirovine
- f) roditeljska i roditeljska potpora
- g) dohodak od djelatnosti poljoprivrede i šumarstva koju korisnik i članovi njegova kućanstva obavljaju kao jedino ili glavno zanimanje te na temelju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva imaju obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje, a utvrđuje se prema poreznoj prijavi ili prema rješenju Ministarstva financija-Porezne uprave o godišnjem paušalnom iznosu poreza na dohodak
- h) naknada za rad u zatvoru/kaznionici
- i) prihod od prodaje motornog vozila, motornog plovila duljeg od šest metara i nekretnina i
- j) drugi porezu podložni prihod prema dobiti odnosno dohotku koji je služio za osnovicu pri određivanju poreza.

### **Članak 113.**

Promjene u iznosu prihoda, broju članova kućanstva i uvjeta iz članka 108. ovoga Zakona o kojima ovisi pravo na naknadu za nezaposlene i iznos naknade za nezaposlene, utječu na ostvarivanje naknade za nezaposlene tako da se promjene koje uvjetuju gubitak ili smanjenje naknade za nezaposlene uzimaju u obzir od prvog dana sljedećeg mjeseca poslije nastanka, a promjene koje uvjetuju stjecanje ili povećanje naknade za nezaposlene uzimaju se u obzir od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja odgovarajućeg zahtjeva.

### **Pravo na doplatak za pripomoć u kući**

### **Članak 114.**

(1) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i korisnici prava na obiteljsku invalidninu imaju pravo na doplatak za pripomoć u kući ako su korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade, ako zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju ne mogu sami ispunjavati osnovne životne zahtjeve i ako ne koriste doplatak za njegu i pomoć druge osobe po ovom Zakonu ili po drugim propisima.

(2) Doplatak za pripomoć u kući iznosi mjesečno 23% od utvrđene proračunske osnovice.

### **Pravo na jednokratnu novčanu pomoć**

#### **1. Jednokratna novčana pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim**

### **Članak 115.**

(1) Članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć u iznosu od 17,85 proračunskih osnovica nakon:

- a) ekshumacije i identifikacije hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili
- b) proglašenja umrlim nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata u izvanparničnom postupku.

(2) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć može se ostvariti samo po jednoj osnovi iz stavka 1. ovoga članka.

## **Članak 116.**

(1) Korisnici iz članka 115. ovoga Zakona pravo na jednokratnu novčanu pomoć ostvaruju prema sljedećem redoslijedu prvenstva:

- a) bračni ili izvanbračni drug
- b) djeca, ako im je priznat status člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata u trenutku podnošenja zahtjeva i ako osoba iza koje se izvodi pravo nema supružnika i
- c) roditelji, ako osoba iza koje izvode pravo nema bračnog ili izvanbračnog druga ili djece.

(2) Iznimno od stavka 1. točke c) ovoga članka, roditelji ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu pomoć, ako osoba iza koje izvode pravo ima samo bračnog ili izvanbračnog druga i ako ih je osoba iza koje izvode pravo uzdržavala u bilo kojem razdoblju prije nestanka.

## **Članak 117.**

(1) Ako više članova obitelji iz članka 115. ovoga Zakona ostvari pravo na jednokratnu novčanu pomoć, ukupan iznos koji im pripada, dijeli se na jednake dijelove.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako jednokratnu novčanu pomoć ostvare bračni ili izvanbračni drug i roditelji, od ukupnog iznosa koji im pripada, polovica iznosa pripada bračnom ili izvanbračnom drugu, a druga polovica iznosa pripada roditeljima, u jednakim dijelovima.

## **2. Jednokratna novčana pomoć zbog nemogućnosti podmirenja osnovnih životnih potreba**

## **Članak 118.**

(1) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u borbenom sektoru, članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja, članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć ako se nalaze u jednoj od sljedećih situacija:

- a) teške akutne, teške kronične, maligne bolesti korisnika ili teške ozljede korisnika nastale uslijed nesretnog slučaja
- b) teške akutne, teške kronične, maligne bolesti članova uže obitelji korisnika koji žive u zajedničkom kućanstvu ili teške ozljede članova uže obitelji korisnika koji žive u zajedničkom kućanstvu nastale uslijed nesretnog slučaja
- c) elementarne nepogode koja je prouzročila štetne posljedice za korisnika i članove njegova zajedničkog kućanstva
- d) smrti člana uže obitelji korisnika koji je s njime živio u zajedničkom kućanstvu i
- e) novčani prihodi u prethodnoj kalendarskoj godini ili u razdoblju od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva, mjesečno po članu zajedničkog kućanstva iznose manje od 25% od utvrđene proračunske osnovice.

(2) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć iz stavka 1. ovoga članka korisnici mogu ostvariti jedanput u jednoj kalendarskoj godini.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, korisnici iz stavka 1. ovoga članka, u jednoj kalendarskoj godini mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć više puta, samo za situaciju iz stavka 1. točke d) ovoga članka iako su već ostvarili pravo na jednokratnu novčanu pomoć iz stavka 1. točke a), b), c) i e) ovoga članka u tijeku jedne kalendarske godine.

(4) Ukupni iznos jednokratnih novčanih pomoći po svim situacijama iz stavka 1. ovoga članka koji korisnici mogu ostvariti u jednoj kalendarskoj godini ne može biti veći od iznosa jedne proračunske osnovice.

### **Članak 119.**

(1) Korisnici koji se nalaze u situaciji iz članka 118. stavka 1. ovoga Zakona ne mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć ako su:

- a) oni ili članovi njihovog kućanstva upisani u registar poljoprivrednih gospodarstava
- b) obveznici uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje temeljem poljoprivredne djelatnosti
- c) oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva ostvarili ukupno redovne novčane prihode u prethodnoj kalendarskoj godini ili u razdoblju od tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva, mjesečno po članu kućanstva veće od 25% od utvrđene proračunske osnovice
- d) oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva vlasnici ili korisnici motornog vozila koje im ne služe za podmirenje osnovnih životnih potreba
- e) oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva vlasnici ili suvlasnici, korisnici ili sukorisnici nekretnina koje im ne služe za podmirenje osnovnih životnih potreba
- f) oni ili članovi njihova zajedničkog kućanstva korisnici prava na zajamčenu minimalnu naknadu
- g) korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona i
- h) na izdržavanju kazne zatvora, osim ako su prije upućivanja na izvršenje kazne zatvora živjeli u zajedničkom kućanstvu s osobama koje su uzdržavali, a iste osobe obvezni su uzdržavati i tijekom izvršenja kazne zatvora.

(2) Iznimno od stavka 1. točke g) ovoga članka, korisnici koji se nalaze u situaciji iz članka 118. stavka 1. točke a), b), c) i d) ovoga Zakona mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć iako su korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona.

### **Članak 120.**

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć iz članka 115. i 118. ovoga Zakona ostvaruje se sukladno pravilniku kojeg donosi ministar.

### **Članak 121.**

Iznimno od odredbi članka 118., 119. i 165. ovoga Zakona pravo na jednokratnu novčanu pomoć zbog nemogućnosti podmirenja osnovnih životnih potreba može se ostvariti na temelju odluke ministra bez provođenja upravnog postupka.

## **Pravo na doplatak za djecu**

### **Članak 122.**

(1) Djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na doplatak za djecu u najvišem predviđenom iznosu.

(2) Djeca HRVI iz Domovinskog rata i nezaposlenog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na doplatak za djecu u najvišem predviđenom iznosu ako im redovni mjesečni novčani prihodi po članu kućanstva ne prelaze 60% proračunske osnovice.

## **Pravo na besplatni topli obrok**

### **Članak 123.**

(1) Djeca hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, korisnika naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade, imaju pravo na besplatni topli obrok za vrijeme redovitog školovanja u osnovnim školama uz uvjet da to pravo ne mogu ostvariti po drugim propisima.

(2) Iznos sredstava potrebnih za financiranje toplih obroka iz stavka 1. ovoga članka osigurava Ministarstvo.

(3) Sredstva iz stavka 1. ovoga članka isplatit će se osnovnim školama po ispostavljenom računu za svaka tri mjeseca.

(4) U prilogu računa iz stavka 3. ovoga članka treba biti popis učenika i sljedeći dokazi o ispunjavanju uvjeta iz stavka 1. ovoga članka za svako dijete s popisa:

- a) rodni list djeteta iz stavka 1. ovoga članka
- b) potvrda o statusu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i
- c) pravomoćno rješenje o priznatom pravu na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčenu minimalnu naknadu roditelja djeteta iz stavka 1. ovoga članka.

## **Pravo na potporu za obrazovanje**

### **Članak 124.**

(1) Pravo na potporu za obrazovanje tijekom redovitoga srednjoškolskog obrazovanja, redovitoga preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija, odnosno integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija, kratkog stručnog studija, preddiplomskog stručnog studija i specijalističkog diplomskog stručnog studija te pravo na naknadu dijela troškova školarine poslijediplomskih studija na visokim učilištima (sveučilišnih i specijalističkih), pod uvjetom da ne ostvaruju državnu stipendiju ili stipendiju po drugoj osnovi i ako im redoviti prihodi mjesečno po članu kućanstva ne prelaze 60% od utvrđene proračunske osnovice imaju:

- a) djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i djeca nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) HRVI iz Domovinskog rata
- c) dragovoljac iz Domovinskog rata
- d) hrvatski branitelj iz Domovinskog rata

- e) djeca HRVI iz Domovinskog rata
- f) djeca dragovoljca iz Domovinskog rata i
- g) djeca hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u borbenom sektoru.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje se sukladno pravilniku kojeg donosi ministar uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka, ako ne ostvare pravo iz stavka 1. ovoga članka, imaju pravo na državnu stipendiju ili stipendiju po drugoj osnovi, kao posebna kategorija ako ispunjavaju uvjete propisane posebnim propisima o državnim stipendijama.

### **Pravo na besplatne udžbenike**

#### **Članak 125.**

(1) Pravo na besplatne obvezne udžbenike za potrebe redovitoga školovanja u osnovnim i srednjim školama te za potrebe redovitoga ili izvanrednog školovanja na visokim učilištima imaju:

- a) djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja i djeca nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) HRVI iz Domovinskog rata
- c) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata
- d) djeca HRVI iz Domovinskog rata
- e) djeca hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u borbenom sektoru.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju osobe iz stavka 1. ovoga članka, ako to pravo ne ostvaruju po drugim propisima, te uz uvjet da im redovni mjesečni novčani prihodi po članu kućanstva ne prelaze 60% utvrđene proračunske osnovice.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, pravo iz stavka 1. ovoga članka bez obzira na ostvarene redovne mjesečne prihode po članu kućanstva u prethodnoj kalendarskoj godini ostvaruju:

- a) djeca smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja, neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja
- b) djeca nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja, neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja i
- c) djeca umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz članka 8. ovoga Zakona bez roditeljske skrbi ili bez oba roditelja, neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja.

(4) Pravo iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje se prema pravilniku kojeg donosi ministar uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

## **Smještaj u učeničke i studentske domove**

### **Članak 126.**

(1) Djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, djeca nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i djeca HRVI iz Domovinskog rata imaju pravo na izravan smještaj u učeničke i studentske domove ako im prihod po članu kućanstva ne prelazi 60% proračunske osnovice i pod drugim uvjetima određenim posebnim propisima kojima se uređuju uvjeti i način smještaja u učeničkim i studentskim domovima.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ako ne udovoljavaju uvjetima za izravan smještaj u učeničke i studentske domove i djeca hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u borbenom sektoru imaju prednost pri smještaju u učeničke i studentske domove na način da im se dodijeli dodatni broj bodova određen posebnim propisima kojima se uređuje uvjeti i način smještaja u učeničkim i studentskim domovima.

## **Prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi**

### **Članak 127.**

Prednost pri smještaju u ustanove socijalne skrbi koje pružaju usluge smještaja sukladno propisima o socijalnoj skrbi, a kojima je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave imaju sljedeće osobe, prema redoslijedu:

- a) roditelji, bračni ili izvanbračni drug smrtno stradalog hrvatskog branitelja i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji su u teškom zdravstvenom stanju
- c) HRVI iz Domovinskog rata prema redoslijedu prednosti od I. do X. skupine
- d) dragovoljci iz Domovinskog rata koji su u teškom zdravstvenom stanju
- e) hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su u teškom zdravstvenom stanju redoslijedom prednosti od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i
- f) roditelji, bračni ili izvanbračni drug te djeca umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su u teškom zdravstvenom stanju.

## **Pravo na psihosocijalnu pomoć**

### **Članak 128.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata i članovi njegove šire obitelji, članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na psihosocijalnu pomoć, sukladno ovom Zakonu.

(2) Psihosocijalna pomoć sastoji se od individualnog psihosocijalnog savjetovanja, grupnog psihosocijalnog tretmana, mobilnih obilazaka radi redovitog praćenja stanja i potreba HRVI iz Domovinskog rata I. skupine, šire obitelji smrtno stradalih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskih branitelja oboljelih od PTSP-a i članova njihovih obitelji te

žurnih obilazaka i kriznih intervencija u slučajevima pro-suicidalnih izjava, smrti, izrazito lošeg socijalno ekonomskog, stambenog i/ili zdravstvenog stanja hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

(3) Nositelj organizacije psihosocijalne pomoći je Ministarstvo.

(4) Psihosocijalna pomoć organizira se na lokalnoj odnosno županijskoj razini, stacionarno (u prostorijama područnih jedinica i centara za psihosocijalnu pomoć) i mobilno (putem organiziranih posjeta domu i obitelji).

(5) Psihosocijalnu pomoć pruža Ministarstvo putem stalno zaposlenih djelatnika područnih jedinica i vanjskih honorarnih suradnika centara za psihosocijalnu pomoć koje angažira s obzirom na njihova stručna znanja s područja skrbi za specifične potrebe osoba iz stavka 1. ovoga članka.

(6) Ministarstvo surađuje sa zdravstvenim i drugim ustanovama te udrugama građana radi što učinkovitijeg rješavanja problema odnosno pružanja odgovarajuće psihosocijalne pomoći.

(7) Ministarstvo u svrhu pružanja psihosocijalne pomoći, angažira i druge vanjske suradnike.

### **Pravo na pravnu pomoć**

#### **Članak 129.**

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata i članovi njihove šire obitelji, članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja i članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na pravnu pomoć (primarnu i sekundarnu), sukladno ovom Zakonu.

(2) Primarna pravna pomoć obuhvaća pomoć u ostvarivanju prava iz ovoga Zakona:

- a) davanje općih pravnih informacija (opća i načelna pravna uputa) i
- b) davanje pravnih savjeta (uputa o načinu i mogućnostima rješavanja, odnosno ostvarivanja prava).

(3) Primarnu pravnu pomoć iz ovoga članka pruža Ministarstvo putem područnih jedinica i centara za psihosocijalnu pomoć te uredi državne uprave u županijama.

(4) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata protiv kojih se u Republici Hrvatskoj ili izvan Republike Hrvatske vodi postupak za kaznena djela iz članka 5. Zakona o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnoga kaznenog suda („Narodne novine“-Međunarodni ugovori br. 5/01) počinjena za vrijeme i u svezi sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske na teritoriju ili izvan teritorija Republike Hrvatske imaju pravo na sekundarnu pravnu pomoć (odvjetnika), na teret sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske, koja obuhvaća:

- a) pravni savjet
- b) sastavljanje podnesaka u postupcima pred ovlaštenim tijelima kaznenog progona
- c) zastupanje u postupcima pred ovlaštenim tijelima kaznenog progona i
- d) pravnu pomoć u mirnom rješanju spora.

(5) Osobe iz stavka 1. ovoga članka primarnu i sekundarnu pravnu pomoć koja nije obuhvaćena ovim Zakonom ostvaruju sukladno općem propisu kojim se uređuje ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć.

(6) Ministarstvo je nositelj organizacije pravne pomoći iz ovoga članka i osigurava sredstva za tu namjenu.

(7) Način ostvarivanja sekundarne pravne pomoći iz stavka 4. ovoga članka propisat će se pravilnikom kojeg donosi ministar.

### **Pravo na dodjelu udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji**

#### **Članak 130.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata, članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, pripadnici borbenog sektora, imaju pravo na dodjelu udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na dodjelu udjela bez naplate po mjerilima, u iznosu i po postupku sukladno odredbama posebnog propisa o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka oslobođaju se plaćanja poreza pri prometu udjela i poreza na dohodak od prijenosa udjela iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Ukoliko osobe iz stavka 1. ovoga članka pravo iz stavka 1. ovoga članka nisu ostvarile za života, pravo se prenosi na njihove nasljednike.

### **Pravo na ustup dionica**

#### **Članak 131.**

(1) HRVI iz Domovinskog rata, članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na ustup djela dionica čiji je imatelj Republika Hrvatska.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na dionice bez naplate po mjerilima, u iznosu i po postupku određenom propisom o upravljanju državnom imovinom, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Dionice koje sukladno stavku 1. ovoga članka pripadaju HRVI iz Domovinskog rata, članovima šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, a koji su umrli nakon podnošenja zahtjeva Centru za restrukturiranje i prodaju ili njegovim pravnim prednicima za ustupom tih dionica, raspoređuju se na njihove zakonske nasljednike prvog i drugog nasljednog reda prema rješenju o nasljeđivanju.

(4) Osobe iz stavka 1. ovoga članka oslobađaju se plaćanja poreza pri prometu dionica i poreza na dohodak od prijenosa dionica iz stavka 1. ovoga članka.

(5) Vrijednost dionica utvrđuje se prema zadnjoj poznatoj prosječnoj dnevnoj cijeni dionica postignutoj na uređenom tržištu na dan donošenja odluke nadležnog tijela o korištenju dionica u svrhu ustupanja istih.

(6) Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Ministarstva državne imovine, uz pozitivno mišljenje Ministarstva financija, donijet će odluku da se zbog nedostatka raspoloživih dionica, osobama iz stavka 1. ovoga članka, umjesto dijela dionica čiji je imatelj Republika Hrvatska, ustupe državne obveznice.

### **Prednost pri zakupu poslovnog prostora**

#### **Članak 132.**

(1) Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republika Hrvatska te pravne osobe u njihovu vlasništvu ili pretežitom vlasništvu obvezni su na sklapanje ugovora o zakupu poslovnog prostora za obrtničku ili samostalnu profesionalnu djelatnost ako sudjeluju u javnom natječaju i udovolje uvjetima iz najpovoljnije ponude, prema sljedećem redoslijedu:

- a) s članovima šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja i članovima šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) s HRVI iz Domovinskog rata
- c) s dragovoljcem iz Domovinskog rata
- d) s ostalim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, redoslijedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- e) s braniteljsko socijalno-radnim zadrugama za obavljanje registrirane djelatnosti koje su evidentirane u evidenciji braniteljskih socijalno-radnih zadruga koju vodi Ministarstvo ili koje su korisnice poticaja Ministarstva
- f) s djecom hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ili
- g) s osobama iz točke a) do d) i f) ovoga stavka koje su korisnici mirovine.

(2) Poslovni prostor na kojem je zasnovan zakup na temelju uvjeta iz ovoga članka ne može se dati u podzakup.

(3) Ugovor o zakupu sklopljen protivno ovom članku ništetan je.

(4) Na pitanja koja se odnose na zasnivanje i prestanak zakupa poslovnog prostora te međusobna prava i obveze ugovornih strana koja nisu uređena ovim člankom primjenjuju se propisi o zakupu poslovnog prostora.

(5) Pravo prednosti iz ovoga članka ne može se ostvariti za vrijeme dok traje zakup poslovnog prostora, neovisno po kojoj osnovi je ostvaren.

### **Pravo na putne troškove**

#### **Članak 133.**

(1) Korisnicima prava po ovom Zakonu pripada naknada troškova za prijevoz u drugo mjesto ako su od nadležnog tijela upućeni, odnosno pozvani u drugo mjesto radi pregleda ili

sudjelovanja pred tijelom vještačenja, ostvarivanja prava na medicinsku rehabilitaciju i fizikalnu terapiju sukladno ovom Zakonu.

(2) Korisnik prava po ovom Zakonu kojemu je određen pratitelj za putovanje iz stavka 1. ovoga članka, ima pravo na naknadu troškova prijevoza i za pratitelja.

(3) Pravo na naknadu troškova prijevoza iz stavka 1. i 2. ovoga članka ima i osoba koja je podnijela zahtjev za priznanje prava po ovom Zakonu, ako joj je izvršnim rješenjem priznato traženo pravo, odnosno povećanje skupine oštećenja organizma.

(4) Troškovi prijevoza nadoknađuju se prema visini cijene karte za prijevoz autobusom, odnosno drugim razredom željeznice ili brodom, te sredstvima javnog gradskog prijevoza.

### **Oslobodenje od plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta**

#### **Članak 134.**

(1) Članovi šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, imaju pravo na oslobodenje od plaćanja jednokratne naknade zbog umanjivanja vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku kada s pravnom osnovom na temelju građevinske dozvole ili drugog akta mijenjaju namjenu poljoprivrednog zemljišta tako da se ono više ne iskorištava za poljoprivrednu proizvodnju.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka može se ostvariti samo jednokratno.

### **Oslobodenje od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi**

#### **Članak 135.**

U postupku ostvarivanja prava iz ovoga Zakona stranke su oslobođene od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status.

### **Obilježavanje mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata**

#### **Članak 136.**

Ministarstvo osigurava sredstva i donosi godišnji plan o obilježavanju mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata na temelju programa obilježavanja koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva.

### **Pravo na grobno mjesto, troškove ukopa uz odavanje vojnih počasti i održavanje grobnih mjesta**

#### **Članak 137.**

(1) Ministarstvo snosi troškove prijevoza i ukopa posmrtnih ostataka smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, na području Republike Hrvatske uz odavanje vojne

počasti, kao i troškove prijevoza i ukopa posmrtnih ostataka nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata nakon postupka ekshumacije i identifikacije.

(2) Ministarstvo snosi troškove prijevoza i ukopa posmrtnih ostataka umrlog HRVI iz Domovinskog rata i umrloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata na području Republike Hrvatske uz odavanje vojne počasti.

(3) Ministarstvo snosi troškove prijevoza i ukopa iz stavka 1. i 2. ovoga članka i izvan područja Republike Hrvatske.

(4) Vojne počasti iz stavka 2. ovoga članka odaju se ako obitelj pravovremeno obavijesti Ministarstvo.

(5) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka, vojne počasti se odaju prilikom ispraćaja posmrtnih ostataka, na području Republike Hrvatske.

(6) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske smatraju se povijesno značajnim osobama u smislu Zakona o grobljima.

(7) Obveznici održavanja grobnih mjesta povijesno značajnih osoba iz stavka 6. ovoga članka iz kojih nema živih nasljednika su vlasnici groblja u kojima se nalaze ta grobna mjesta.

(8) Grobna mjesta s posmrtnim ostacima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz kojih nema živih nasljednika ne mogu se smatrati napuštenima, sukladno propisima o grobljima, a obveznici održavanja su vlasnici groblja u kojima se nalaze ta grobna mjesta.

(9) Vlasnici groblja dužni su do kraja mjeseca siječnja tekuće godine izvijestiti Ministarstvo o grobnim mjestima povijesno značajnih osoba iz stavka 6. ovoga članka i hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz stavka 8. ovoga članka koja su preuzeli na održavanje u prethodnoj kalendarskoj godini. Izvješće sadrži: ime i prezime, datum i godinu pokopa, oznaku grobnog mjesta, reda, polja i grobnog mjesta za svaku povijesno značajnu osobu iz stavka 6. ovoga članka.

(10) Ministarstvo će jednom godišnje, neposrednim uvidom, provesti nadzor nad izvršavanjem obveze iz stavka 7. i 8. ovoga članka.

(11) Članovi šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imaju pravo na dodjelu grobnog mjesta i prije ekshumacije i identifikacije nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, a temeljem pokrenutog postupka za dodjelu grobnog mjesta po posebnim propisima, kao korisnici tog grobnog mjesta uz obvezu njegova održavanja.

(12) Jedinice lokalne samouprave i drugi vlasnici groblja dužni su:

- a) dati na korištenje grobna mjesta uz naplatu polovice predviđenog iznosa za umrle HRVI iz Domovinskog rata i za umrle hrvatske branitelje iz Domovinskog rata ako oni ili članovi njihove šire obitelji nemaju na korištenju grobno mjesto i ako ga nisu ustupili na korištenje trećoj osobi nakon stupanja na snagu ovoga Zakona i
- b) osigurati dijelove groblja, odnosno aleje za pokop hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

(13) Pravo iz stavka 12. ovoga članka ne obuhvaća i oslobođenje od plaćanja godišnje grobne naknade, osim ako to oslobođenje nije predviđeno drugim propisom.

(14) Pravo iz ovoga članka ostvaruje se sukladno pravilniku kojeg donosi ministar.

## **GLAVA IX.**

### **PRAVA PRIPADNIKA HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE**

#### **Članak 138.**

Pripadnicima HVO-a, državljanima Republike Hrvatske, kojima je priznat status RVI odnosno HRVI iz Domovinskog rata II. do X. skupine i pravo na osobnu invalidninu u upravnom postupku provedenom u Republici Hrvatskoj i koji se na dan stupanja na snagu ovog Zakona nalaze na redovnoj mjesečnoj isplati osobne invalidnine, imaju pravo na nastavak isplate, odnosno korištenje priznatog prava na osobnu invalidninu bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 139.**

Pripadnicima HVO-a, državljanima Republike Hrvatske, kojima je priznat status RVI, odnosno HRVI iz Domovinskog rata i pravo na invalidsku mirovinu u upravnom postupku provedenom u Republici Hrvatskoj i koji se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze na redovnoj mjesečnoj isplati invalidske mirovine, imaju pravo na nastavak isplate, odnosno korištenje priznatog prava na invalidsku mirovinu bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 140.**

(1) Pripadnici HVO-a, državljani Republike Hrvatske koji temeljem Ugovora između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori broj 2/2006) ostvaruju pravo na invalidsku mirovinu u visini razlike između invalidske mirovine koju bi ista osoba ostvarila po pravnim propisima u Republici Hrvatskoj i visine mjesečnog iznosa osobne invalidnine ostvarene po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine imaju pravo na novi obračun visine mirovina temeljem smanjenja postotka oštećenja organizma po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje na zahtjev stranke obnovit će postupak priznatog prava na mirovinu uz ponovno vještačenje radne sposobnosti.

#### **Članak 141.**

(1) Pripadnici borbenog sektora HVO-a, državljani Republike Hrvatske, kojima je pravomoćnim rješenjem nadležnog tijela Bosne i Hercegovine priznat status RVI po osnovi ranjavanja ili zatočeništva, imaju pravo na invalidsku mirovinu po ovom Zakonu i propisu o mirovinskom osiguranju umanjenu za iznos osobne invalidnine koja im je priznata po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine, ako to pravo nisu ostvarili do

stupanja na snagu ovoga Zakona po Ugovoru između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 2/06).

(2) Pripadnici borbenog sektora HVO-a, državljani Republike Hrvatske, kojima je pravomoćnim rješenjem nadležnog tijela Bosne i Hercegovine priznat status RVI 100% I. skupine po osnovi bolesti ili ozljede, imaju pravo na invalidsku mirovinu po ovom Zakonu i propisu o mirovinskom osiguranju umanjenu za iznos osobne invalidnine koja im je priznata po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine.

(3) Pravo iz stavka 1. i 2. ovoga članka ostvaruje se pod uvjetima određenim ovim Zakonom i propisom o mirovinskom osiguranju te na način i postupkom određenim Ugovorom između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori broj 2/2006) i njegovim izmjenama i dopunama.

#### **Članak 142.**

Pravo iz članka 129. stavka 4. ovoga Zakona, pod uvjetima određenima ovim Zakonom, odnosi se i na državljane Republike Hrvatske, pripadnike borbenog sektora HVO-a.

### **GLAVA X.**

#### **PRAVA ČLANOVA OBITELJI PRIPADNIKA HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE**

#### **Članak 143.**

Državljanima Republike Hrvatske, članovima šire obitelji pripadnika HVO-a kojima je temeljem njihova stradavanja priznat status člana obitelji poginuloga, odnosno smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i pravo na obiteljsku invalidninu u upravnom postupku provedenom u Republici Hrvatskoj i koji se u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze na redovitoj isplati obiteljske invalidnine, imaju pravo na nastavak isplate, odnosno korištenje priznatog prava na obiteljsku invalidninu bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osobe od koje izvode pravo.

#### **Članak 144.**

Državljanima Republike Hrvatske, članovima šire obitelji pripadnika HVO-a kojima je temeljem njihova stradavanja priznat status člana obitelji poginuloga, odnosno smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i pravo na obiteljsku mirovinu u upravnom postupku provedenom u Republici Hrvatskoj i koji se u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze na redovitoj isplati obiteljske mirovine, imaju pravo na nastavak isplate, odnosno korištenje priznatog prava na obiteljsku mirovinu bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osobe od koje izvode pravo.

#### **Članak 145.**

(1) Roditelji, bračni ili izvanbračni drug umrlog pripadnika HVO-a, državljana Republike Hrvatske, kojemu je bilo priznato pravo na invalidsku mirovinu u upravnom postupku

provedenom u Republici Hrvatskoj prema propisima kojima se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, stječe pravo na obiteljsku mirovinu kada navršši 50 godina života.

(2) Djeca umrlog pripadnika HVO-a, državljana Republike Hrvatske, kojemu je bilo priznato pravo na invalidsku mirovinu u upravnom postupku provedenom u Republici Hrvatskoj prema propisima kojima se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu za vrijeme redovitog školovanja i nakon završetka ili prekida redovitog školovanja ako nisu zaposlena ili korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja, a najduže 12 mjeseci nakon završetka ili prekida redovnog školovanja, odnosno najkasnije od dana navršetka 26. godine života.

(3) Visina obiteljske mirovine iz stavka 1. i 2. ovoga članka određuje se sukladno članku 47. ovoga Zakona.

(4) Osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osobe od koje izvode pravo.

#### **Članak 146.**

Roditelji, bračni ili izvanbračni drug i djeca poginulog, odnosno smrtno stradalog pripadnika HVO-a koji zahtjev za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu podnesu tijekom korištenja obiteljske mirovine ostalih članova obitelji, odnosno nakon prestanka korištenja obiteljske mirovine ostalih članova obitelji poginulog, odnosno smrtno stradalog pripadnika HVO-a kojima je priznato pravo na obiteljsku mirovinu u upravnom postupku provedenom u Republici Hrvatskoj prema propisima kojima se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, mogu ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu sukladno odredbama ovoga Zakona koje se odnose na obiteljsku mirovinu članova obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osobe od koje izvode pravo.

#### **Članak 147.**

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu po ovom Zakonu ostvaruju državljani Republike Hrvatske članovi šire obitelji pripadnika borbenog sektora HVO-a koji je:

- a) poginuo u obrani suvereniteta u razdoblju od 18. rujna 1991. do 23. prosinca 1996. godine, osim članova obitelji iz članka 1. stavka 1. točke 8. Ugovora između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori broj 2/06)
- b) ubijen prilikom zatočenja u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu, osim članova obitelji iz članka 1. stavka 1. točke 8. Ugovora između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori broj 2/06)
- c) umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta najkasnije do 23. prosinca 1996. godine
- d) umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta najkasnije do 23. prosinca 1996. godine ili
- e) izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta, do stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu po ovom Zakonu umanjenu za iznos obiteljske invalidnine koja im je priznata po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine, ako to pravo nisu ostvarili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka koje prema propisima Bosne i Hercegovine nisu ostvarile pravo na obiteljsku invalidninu, ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu u punom iznosu određenom po ovom Zakonu ako tijelo vještačenja iz članka 57. stavka 5. ovoga Zakona utvrdi da postoji uzročna veza između smrti (samoubojstva) i obrane suvereniteta.

(4) Osobe iz stavka 3. ovoga članka ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu pod uvjetima određenim ovim Zakonom za članove šire obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(5) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu pod uvjetima određenim ovim Zakonom i propisom o mirovinskom osiguranju te na način i postupkom određenim Ugovorom između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori broj 2/2006) i njegovim izmjenama i dopunama.

## **DIO TREĆI**

### **EVIDENCIJA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA**

#### **Članak 148.**

(1) Evidencija hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: Evidencija branitelja) je službena evidencija u koju se upisuju sve osobe kojima je priznat status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Evidencija branitelja se ustrojava u svrhu prikupljanja podataka o svim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u jedinstvenoj evidenciji Ministarstva radi bržeg i efikasnijeg ostvarivanja prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

(3) Evidencija branitelja vodi se temeljem službenih podataka Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova, koja su ih Ministarstvu dužna dostavljati po službenoj dužnosti.

#### **Članak 149.**

(1) Evidencija branitelja sastoji se od općeg i posebnog dijela i pomoćnih podataka.

(2) Opći dio sadrži sljedeće podatke o hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata:

- a) ime, prezime, ime jednog roditelja
- b) datum, mjesto i država rođenja
- c) spol
- d) mjesto prebivališta i adresa stanovanja

- e) status (hrvatski branitelj iz Domovinskog rata, hrvatski branitelj – dragovoljac iz Domovinskog rata)
- f) ukupan broj dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- g) pripadnost borbenom ili neborbenom sektoru i
- h) pripadnost Ministarstvu unutarnjih poslova ili Ministarstvu obrane.

(3) U posebni se dio unose sljedeći podaci o hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata:

- a) naziv postrojbe kojoj je pripadao tijekom Domovinskog rata i
- b) razdoblje sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

(4) Pomoćni podaci u Evidenciji branitelja su podaci koji služe za tehničku podršku, obradu te razmjenu podataka s drugim tijelima i pravnim osobama sukladno pravnim propisima, a to su:

- a) OIB hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) podatak o datumu smrti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) podatak o broju udjela hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članova obitelji smrtno stradalih, odnosno nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i
- d) podaci o nasljednicima udjela hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članova obitelji smrtno stradalih, odnosno nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

(5) Podatke o nasljednicima udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i broju naslijeđenih udjela dostavljaju nasljednici smrtno stradalih, nestalih i umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

(6) Podatke o nasljednicima udjela iz Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji Ministarstvo će dostavljati tijelu nadležnom za upravljanje Fondom hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji jedanput mjesečno.

(7) Podatke iz ovoga članka Ministarstvo će ažurirati sukladno podacima dostavljenim iz Ministarstva obrane i Ministarstva za unutarnje poslove.

### **Članak 150.**

(1) Evidencija branitelja nije javno dostupna, a podaci služe za potrebe upravnih postupaka koje vodi Ministarstvo i druga nadležna tijela, te u druge svrhe predviđene posebnim propisom.

(2) Ministarstvo će podatke iz Evidencije branitelja učiniti dostupnim nadležnim tijelima na način određenim pravilnikom kojeg donosi ministar.

(3) Podaci iz Evidencije branitelja koje je Ministarstvo učinilo dostupnim nadležnim tijelima za potrebe upravnih postupaka u tim tijelima smatraju se javnom ispravom.

## **DIO ČETVRTI**

### **JAVNE USTANOVE ZA PRUŽANJE PODRŠKE I USLUGA BRANITELJSKO-STRADALNIČKOJ POPULACIJI**

#### **VETERANSKI CENTRI**

##### **Članak 151.**

(1) Veteranski centar je javna ustanova za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji i to za:

- a) članove šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- b) članove šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) HRVI iz Domovinskog rata
- d) hrvatske branitelje iz Domovinskog rata
- e) članove šire obitelji umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata
- f) članove šire obitelji hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata
- g) osobe stradale u obavljanju vojnih i redarstvenih dužnosti u stranoj zemlji u okviru mirovnih snaga i mirovnih misija
- h) stradale pirotehničare i
- i) članove šire obitelji stradalih pirotehničara.

(2) Kada je korisnik veteranskog centra HRVI iz Domovinskog rata I. skupine koji koristi usluge osobe za pružanje njege i pomoći (njegovatelja), pravo na korištenje usluga zajedno s korisnikom može ostvariti i njegovatelj.

(3) Osnivač veteranskih centara je Republika Hrvatska, a u ime osnivača osnivačka prava obavlja Ministarstvo.

(4) Veteranske centre osniva Ministarstvo rješenjem koje nije upravni akt.

(5) Veteranskim centrom upravlja Upravno vijeće koje imenuje Ministarstvo.

(6) Voditelj Veteranskog centra je ravnatelj kojeg na temelju javnog natječaja imenuje i razrješuje Upravno vijeće.

(7) Minimalne tehničke uvjete za početak rada veteranskih centara pravilnikom propisuje ministar.

### **DRUGE JAVNE USTANOVE ZA PRUŽANJE PODRŠKE I USLUGA BRANITELJSKO- STRADALNIČKOJ POPULACIJI**

##### **Članak 152.**

(1) Javne ustanove za pružanje podrške i usluga braniteljsko- stradalničkoj populaciji, osim veteranskih centara iz članka 151. ovoga Zakona, mogu osnovati i jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave odlukom svog predstavničkog tijela.

(2) Jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave dužne su od Ministarstva zatražiti ocjenu sukladnosti odluke o osnivanju sa zakonom.

(3) Ustanovama iz stavka 1. ovoga članka upravlja Upravno vijeće koje imenuje jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

(4) Voditelj ustanova iz stavka 1. ovoga članka je ravnatelj kojeg na temelju javnog natječaja imenuje i razrješuje Upravno vijeće.

(5) Nadzor nad stručnim radom ustanova iz stavka 1. ovoga članka obavlja Ministarstvo.

(6) Rad ustanova iz stavka 1. ovoga članka financira jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave koja je osnovala ustanovu.

## **DIO PETI**

### **BRANITELJSKA SOCIJALNO-RADNA ZADRUGA**

#### **Članak 153.**

Braniteljska socijalno-radna zadruga (u daljnjem tekstu: zadruga) osniva se radi ostvarivanja psihosocijalnog osnaživanja i zdravstvene rehabilitacije, odnosno lakše i brže reintegracije njezinih članova u društvo, te uključivanja u radne i gospodarske procese članova s umanjenom radnom sposobnošću i nezaposlenih osoba.

#### **Članak 154.**

(1) Zadrugu čini najmanje dvije trećine osnivača ili članova koji imaju priznat status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, status HRVI iz Domovinskog rata ili status člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili status člana obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Član zadruge je osoba koja obavlja poslove za zadrugu i koristi usluge u zadruzi temeljem članstva u zadruzi bez posebnog ugovornog odnosa.

#### **Članak 155.**

(1) Upravitelj zadruge može biti i osoba koja ima priznat status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili status HRVI iz Domovinskog rata kod koje je utvrđena opća nesposobnost za rad, odnosno potpuni gubitak radne sposobnosti ili profesionalna nesposobnost za rad, odnosno djelomičan gubitak radne sposobnosti kao posljedica ranjavanja, ozljede, zatočeništva u logoru, bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, ako poslove upravitelja obavlja bez plaće ili naknade.

(2) Upravitelj iz stavka 1. ovoga članka nije obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje.

(3) Kada zadruga u kalendarskoj godini nakon oporezivanja ostvari dobit u iznosu od 150.000,00 kuna i veću, dužna je izabrati osobu koja će profesionalno obavljati poslove upravitelja zadruge i koja se obvezno osigurava na mirovinsko osiguranje.

(4) Zadruga su obvezne dostaviti Ministarstvu ovjerenu izjavu upravitelja zadruge, danu pod kaznom i materijalnom odgovornošću, da poslove i zadatke upravitelja obavlja bez plaće ili naknade, te presliku rješenja o upisu u sudski registar nadležnog trgovačkog suda i svaku izmjenu tog rješenja, u roku od 15 dana od dana upisa.

#### **Članak 156.**

Ministar će donijeti pravilnik o vođenju evidencija svih zadruga i saveza, te službenu evidenciju njihovih upravitelja kojim će se propisati sadržaj, uvjeti, način i postupak prikupljanja podataka, njihovo vođenje i ažuriranje, te razmjena s drugim tijelima.

#### **Članak 157.**

(1) Zadruga se slobodno udružuju i osnivaju saveze radi psihosocijalnog osnaživanja te ostvarivanja zajedničkih ideja, projekata, programa i aktivnosti na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

(2) Zadruga se, sukladno propisu o koncesijama, smatraju subjektima koji imaju pravo konkuriranja u postupku za dobivanje rezervirane koncesije.

(3) Podršku i stručnu pomoć u provedbi aktivnosti koje se odnose na psihosocijalno osnaživanje pruža Ministarstvo.

(4) Ministarstvo kroz međuresornu suradnju s drugim institucijama pomaže u povezivanju zadruga hrvatskih branitelja te jačanju njihove konkurentnosti na tržištu.

#### **Članak 158.**

Radi povećanja konkurentnosti zadruga i njihova uspješnijeg uključivanja na tržište, na zadruga i na njezine članove na odgovarajući se način primjenjuju aktivnosti i mjere utvrđene programom stručnog osposobljavanja i zapošljavanja za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata, te pojedine kategorije djece hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, koje provodi Ministarstvo.

### **DIO ŠESTI**

#### **BRANITELJSKE ZAHVALNICE**

#### **Članak 159.**

(1) Braniteljske zahvalnice dodjeljuju se postrojbama iz Domovinskog rata, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, sudionicima Domovinskog rata i drugim osobama za izniman doprinos i zasluge u uspostavi i obrani državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata kao i hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata zbog primjerenog i časnog ponašanja, gospodarskog doprinosa te drugih zasluga i doprinosa Republici Hrvatskoj nakon Domovinskog rata.

(2) Braniteljske zahvalnice dodjeljuje ministar, na prijedlog Povjerenstva za braniteljske zahvalnice.

(3) Preporuku za dodjelu braniteljskih zahvalnica može dati ministar, druga ministarstva i druga tijela državne vlasti te udruge proistekle iz Domovinskog rata i druge udruge građana.

(4) Vrste, uvjete i postupak dodjele braniteljskih zahvalnica, ustroj i rad Povjerenstva iz stavka 2. ovoga članka te ostalo vezano uz dodjelu braniteljskih zahvalnica odredit će se pravilnikom kojeg donosi ministar.

## **DIO SEDMI**

### **PROVEDBA ZAKONA**

#### **Sredstva za provedbu**

##### **Članak 160.**

(1) Sredstva za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona kao i sredstva koja čine razliku između prava koja su priznata po ovom Zakonu i prava koja bi pripadala po posebnim propisima osiguravaju se iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, sredstva za provedbu članka 124. ovoga Zakona osiguravaju se iz nadležnog fonda, a supsidijarno iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

##### **Članak 161.**

Proračunska osnovica kao osnovica za utvrđivanje određenih prava iz ovoga Zakona utvrđuje se svake godine propisom o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za tekuću kalendarsku godinu.

#### **Nadzor nad provedbom**

##### **Članak 162.**

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavljaju nadležna ministarstva sukladno djelokrugu propisanom posebnim propisima.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, te pojedinačnim aktima, uvjetima i načinom rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba provode inspekcije tijela državne uprave, svaka u okviru svoje nadležnosti, sukladno posebnim propisima.

##### **Članak 163.**

Ministarstvo jednom godišnje podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provedbi ovoga Zakona.

#### **Provedbeni propisi**

##### **Članak 164.**

(1) Ministar donosi sljedeće pravilnike za provedbu ovoga Zakona:

- a) o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu iz članka 25. ovoga Zakona koja nisu utvrđena kao standard iz obveznog zdravstvenog osiguranja
- b) o radu povjerenstva iz članka 53. ovoga Zakona
- c) o izboru, uvjetima i načinu ostvarivanja prava osoba koje pružaju njegu i pomoć HRVI iz Domovinskog rata 100% I. skupine iz članka 68. ovoga Zakona
- d) o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na prilagođeni osobni automobil i prava na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila iz članka 71. ovoga Zakona
- e) o uvjetima i načinu dodjele stambenog kredita članovima obitelji smrtno stradalog, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata iz članka 83. ovoga Zakona
- f) o uvjetima i načinu prilagodbe prilaza do zgrade, prilagodbe prilaza do stana i prilagodbe stana za kretanje u kolicima iz članka 100. ovoga Zakona
- g) o uvjetima, načinu i kontroli ostvarivanja prava na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona
- h) o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć iz članka 115. i 118. ovoga Zakona
- i) o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na potporu za obrazovanje iz članka 124. ovoga Zakona
- j) o uvjetima i načinu ostvarivanju prava na besplatne udžbenike iz članka 125. ovoga Zakona
- k) o uvjetima i načinu ostvarivanja sekundarne pravne pomoći iz članka 129. ovoga Zakona
- l) o iznosu troškova ukopa, kriterijima za ostvarivanje prava na ukop na Memorijalnom groblju u Vukovaru, te ostalim uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz članka 137. ovoga Zakona
- m) o opsegu, uvjetima i načinu na koji će Ministarstvo podatke iz Evidencije branitelja učiniti dostupnim nadležnim tijelima iz članka 147. ovoga Zakona
- n) o minimalnim uvjetima za početak rada veteranskih centara iz članka 151. ovoga Zakona
- o) o vođenju evidencije o braniteljskim socijalno-radnim zadrugama, njihovim upraviteljima i savezima iz članka 156. ovoga Zakona
- p) o vrsti, uvjetima i načinu dodjele braniteljskih zahvalnica iz članka 159. ovoga Zakona
- q) o uvjetima i načinu suradnje s udrugama iz Domovinskog rata, uvjetima i načinu potpore radu udruga iz Domovinskog rata i načinu vođenja i sadržaju evidencije udruga iz Domovinskog rata i članka 167. ovoga Zakona.
- r) o načinu isplate novčanih primanja i drugih troškova po ovom Zakonu i
- s) o načinu vođenja evidencije o obavljenim isplatama i dostavi izvješća o utrošenim sredstvima prema ovom Zakonu, te kontroli namjenskih trošenja sredstava.

(2) Prije donošenja pravilnika iz stavka 1. točke a) i c) ovoga članka ministar će pribaviti prethodno mišljenje ministra nadležnog za zdravstvo.

(3) Prije donošenja pravilnika iz stavka 1. točke f) ovoga članka ministar će pribaviti prethodno mišljenje ministra nadležnog za unutarnje poslove.

(4) Prije donošenja pravilnika iz stavka 1. točke i) i j) ovoga članka ministar će pribaviti prethodno mišljenje ministra nadležnog za znanost i obrazovanje.

## **DIO OSMI**

### **OSTVARIVANJE PRAVA IZ ZAKONA**

#### **Postupak i način ostvarivanja prava**

#### **Članak 165.**

(1) Nadležni ured državne uprave u županiji odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba je prvostupanjsko tijelo koje po zahtjevu stranke postupa u upravnim stvarima i rješava o:

- a) statusu člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i statusu člana obitelji osobe smrtno stradale osobe u obrani suvereniteta Republike Hrvatske te njihovim pravima
- b) statusu člana obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i status člana obitelji nestale osobe u obrani suvereniteta Republike hrvatske te njihovim pravima
- c) statusu članova obitelji umrlog HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine i njihovim pravima te pravima članove njihove obitelji
- d) statusu HRVI iz Domovinskog rata i statusu osobe stradale u obrani suvereniteta Republike Hrvatske te njihovim pravima
- e) statusu zatočenika u neprijateljskom logoru
- f) statusu i pravima stradalih pirotehničara i članova njihovih obitelji
- g) o pravu na jednokratnu novčanu pomoć
- h) o pravu na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona
- i) o pravu na besplatne udžbenike
- j) o pravu na prilagođeni osobni automobil, odnosno novčanoj protuvrijednosti za prilagođeni osobni automobil, te pravu na naknadu troškova prilagodbe osobnog automobila i
- k) ostalim statusima i pravima iz ovoga Zakona koji prema ovom Zakonu i drugim posebnim propisima nisu u nadležnosti drugih javnopravnih tijela.

(2) Drugostupanjsko tijelo nadležno za postupanje po žalbama na rješenja javnopravnih tijela iz stavka 1. ovoga članka je Ministarstvo.

(3) Prvostupanjsko tijelo koje rješava o statusima i pravima iz stavka 1. ovoga članka za osobe koje nemaju prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske je nadležno upravno tijelo Grada Zagreba.

(4) Prvostupanjsko tijelo nadležno za rješavanje o pravu na stambeno zbrinjavanje i pravu na prilagodbu prilaza do zgrade je Ministarstvo.

(5) Protiv rješenja iz stavka 4. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor.

(6) Nadležno javnopravno tijelo iz stavka 1. ovoga članka vodi evidencije i izdaje potvrde o statusu i pravima HRVI iz Domovinskog rata i članova njegove obitelji, članova obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, članova obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, kao i o ostalim statusima i pravima iz stavka 1. ovoga članka Zakona o kojima rješava.

## **Članak 166.**

Ministarstvo poduzima potrebne radnje s ciljem pronalaska, ekshumacije i identifikacije nestalih osoba u Domovinskom ratu radi očuvanja i zaštite digniteta nestalih osoba i članova njihovih obitelji, priznavanja legitimnog prava obitelji na istinu te prevladavanja i ublažavanja posljedica Domovinskog rata.

## **Članak 167.**

(1) U cilju očuvanja i zaštite digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u društvu, te prevladavanja i ublažavanja posljedica Domovinskog rata, Ministarstvo s posebnom pažnjom prati rad udruga iz Domovinskog rata, vodi evidenciju o udrugama iz Domovinskog rata, potpomaže njihov rad i djelovanje te u suradnji s udrugama iz Domovinskog rata kontinuirano unaprjeđuje kvalitetu života hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

(2) Uvjete i način suradnje s udrugama iz Domovinskog rata, uvjete i način potpore rada udruga iz Domovinskog rata i način vođenja te sadržaj evidencije udruga iz Domovinskog rata propisuje ministar pravilnikom.

(3) Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su osigurati sredstva za praćenje rada i projekata udruga iz Domovinskog rata koje su registrirane i djeluju na njihovom području u godišnjem iznosu od 0,3% do 1% izvornih prihoda proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

## **Članak 168.**

(1) U cilju očuvanja i zaštite digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u društvu, te prevladavanja i ublažavanja posljedica Domovinskog rata, Ministarstvo provodi sljedeće programe i projekte:

- a) psihosocijalne i zdravstvene pomoći braniteljskoj i stradalničkoj populaciji kroz nacionalni program koji se donosi u tu svrhu
- b) liječenja HRVI iz Domovinskog rata 100% I. skupine u hiperbaričnoj komori, te HRVI iz Domovinskog rata od II. do X. skupine s preporukom doktora medicine određene specijalizacije
- c) poboljšanja kvalitete življenja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
- d) provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja i socijalnog uključivanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji iz nadležnosti Ministarstva
- e) rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom
- f) sufinanciranja izgradnje, postavljanja ili uređenja spomen-obilježja žrtvama stradalim u Domovinskom ratu
- g) sufinanciranja troškova pripremnih tečajeva za upis na visoka učilišta
- h) potpora projektima udruga proisteklim iz Domovinskog rata
- i) sufinanciranja umjetničkih i dokumentarističkih djela o Domovinskom ratu te druge kreativne industrije u vezi Domovinskog rata i
- j) sufinancirane sredstvima Europske unije

(2) Odluku o uvjetima i kriterijima za provođenje programa i projekata iz stavka 5. ovoga članka donosi ministar.

(3) Korisnicima nacionalnog programa iz stavka 1. točke a) ovoga članka, pomoć pružaju specijalizirani centri:

- a) Nacionalni centar za psihotraumu (Zagreb)
- b) regionalni centri za psihotraumu (Split, Rijeka, Osijek) i
- c) područne jedinice i centri za psihosocijalnu pomoć Ministarstva.

#### **Članak 169.**

U cilju očuvanja i zaštite digniteta Domovinskog rata i hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata te članova njihovih obitelji Ministarstvo:

- a) prati i istražuje socio-ekonomsko stanje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
- b) razvija nove projekte i programe koji se odnose na poboljšanje kvalitete života hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te na zaštitu i promicanje digniteta Domovinskog rata i
- c) poduzima druge radnje u cilju očuvanja i zaštite digniteta Domovinskog rata i hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata te članova njihovih obitelji.

#### **Članak 170.**

Područne jedinice Ministarstva obavljaju poslove koji se odnose na:

- a) pružanje stručne, savjetodavne i primarne pravne pomoći u svezi ostvarivanja prava iz ovoga Zakona,
- b) pružanje stručne pomoći u svezi korištenja programa i projekata iz članka 154. stavka 4. ovoga Zakona
- c) sudjelovanje u provedbi i praćenje provedbe nacionalnih programa i strategija za poboljšanje kvalitete življenja i zdravlja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji iz nadležnosti Ministarstva
- d) vođenje evidencije o hrvatskim braniteljima i stradalnicima iz Domovinskog rata koje sadrže podatke u svezi s njihovim socioekonomskim i zdravstvenim prilikama
- e) vođenje evidencije o korisnicima programa i projekata iz nadležnosti Ministarstva na svojem području djelovanja
- f) koordinaciju rada i povezanost zadruga hrvatskih branitelja na svojem području djelovanja
- g) sudjelovanje u organizaciji rada i praćenju rada Centara za psihosocijalnu pomoć
- h) obavljanje izvida, odnosno očevida potrebnih za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona
- i) obilazak korisnika programa iz nadležnosti Ministarstva i prikupljanje podataka o potrebama korisnika,
- j) sudjelovanje u postupku kontrole i analize namjenskog trošenja sredstava ostvarenih kroz potpore Ministarstva
- k) redovitu suradnju s udrugama iz Domovinskog rata na županijskoj razini radi organiziranja obilježavanja obljetnica ratnih događanja i stradanja hrvatskih branitelja u Domovinskom ratu, obilježavanja prigodnih nadnevak, hodočašća i odavanja počasti smrtno stradalim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata
- l) suradnju s nadležnim institucijama na lokalnoj i županijskoj razini radi pružanja potpore hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji u ostvarivanju statusnih i drugih prava i
- m) obavljanje drugih poslova iz svoje nadležnosti.

### **Članak 171.**

(1) Kada ured državne uprave u županiji odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba nakon privremenog rješenja donosi novo privremeno rješenje ili rješenje kojim priznaje pravo to rješenje ima pravni učinak od prvog dana idućeg mjeseca nakon proteka važnosti rješenja kojim je pravo utvrđeno privremenim rješenjem.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka kada se nakon privremenog rješenja donosi novo privremeno rješenje ili rješenje, tim će se rješenjem ukinuti prethodno privremeno rješenje.

### **Članak 172.**

(1) Kada rješenje kojim je utvrđeno oštećenje organizma kao posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske 20% ili više i priznat status HRVI iz Domovinskog rata ili rješenje kojim je zahtjev za povećanje postotka oštećenja organizma odbijen postane izvršno, a kod HRVI iz Domovinskog rata nastupe promjene u vezi utvrđenog postotka oštećenja organizma koje su od utjecaja na priznavanje prava, HRVI iz Domovinskog rata može, nakon isteka dvije godine od dana kada je rješenje postalo izvršno, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog postotka oštećenja organizma.

(2) Kada rješenje kojim je utvrđeno oštećenje organizma kao posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske manje od 20% i nije priznat status HRVI iz Domovinskog rata postane izvršno, a kod hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata nastupe promjene u vezi oštećenja organizma koje su od utjecaja na priznavanje prava, hrvatski branitelj iz Domovinskog rata može, nakon isteka 6 mjeseci od dana kada je rješenje postalo izvršno, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog postotka oštećenja organizma kao posljedice sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

### **Članak 173.**

(1) Rješenjem će se utvrditi prestanak prava kada prestanu postojati uvjeti za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona.

(2) Rješenje kojim je stranka stekla neko pravo ili status temeljem ovoga Zakona može se ukinuti:

- a) na prijedlog stranke ili
- b) u slučaju nakon što se HRVI iz Domovinskog rata utvrdi novi postotak oštećenja organizma sukladno članku 172. ovoga Zakona.

(3) Rješenje kojim je stranka stekla neko pravo ili status temeljem ovoga Zakona može se izmijeniti:

- a) na prijedlog stranke ako se taj prijedlog u bitnim pretpostavkama temelji na istom činjeničnom stanju na temelju kojeg je doneseno rješenje čija izmjena se predlaže i ako su ispunjeni uvjeti propisani ovim Zakonom za ostvarivanje prava ili
- b) kada su se promijenile okolnosti koje utječu na ostvarivanje prava.

(4) Rješenje kojim je stranka stekla neko pravo ili status temeljem ovoga Zakona oglasit će se ništavim ako nadležno upravno tijelo pravomoćnom deklaratornom odlukom utvrdi da su činjenice u ispravama na temelju kojih je ostvaren status ili pravo iz ovoga Zakona, neistinito potvrđene.

#### **Članak 174.**

(1) Obiteljska invalidnina, povećana obiteljska invalidnina, uvećana obiteljska invalidnina, osobna invalidnina, posebni doplatak, doplatak za njegu i pomoć druge osobe, ortopedski doplatak, doplatak za pripomoć u kući, novčana naknada u iznosu obiteljske, povećane i uvećane obiteljske invalidnine, te naknada za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona korisniku prava pripadaju od prvog dana idućeg mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, ako su ispunjeni uvjeti za ostvarivanje prava, te ako drugo nije propisano ovim Zakonom.

(2) Danom ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava na doplatak za pripomoć u kući je dan kada je rješenje o pravu na naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona postalo izvršno.

(3) Prava iz stavka 1. ovoga članka isplaćuju se u mjesečnim iznosima i to unazad.

#### **Članak 175.**

(1) U slučaju smrti korisnika prava iz ovoga Zakona, prava po ovom Zakonu utvrđuju se zaključno sa zadnjim danom u mjesecu u kojem je umro.

(2) Dospjela novčana primanja iz ovoga Zakona koja nisu isplaćena zbog smrti korisnika isplatit će se nasljednicima korisnika prava, sukladno propisima o nasljeđivanju.

(3) Prava ostvarena temeljem ovoga Zakona ne mogu se prenijeti na drugu osobu i ne mogu se nasljeđivati osim novčanih primanja iz stavka 2. ovoga članka.

#### **Članak 176.**

(1) Prava po ovom Zakonu mogu se koristiti dok postoje ovim Zakonom propisani uvjeti za ostvarivanje tih prava.

(2) Korisnici prava iz ovoga Zakona dužni su u roku od 15 dana prijaviti nadležnom uredu državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave svaku promjenu činjenica koje utječu na gubitak pojedinog prava ili na smanjenje opsega korištenja tim pravom.

#### **Članak 177.**

(1) Bračni ili izvanbračni drug smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, umrloga HRVI iz Domovinskog rata ili umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, stupanjem u brak ili izvanbračnu zajednicu ne gubi prava iz ovoga Zakona koja su ostvarena priznavanjem statusa člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, umrloga HRVI iz Domovinskog rata ili umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Bračni ili izvanbračni drug gubi prava iz ovoga Zakona ako zlorabi ili grubo zanemari roditeljske dužnosti i prava prema djeci s kojom koristi ta prava, uslijed čega mu je sudskom odlukom u izvanparničnom postupku oduzeta roditeljska skrb.

(3) Roditelj smrtno stradao hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ne može steći ni koristiti prava iz ovoga Zakona ako mu je sudskom odlukom u izvanparničnom postupku oduzeto roditeljsko pravo zbog grubog zanemarivanja roditeljske dužnosti.

### **Članak 178.**

Statusi odnosno prava iz ovoga Zakona ostvaruju se:

- a) status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje Ministarstvo obrane, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova po zahtjevu stranke nakon provedenoga upravnog postupka ili po službenoj dužnosti na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju
- b) status člana obitelji smrtno stradao hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje se u upravnom postupku na temelju urednog zahtjeva člana obitelji, a na temelju dokaza propisanih ovim Zakonom
- c) status pastorka dokazuje se pravomoćnom presudom nadležnog suda da je jednom roditelju pastorka oduzeto roditeljsko pravo, odnosno smrtnim listom za jednog od roditelja, te potvrdom o prebivalištu
- d) status člana obitelji umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine utvrđuje se u upravnom postupku na temelju urednog zahtjeva člana obitelji i pisanih dokaza iz ovoga Zakona, te izvršnog rješenja da je HRVI iz Domovinskog rata koristio pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe do smrti
- e) status HRVI iz Domovinskog rata na temelju ranjavanja ili ozljede utvrđuje se u upravnom postupku na temelju urednog zahtjeva hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i dokaza iz ovoga Zakona nakon nalaza i mišljenja tijela vještačenja
- f) status HRVI iz Domovinskog rata na temelju bolesti, a bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti neposredna je posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske utvrđuje se u upravnom postupku na temelju urednog zahtjeva hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata nakon nalaza i mišljenja tijela vještačenja.

### **Članak 179.**

Prema ovom Zakonu činjenica da je rana, ozljeda, bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti ili smrtno stradavanje nastupilo pod okolnostima iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona dokazuju se:

- a) potvrda o okolnostima smrtnog stradavanja hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je potvrda koju je izdala nadležna postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ministarstvo obrane, policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova u sjedištu u kojoj se navodi pripadnost postrojbi, vrijeme, mjesto i okolnosti smrtnog stradavanja
- b) potvrda nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske o osobi koja je po nalogu u obavljanju vojnih i drugih dužnosti smrtno stradala je potvrda u kojoj se navodi, vrijeme, mjesto i okolnosti smrtnog stradavanja osobe te po čijem nalogu je obavljala dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- c) potvrda o okolnostima uhićenja, odnosno nestanka hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je potvrda koju je izdala nadležna postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske, nadležno tijelo Ministarstva obrane, policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova u sjedištu u kojoj se navodi pripadnost postrojbi, vrijeme, mjesto i okolnosti uhićenja ili nestanka
- d) potvrda o stradavanju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je potvrda koju je izdala nadležna postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske, nadležno tijelo Ministarstva obrane, policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstvo

unutarnjih poslova u sjedištu u kojoj se navodi pripadnost postrojbi, vrijeme, mjesto i opis uzroka i okolnosti pod kojima je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ranjen ili ozlijeđen

- e) potvrda o okolnostima stradavanja osobe koja je po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u obavljanju vojnih ili drugih dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ranjena ili ozlijeđena jest potvrda u kojoj se navodi, vrijeme, mjesto i okolnosti stradavanja te po čijem nalogu je obavljala dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- f) izvadak iz Evidencije branitelja
- g) medicinska dokumentacija o liječenju nakon ranjavanja ili ozljede jest dokumentacija o liječenju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata izdana od zdravstvene ustanove, liječničke ordinacije i načelnika ratnog saniteta postrojbe iz vremena nakon ranjavanja ili ozljede, u kontinuitetu do podnošenja zahtjeva
- h) medicinska dokumentacija da je bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti neposredna posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske je dokumentacija o liječenju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata izdana od zdravstvene ustanove, liječničke ordinacije ili načelnika ratnog saniteta postrojbe u kojoj se navodi anamneza, dijagnoza i terapija za hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, u kontinuitetu od pojave bolesti do podnošenja zahtjeva i
- i) potvrde o zatočenju u neprijateljskom logoru, zatvoru ili u drugom neprijateljskom objektu o nestanku te o ekshumaciji i identifikaciji posmrtnih ostataka jesu potvrda koje Ministarstvo na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju.

### **Članak 180.**

Status sudionika Domovinskog rata iz članka 15. ovoga Zakona dokazuje se:

- a) potvrdom koju za osobe iz članka 15. stavka 1. točke a) ovoga Zakona izdaje ministarstvo nadležno za obranu po zahtjevu stranke nakon provedenoga upravnog postupka ili na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju
- b) potvrdom koju za osobe iz članka 15. stavka 1. točke g) ovoga Zakona koje su doprinijele obrani suvereniteta Republike Hrvatske u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 31. prosinca 1993. godine izdaje ministarstvo nadležno za obranu po zahtjevu stranke nakon provedenoga upravnog postupka ili na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju
- c) potvrdom koju za osobe iz članka 15. stavka 1. točke g) ovoga Zakona koje su doprinijele obrani suvereniteta Republike Hrvatske u razdoblju od 1. siječnja 1994. do 30. lipnja 1996. godine izdaje ministarstvo nadležno za unutarnje poslove po zahtjevu stranke nakon provedenoga upravnog postupka ili na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju ili
- d) potvrdom koju za osobe iz članka 15. stavka 1. točke b), c), d) i f) izdaje nadležno tijelo državne vlasti Republike Hrvatske ili pravna osoba u vlasništvu ili pretežnom vlasništvu Republike Hrvatske po čijem su nalogu obavljale vojne ili druge dužnosti kojima su doprinijele obrani suvereniteta i uspostavi neovisnosti Republike Hrvatske, po zahtjevu stranke, a na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju.

### **Članak 181.**

Činjenica o uzroku i postotku oštećenja organizma radi ostvarivanja statusa HRVI, činjenica o uzroku smrti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata radi ostvarivanja statusa člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava na ortopedski doplatak, činjenica postojanja oštećenja organizma radi priznavanja prava za pripomoć u kući te činjenica nesposobnosti za privređivanje, utvrđuju se na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja iz članka 57. stavka 5. ovoga Zakona.

### **Članak 182.**

(1) U slučajevima iz članka 181. ovoga Zakona nalaz i mišljenje vijeća vještaka, kojim su utvrđene činjenice za stjecanje prava prema ovom Zakonu, prije donošenja prvostupanjskog rješenja kojim se priznaje pravo iz ovoga Zakona, podliježe reviziji vijeća viših vještaka.

(2) Vijeće viših vještaka prilikom obavljanja revizije nalaza i mišljenja vijeća vještaka nalaz i mišljenje vijeća vještaka može izmijeniti ili dati suglasnost.

### **Članak 183.**

(1) Vijeće vještaka je dužno dati nalaz i mišljenje u roku od 15 dana.

(2) Vijeće viših vještaka u prvostupanjskom postupku dužno je obaviti reviziju nalaza i mišljenja vijeća vještaka u roku od 15 dana.

(3) Vijeće viših vještaka u drugostupanjskom postupku dužno je dati nalaz i mišljenje u roku od 30 dana.

### **Članak 184.**

(1) U postupku žalbe na prvostupanjsko rješenje, Ministarstvo je dužno pribaviti nalaz i mišljenje vijeća viših vještaka kada se žalba odnosi na nalaz i mišljenje u prvostupanjskom postupku.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka sastav vijeća viših vještaka mora biti različit od sastava vijeća viših vještaka koje je dalo nalaz i mišljenje u postupku donošenja prvostupanjskog rješenja.

### **Članak 185.**

(1) Vijeće vještaka u prvostupanjskom postupku donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili HRVI iz Domovinskog rata osim u postupku utvrđivanja činjenica o uzroku smrti hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata radi ostvarivanja statusa člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Vijeće viših vještaka prilikom obavljanja revizije nalaza i mišljenja vijeća vještaka donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda hrvatskog branitelja ili HRVI iz

Domovinskog rata, odnosno nakon neposrednog vještačenja u kojem sudjeluje stranka u sljedećim slučajevima:

- a) kada je vijeće vještaka oštećenje organizma ocijenilo sa 100% do 80%
- b) u postupku ostvarivanja prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe ili
- c) kada vijeće viših vještaka ocijeni da je neposredan pregled potreban.

(3) U drugostupanjskom postupku, povodom izjavljene žalbe na prvostupanjsko rješenje, vijeće viših vještaka donosi nalaz i mišljenje isključivo nakon neposrednog pregleda hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili HRVI iz Domovinskog rata, odnosno nakon neposrednog vještačenja u kojem sudjeluje stranka.

### **Članak 186.**

(1) Pri ostvarivanju prava po ovom Zakonu ili po drugim propisima, kao prihod od utjecaja na stjecanje ili opseg tog prava ne uzima se:

- a) doplatak za njegu i pomoć druge osobe
- b) doplatak za pripomoć u kući
- c) ortopedski doplatak
- d) posebni doplatak
- e) doplatak za djecu
- f) jednokratna novčana pomoć
- g) obiteljska invalidnina, uvećana i povećana obiteljska invalidnina
- h) novčana naknada u iznosu obiteljske invalidnine, uvećane i povećane obiteljske invalidnine
- i) naknada za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona
- j) osobna invalidnina
- k) troškovi ukopa
- l) potpora za obrazovanje
- m) novčana protuvrijednost za besplatne udžbenike i
- n) dodijeljen iznos stambenog kredita odnosno financijske potpore.

(2) Primanja iz stavka 1. ovoga članka izuzeta su od ovrhe.

### **Članak 187.**

Troškove postupka za ostvarivanje prava po ovom Zakonu snosi tijelo koje vodi postupak.

### **Članak 188.**

(1) Nadležno prvostupanjsko tijelo izvršava rješenje koje je donijelo o priznatom pravu na:

- a) status člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili člana obitelji smrtno stradale osobe u obrani suvereniteta Republike te pravo na obiteljsku invalidninu, povećanu i uvećanu obiteljsku invalidninu
- b) status člana obitelji umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine i pravo na obiteljsku invalidninu
- c) status člana obitelji nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili status člana obitelji nestale osobe u obrani suvereniteta Republike hrvatske i pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine, povećane i uvećane obiteljske invalidnine te pravo na novčanu naknadu u iznosu obiteljske mirovine

- d) status HRVI iz Domovinskog rata ili status osobe stradale u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i pravo na osobnu invalidninu
- e) doplatak za njegu i pomoć druge osobe
- f) ortopedski doplatak
- g) posebni doplatak
- h) doplatak za pripomoć u kući
- i) jednokratnu novčanu pomoć
- j) naknadu za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona i
- k) pravo na besplatne udžbenike.

(2) Iznimno od odredbe iz stavka 1. ovoga članka, rješenja o isplati novčanog prava ostvarenog po ovom Zakonu, korisnicima s prebivalištem u inozemstvu izvršava Ministarstvo.

(3) Prvostupanjsko tijelo iz stavka 1. ovoga članka vodi evidenciju o izvršenim isplatama i o broju i strukturi korisnika prava.

(4) Rješenja o priznatom pravu na prilagođeni osobni automobil, odnosno novčanoj protuvrijednosti za prilagođeni osobni automobil i pravu na naknadu troškova prilagodbe osobnog automobila izvršava Ministarstvo.

## **DIO DEVETI**

### **NAKNADA ŠTETE**

#### **Članak 189.**

(1) Osoba koja je ostvarila pravo ili su joj isplaćena novčana primanja po ovom Zakonu na koja nije imala pravo, dužna je nadoknaditi štetu za ostvareno nepripadajuće pravo, odnosno vratiti primljene iznose:

- a) ako je na osnovi netočnih podataka za koje je znala ili morala znati da su netočni ili je na drugi protupravni način ostvarila neko pravo ili primanje po ovom Zakonu koje joj ne pripada ili je ostvarila u većem opsegu nego što joj pripada
- b) ako je ostvarila neko pravo ili primanje zbog toga što nije prijavila nastale promjene koje utječu na gubitak ili opseg nekog prava, a znala je ili morala znati za te promjene
- c) ako je primala novčane isplate u iznosu većem od onog koji joj je određen rješenjem nadležnog tijela uprave ili
- d) ako nadležno upravno tijelo pravomoćnom odlukom utvrdi da su činjenice u ispravama na temelju kojih je ostvareno neko pravo ili status, neistinite potvrđene.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka dužna je nadoknaditi štetu za ostvareno nepripadajuće pravo ostvareno temeljem zakonitog rješenja i vratiti nepravilno isplaćena novčana primanja u iznosu primljenog, a najviše za posljednje tri godine računajući od posljednje isplate na koju nije imala pravo. Ako to ne učini u roku što ga odredi nadležno upravno tijelo, naknada štete, odnosno povrat nepravilno primljenih iznosa ostvarit će se tužbom pri nadležnom sudu.

(3) Pri utvrđivanju prava na naknadu štete primjenjuje se propis kojim se uređuju obvezni odnosi, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

## **Članak 190.**

Republika Hrvatska se ovim Zakonom odriče svih prava koja su proizašla ili bi mogla proizaći iz događaja u svezi obrane suvereniteta Republike Hrvatske prema hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata te se svi postupci koji su u tijeku obustavljaju, a svaka stranka snosi svoje troškove.

## **DIO DESETI**

### **PREKRŠAJNE ODREDBE**

## **Članak 191.**

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj:

- a) Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ako najkasnije u roku od 30 dana od izvršnosti rješenja o priznavanju prava na profesionalnu rehabilitaciju ne uputi hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata iz članka 3. ovoga Zakona na profesionalnu rehabilitaciju sukladno članku 39. stavku 6. ovoga Zakona
- b) javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima, ako ne prime hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata kojega uputi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje radi profesionalne rehabilitacije sukladno članku 39. stavku 7. ovoga Zakona
- c) javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima ukoliko pri zapošljavanju putem natječaja ili oglasa, ili prilikom popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ne daju prednost osobama iz članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona
- d) javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) te pravne osobe s javnim ovlastima ako u roku od 15 dana od sklapanja ugovora s izabranim kandidatom o tome ne obavijeste osobu iz članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona
- e) javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima ako u roku od 8 dana od otkaza ugovora ne sklopi ugovor o radu s osobom iz članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona u slučaju kada nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu s drugim kandidatom povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osoba iz članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona
- f) javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) te pravne osobe s javnim

ovlastima ako prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje u istima ne navedu sve dokaze iz članka 103. stavka 1. ovoga Zakona koje je potrebno priložiti u svrhu dokazivanja uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju iz članka 102. stavka 1. do 3. ovoga Zakona

- g) učenički i studentski domovi ako pri smještaju osoba u učeničke, odnosno studentske domove ne daju prednost osobama iz članka 126. ovoga Zakona
- h) ustanove socijalne skrbi koje pružaju usluge smještaja sukladno propisima o socijalnoj skrbi, a kojima je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave ako pri smještaju ne daju prednost osobama iz članka 127. ovoga Zakona i
- i) pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i Republike Hrvatske, ako ne sklope ugovor o zakupu poslovnog prostora za obrtničku ili samostalnu profesionalnu djelatnost s osobama iz članka 133. ovoga Zakona koje sudjeluju u javnom natječaju i udovolje uvjetima iz najpovoljnije ponude.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. točka a), b), d), e), f), g), h) i i) ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. točka c) ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

## **Članak 192.**

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u:

- a) tijelu državne uprave, tijelu sudbene vlasti, tijelu državne vlasti i drugim državnim tijelima, upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ako prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje u istima ne navedu sve dokaze iz članka 103. stavka 1. ovoga Zakona koje je potrebno priložiti u svrhu dokazivanja uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju iz članka 101. stavka 1. do 3. ovoga Zakona,
- b) jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republici Hrvatskoj ako ne sklope ugovor o zakupu poslovnog prostora za obrtničku ili samostalnu profesionalnu djelatnost s osobama iz članka 133. ovoga Zakona koje sudjeluju u javnom natječaju i udovolje uvjetima iz najpovoljnije ponude.

(2) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u tijelu državne uprave, tijelu sudbene vlasti, tijelu državne vlasti i drugim državnim tijelima, upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ako prilikom zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja, prilikom zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa ili prilikom popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ne daju prednost pod jednakim uvjetima osobama iz članka 101. stavku 1. do 3. ovoga Zakona.

## **DIO JEDANAESTI**

### **PRIJELAZNE ODREDBE**

#### **Članak 193.**

(1) Ministar će donijeti provedbene propise iz članka 164. stavka 1. ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ministar unutarnjih poslova će donijeti provedbeni propis iz članka 34. stavka 4. ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 194.**

(1) Vlada Republike Hrvatske donijet će uredbu iz članka 94. ovoga Zakona, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Vlada Republike Hrvatske donijet će Nacionalnu strategiju iz članka 24., u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 195.**

Provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) i Uredba o stambenom zbrinjavanju članova obitelji smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata i dragovoljaca iz Domovinskog rata („Narodne novine“ broj 78/13.), osim provedbenih propisa iz članka 218. stavka 2. ovoga Zakona, ostaju na snazi do stupanja na snagu novih propisa donesenih na temelju ovoga Zakona.

#### **Članak 196.**

(1) Statusi i prava, ostvareni temeljem Uredbe o zaštiti žrtava rata za obranu Republike Hrvatske i njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 52/91), Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“ broj 33/92, 57/92, 77/92, 58/93, 2/94, 76/94, 108/95, 82/01 i 103/03), Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 2/94, 52/94 i 36/95), Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 108/96 i 23/01), Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 94/01, 122/02, 17/04 i 48/04), te Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14), a čije ostvarivanje traje na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, ostaju na snazi.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane će po službenoj dužnosti brisati iz službene evidencije hrvatske branitelje iz Domovinskog rata za koje se u upravnom postupku utvrdi da su u službenu evidenciju upisani protivno odredbama članka 2. stavka 2. ili članka 10. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07,

107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) i drugim propisima iz stavka 1. ovoga članka te suprotno odredbama članka 21. ovoga Zakona.

(3) Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane će po službenoj dužnosti osobe za koje se u upravnom postupku utvrdi da ne zadovoljavaju uvjete iz članka 5. ovoga Zakona brisati iz službene evidencije ili ostaviti upisane kao hrvatske branitelje iz Domovinskog rata ukoliko zadovoljavaju uvjete iz članka 2. stavka 2. i ako ne postoji zapreka iz članka 10. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) i drugih propisa iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Protiv rješenja iz stavka 2. i 3. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor.

(5) Pravomoćna rješenja iz stavka 2. i 3. ovoga članka Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane dostavit će Ministarstvu i Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

(6) Ministarstvo i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje će temeljem rješenja iz stavka 2. i 3. ovoga članka donijeti rješenja o prestanku prava ostvarenih na temelju statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno na temelju statusa dragovoljca iz Domovinskog rata s danom pravomoćnosti rješenja iz stavka 2. i 3. ovoga članka.

#### **Članak 197.**

Sukladno članku 21. stavku 4. i 5. ovoga Zakona Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane će po službenoj dužnosti provesti postupak utvrđivanja statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i za razdoblje prije samovoljnog napuštanja postrojbe za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata koji su nakon samovoljnog napuštanja postrojbe ponovno dobrovoljno pristupili postrojbi.

#### **Članak 198.**

(1) Zahtjevi podneseni za ostvarivanje prava temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14), koji nisu riješeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, riješit će se temeljem propisa koji su vrijedili na dan podnošenja zahtjeva, ako je to povoljnije za podnositelja zahtjeva ili ako je tako određeno ovim Zakonom.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka postupci u svezi ostvarivanja prava iz članka 35. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) koji nisu riješeni do stupanja na snagu ovoga Zakona riješit će se temeljem propisa koji su vrijedili na dan pokretanja postupka.

#### **Članak 199.**

Revizija prvostupanjskih rješenja u predmetima koju obavlja Ministarstvo, uključujući i reviziju koju obavlja Povjerenstvo za reviziju invalidnosti u Ministarstvu, a koja nije završena

do stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14).

#### **Članak 200.**

Osobe koje su ostvarile pravo na osigurninu na temelju Odluke o isplati osigurnine članovima obitelji zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata KLASA: 011-01/05-0001/49, URBROJ: 519-04/3-07/6 od 1. veljače 2007. godine i pravo na jednokratnu novčanu pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja smrti nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata na temelju Uredbe o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članova obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata („Narodne novine“ broj 40/13) ili Uredbe o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata („Narodne novine“ broj 87/14) ne mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim iz članka 115. ovoga Zakona.

#### **Članak 201.**

Pravo iz članka 29. ovoga Zakona ostvaruju i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su pravo na starosnu mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14.) i propisima koji su prethodili tom propisu ili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (Narodne novine broj 157/13, 151/14, 33/15, 93/15 i 120/16) i propisima koji su prethodili tom propisu.

#### **Članak 202.**

HRVI iz Domovinskog rata kojima je status priznat po osnovi bolesti nakon stupanja na snagu ovoga Zakona, pravo na invalidsku mirovinu iz članka 30. ovoga Zakona mogu ostvariti najranije počevši od 1. siječnja 2019. godine.

#### **Članak 203.**

Pravo iz članka 36. ovoga Zakona ostvaruju i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti odnosno invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarili prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14.) i propisima koji su prethodili tom propisu ili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ broj 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16) i propisima koji su prethodili tom propisu.

#### **Članak 204.**

Pravo iz članka 37. ovoga Zakona ostvaruju i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti odnosno invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad ili invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno zbog opće nesposobnosti za rad ostvarili prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) i propisima koji su prethodili tom propisu ili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (Narodne novine broj 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16) i propisima koji su prethodili tom propisu.

#### **Članak 205.**

Članovi obitelji smrtno stradalih pripadnika Narodne zaštite, koji nisu ostvarili pravo na obiteljsku mirovinu do stupanja na snagu ovoga Zakona, pravo na obiteljsku mirovinu iz članka 40. ovoga Zakona mogu ostvariti od 1. siječnja 2019. godine.

#### **Članak 206.**

Pravo na obiteljsku mirovinu iz članka 46. i 47. ovoga Zakona ostvaruju i bračni ili izvanbračni drug te djeca HRVI iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je preminuo prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 207.**

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata kojima je na najniža mirovina određena prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14), će se po službenoj dužnosti bez donošenja novog rješenja odrediti novi iznos najniže mirovine sukladno članku 49. stavku 6. ovoga Zakona ako je to za njih povoljnije.

#### **Članak 208.**

Pravo iz članka 52. ovoga Zakona ostvaruju i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su pravo na najnižu mirovinu ostvarili prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14.) i propisima koji su prethodili tom propisu ili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ broj 157/13, 151/14, 33/15, 93/15 i 120/16) i propisima koji su prethodili tom propisu.

#### **Članak 209.**

Roditelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji su pravo na obiteljsku invalidninu ostvarili temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i

92/14), mogu podnijeti zahtjev za određivanje obiteljske invalidnine sukladno ovom Zakonu ako je to za njih povoljnije.

#### **Članak 210.**

Stambeno zbrinjavanje članova šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, članova šire obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata od I. do VII. skupine te podnositelja zahtjeva za financijskom potporom realizirat će se u roku od dvije godine, stambeno zbrinjavanje HRVI iz Domovinskog rata VIII. skupine u roku od četiri godine, stambeno zbrinjavanje HRVI iz Domovinskog rata IX. skupine u roku od sedam godina, a stambeno zbrinjavanje HRVI iz Domovinskog rata X. skupine i dragovoljaca iz Domovinskog rata u roku od deset godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona odnosno od dana podnošenja zahtjeva nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 211.**

Pravo iz članka 145. ovoga Zakona mogu ostvariti i roditelji, bračni ili izvanbračni drug i djeca umrlog pripadnika HVO-a, državljana Republike Hrvatske koji je umro prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 212.**

Dom hrvatskih veterana, osnovan temeljem članka 50. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14), nastavlja s radom.

#### **Članak 213.**

Fond za stipendiranje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djece hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, osnovan temeljem članka 55. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04., 92/05., 2/07., 107/07., 65/09., 137/09., 146/10., 55/11., 140/12., 19/13. – pročišćeni tekst, 33/13., 148/13. i 92/14.), nastavlja s radom.

#### **Članak 214.**

(1) U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona Vlada Republike Hrvatske donijet će odluku kojom se otpisuju sva dospjela i nedospjela potraživanja (glavnica i kamate) prema korisnicima kredita odobrenih po Kreditnom programu zapošljavanja razvojačenih pripadnika Hrvatske vojske, koji provodi Hrvatska banka za obnovu i razvitak na temelju Ugovora o obavljanju poslova u ime i za račun Vlade Republike Hrvatske, zaključenog s Ministarstvom financija 14. lipnja 1996. godine.

(2) Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Odluka o izmjenama uvjeta kredita po kreditnom programu zapošljavanja razvojačenih pripadnika Hrvatske vojske („Narodne novine“ br. 102/2015).

### **Članak 215.**

Ministarstvo će u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona provesti naknadnu procjenu učinaka ovoga Zakona.

### **Članak 216.**

U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom će ustrojiti posebnu organizacijsku jedinicu za vještačenje upravnih predmeta u kojima prava iz ovoga Zakona ostvaruju hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i članovi njihovih obitelji.

### **Članak 217.**

U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, odredbe Uredbe o metodologijama vještačenja („Narodne novine“ br. 67/17) uskladit će se s odredbama ovoga Zakona.

## **DIO DVANAESTI**

### **ZAVRŠNE ODREDBE**

### **Članak 218.**

(1) Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) osim:

a) članka 31. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) koji prestaje važiti 1. ožujka 2018. godine i

b) članaka 13. do 30. i 32. do 33.a Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) koji prestaju važiti 1. siječnja 2019. godine.

(2) Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Uredba o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata („Narodne novine“ broj 87/14), Uredba o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na dodjelu osobnog automobila hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata („Narodne novine broj 79/13), Pravilnik o Registru hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata („Narodne novine broj 141/12) i Odluka o isplati osigurnine članovima obitelji zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata KLASA: 011-01/05-0001/49, URBROJ: 519-04/3-07/6 od 01. veljače 2007. godine.

### **Članak 219.**

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“, osim:

- a) članka 49. ovoga Zakona koji stupa na snagu 1. ožujka 2018. godine i
- b) članaka 26. do 48, 50. do 56., 140., 141., 145. do 147. i 122. stavka 2. ovoga Zakona koji stupaju na snagu 1. siječnja 2019. godine.

## **OBRAZLOŽENJE**

### **Članak 1.**

Osnovnom odredbom navode se temeljne vrijednosti Domovinskog rata, kao i činjenicu da su hrvatski branitelji iz Domovinskog rata branili i obranili Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu te da ta uloga treba biti dostojno vrednovana kroz ovaj Zakon.

### **Članak 2.**

Ovom odredbom osigurava se načelo rodne ravnopravnosti.

### **Članak 3.**

Ovom odredbom jasno se definira tko se sve smatra hrvatskim braniteljem iz Domovinskog rata, te je ispravljena dugogodišnja nepravda prema pojedinim osobama, prvenstveno pripadnicima Narodne zaštite, koji nisu mogli ostvariti navedeni status prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN broj 174/04., 92/05., 2/07., 107/07., 65/09., 137/09., 146/10., 55/11., 140/12., 19/13. – pročišćeni tekst, 33/13., 148/13. i 92/14.) – dalje: važeći Zakon. Naime, prema članku 2. važećeg Zakona, pripadnikom Oružanih snaga Republike Hrvatske smatra i pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji je u njima proveo najmanje pet mjeseci do 24. prosinca 1991. godine.

S druge strane, dana 30. srpnja 1991. je osnovan prvi naoružani odred Narodne zaštite, a dana 31. prosinca 1991. je stupila na snagu Odluka o ustrojstvu domobranstva kojom se ukidaju odredi Narodne zaštite. Upravo je kolizija navedene odredbe Zakona i Odluke izazvala brojne poteškoće u ostvarivanju statusa pripadnicima Narodne zaštite, a prvenstveno zbog toga jer je pripadnicima Narodne zaštite bilo gotovo nemoguće ispuniti uvjete propisane važećim Zakonom, pa su tako članovi obitelji smrtno stradalog pripadnika Narodne zaštite ostali bez ikakvih prava ukoliko je on poginuo prije nego što je u Domovinskom ratu kao pripadnik Narodne zaštite proveo 5 mjeseci.

Slijedom navedenog, ovom odredbom je isto ispravljeno, odnosno omogućeno je ostvarivanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i pripadnicima Narodne zaštite koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u razdoblju od 30. srpnja 1991. godine do 31. prosinca 1992. godine ili najmanje 30 dana ukoliko se radi o pripadnicima Narodne zaštite koji nisu imali obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili nisu regulirali obvezu služenja vojnog roka. Status hrvatskog branitelja moći će ostvariti i pripadnici Narodne zaštite koji su u razdoblju od 30. srpnja 1991. godine do 31. prosinca 1991. godine umrli, nestali ili zatočeni bez obzira na broj dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

Sve prethodno navedeno za stjecanje statusa hrvatskog branitelja pripadnika Narodne zaštite po novom Zakonu odnosi se samo na one pripadnike naoružanih odreda koji su bili izravno angažirani kao pripadnici borbenog sektora, što će utvrđivati nadležno tijelo (MORH).

S obzirom da novim Zakonom nije preuzeta odredba iz Zakona o izmjenama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN br.137/09) kojom je zatvoren rok za priznavanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, ponovno svatko tko smatra da zadovoljava uvjete može Ministarstvu obrane ili Ministarstvu unutarnjih poslova podnijeti zahtjev za utvrđivanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

### **Članak 4.**

Ovom novom odredbom omogućava se priznavanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata svim osobama kojima je do dana stupanja na snagu ovog Zakona priznat

status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i koji je u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona na redovitoj isplati osobne invalidnine s priznatim statusom HRVI iz Domovinskog rata I. skupine sa 100% oštećenjem organizma. Ova kategorija ostvaruje ista prava kao i ostali HRVI kojima je u trenutku priznavanja statusa HRVI bio priznat i statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Ova odredba uvodi se radi ispravljanja nelogičnosti do koje je došlo uslijed početnih godina priznavanja statusa HRVI iz Domovinskog rata kada je određenim osobama priznat status HRVI iz Domovinskog rata, a bez priznavanja statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Analogno prethodnoj odredbi određuje se da je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata i svaka osoba koja je bila pripadnik borbenih postrojbi, čiji su članovi obitelji, temeljem njegova smrtnog stradavanja u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona, na redovitoj isplati obiteljske invalidnine.

#### **Članak 5.**

Ovom odredbom definiraju se uvjeti za ostvarivanje statusa dragovoljca. Uvjet za ostvarivanje navedenog statusa je sudjelovanje u obrani suvereniteta RH najmanje 100 dana u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992. godine, ali, za razliku od važećeg Zakona, uvjet je pripadnost borbenom sektoru. Ovo radi usklađenja sa stvarnim stanjem u Domovinskom ratu gdje su hrvatski branitelji mahom dragovoljno pristupali u obranu suvereniteta Republike Hrvatske u početnom razdoblju Domovinskog rata (1990./1991.).

Isto tako, kod određivanja statusa dragovoljaca iz Domovinskog rata koji nisu imali obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili nisu regulirali obvezu služenja vojnog roka uvjet je 30 dana sudjelovanja u obrani suvereniteta RH, u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992. godine, ali se, za razliku od važećeg Zakona, u obzir se uzimaju samo dani sudjelovanja u borbenom sektoru. Kako je velik broj osoba koje nisu imale obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili nisu regulirali obvezu služenja vojnog roka dragovoljno pristupio obrani suvereniteta Republike Hrvatske i nakon do 15. siječnja 1992. godine, za navedene kategorije dodana je mogućnost priznavanja statusa dragovoljca uz uvjet najmanje 100 dana borbenog sektora u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 31. prosinca 1995. godine.

#### **Članak 6.**

Ovom odredbom definira se pojam smrtno stradao hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata čiji članovi obitelji su ostvarili status člana obitelji smrtno stradao hrvatskog branitelja do dana stupanja na snagu ovoga Zakona i ti članovi nastavljaju s ostvarivanjem priznatih prava. Status člana obitelji smrtno stradao hrvatskog branitelja može se ostvariti i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona ako je okolnost na temelju koje se može ostvariti status člana obitelji smrtno stradao hrvatskog branitelja nastala prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a članovi obitelji iz određenih razloga još nisu podnijeli zahtjev za utvrđivanje statusa člana obitelji smrtno stradao hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 7.**

Ovom odredbom reguliraju se prava smrtno stradalih osoba u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koja su ostala neizmijenjena u odnosu na važeći Zakon.

#### **Članak 8.**

Ovom odredbom definira se nova kategorija, umrli hrvatski branitelj iz Domovinskog rata te se članovima njihovih obitelji uz uvjete propisane ovim Zakonom omogućava ostvarivanje prava predviđenih za ovu kategoriju hrvatskih branitelja. Radi se svim umrlim hrvatskih braniteljima bez obzira na uzrok smrti, osim hrvatskih branitelja koji su dosad stekli status

smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. Ovo sukladno načelu ravnopravnosti, odnosno da bi se jednako obuhvatili svi hrvatski branitelji iz Domovinskog i članovi njihovih obitelji i jednako cijenila njihova žrtva.

#### **Članak 9.**

Ovom odredbom definira se tko je zatočeni hrvatski branitelj iz Domovinskog rata. U odnosu na važeći Zakon, da bi se osoba smatrala zatočenom više nema uvjeta od minimalno provedena tri dana u zatočeništvu. Ovo s obzirom da i u slučaju zatočenja od jednog dana, ostaje nepobitna činjenica da je osoba doista provela određeno vrijeme u zatočeništvu, te se isto treba uvažiti. Osim toga, zatočeništvo se odnosi i slučajeve zatočenja u neprijateljskom objektu, a ne samo u logoru ili zatvoru.

#### **Članak 10.**

Ovom odredbom definira se tko je nestali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata. Definicija nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je ostala neizmijenjena u odnosu na važeći Zakon.

#### **Članak 11.**

Ovom odredbom definira se pojam nestale osobe i prava članova obitelji nestale osobe te je sadržajno neizmijenjena u odnosu na važeći Zakon.

#### **Članak 12.**

Ovim člankom definira se pojam HRVI iz Domovinskog rata. S obzirom da je ukinut rok od tri dana zatočeništva da bi se stekao status zatočenika, od sada i svaki zatočenik s manje od tri dana stječe status HRVI iz Domovinskog rata s najmanje 20% oštećenja organizma.

S obzirom da novim Zakonom nije preuzeta odredba iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN br.174/2004) kojom se zatvara rok za priznavanje statusa HRVI iz Domovinskog rata po osnovi bolesti, ponovno je omogućeno ostvarivanje statusa HRVI iz Domovinskog rata i po ovoj osnovi.

#### **Članak 13.**

Ovim člankom definiraju se osobe koje također ostvaruju prava predviđena za HRVI iz Domovinskog rata. Odredba je sadržajno neizmijenjena u odnosu na važeći Zakon.

#### **Članak 14.**

Za razliku od važećeg Zakona koji samo predviđa da će prava pripadnika Hrvatskog vijeća obrane biti regulirana međudržavnim sporazumom, donošenjem novoga Zakona regulirat će se i dio prava pripadnika HVO-a i članova njihovih obitelji u samom Zakonu. Navedeno u cilju vrednovanja doprinosa pripadnika HVO-a u obrani suvereniteta.

#### **Članak 15.**

Ovim člankom definira se nova kategorija- sudionici Domovinskog rata koja nemaju status hrvatskog branitelja, ali su dali svoj doprinos obrani suvereniteta RH.

#### **Članak 16.**

Ovom odredbom se definira koje osobe se smatraju stradalnicima iz Domovinskog rata. Riječ je o terminu kojeg je potrebno definirati za potrebe sudjelovanja Ministarstva hrvatskih branitelja u projektima Europske unije.

#### **Članak 17.**

Ovom odredbom definiraju se članovi uže i šire obitelji u smislu ovoga Zakona. Novina u odnosu na važeći Zakon je odredba usuglašena s Obiteljskim zakonom prema kojoj se članom obitelji smatra i izvanbračni drug koji je s hrvatskim braniteljem iz Domovinskog rata do njegove smrti, zatočenja ili nestanka živio u zajedničkom kućanstvu i kraće od tri godine ako je u izvanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete.

#### **Članak 18.**

Ovim člankom se taksativno nabrajaju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata za koja se u daljnjem tekstu Zakona razrađuju uvjeti za njihovo ostvarivanje.

#### **Članak 19.**

Ovom odredbom se određuje da se u vezi pitanja oko ostvarivanja prava koja nisu određena ovim Zakonom primjenjuje opći propis kao *lex generali*.

#### **Članak 20.**

Ovom odredbom se onemogućava ostvarivanje prava po istoj osnovi u dvije različite države.

#### **Članak 21.**

Odredbom se propisuje zapreka ostvarivanja statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i prava za sve pripadnike, pomagače ili suradnike neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi, kao i za sve osobe koje su osuđene zbog ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti RH, a koje se kao takve nalaze u evidenciji Ministarstva pravosuđa. Radi se o kaznenim djelima: 1. Veleizdaja, 2. Priznavanje okupacije i kapitulacije, 3. Sprječavanje borbe protiv neprijatelja, 4. Služba u neprijateljskoj vojsci, 5. Pomaganje neprijatelju, 6. Podrivanje vojne i obrambene moći države, 7. Prisila prema najvišim državnim dužnosnicima Republike Hrvatske, 8. Odavanje tajnih podataka, 9. Špijunaža, 10. Povreda ugleda Republike Hrvatske i 11. Pripremanje kaznenih djela protiv Republike Hrvatske.

Zapreke za ostvarivanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata jednake su kao i u važećem Zakonu.

Po novom Zakonu, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su samovoljno napustili postrojbu, ali su ponovno dobrovoljno pristupili postrojbi status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata priznat će se i za razdoblje prije napuštanja postrojbe. Naime, u praksi je bilo dosta slučajeva koji su tumačeni kao samovoljno napuštanje postrojbe, iako se često radilo o nesporazumu što je vidljivo iz činjenice da su ti hrvatski branitelji ponovno dobrovoljno pristupili postrojbi te je pravično da se navedenoj kategoriji status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata prizna i za razdoblje prije napuštanja postrojbe, a ne samo za razdoblje nakon povratka kao što je to bilo po važećem Zakonu.

#### **Članak 22.**

Ovom odredbom određuje se da pravo na obvezno zdravstveno osiguranje imaju hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i članovi obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. Navedeno pravo imaju bez obzira jesu li korisnici obiteljske invalidnine, odnosno novčane naknade obiteljske invalidnine.

Navedene osobe koje imaju status osiguranika u obveznom osiguranju prava iz obveznog osiguranja (pravo na zdravstvenu zaštitu i novčane naknade iz obveznoga zdravstvenog osiguranja) ostvaruju u opsegu, na način i prema uvjetima utvrđenim zakonom kojim se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje.

### **Članak 23.**

U odnosu na važeći Zakon, oslobođenje od sudjelovanja u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite (HB iskaznica) prošireno je i na djecu smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djecu nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i nakon što im prestane pravo na obiteljsku invalidninu, odnosno novčanu naknadu u iznosu obiteljske invalidnine ako su nezaposleni i ako su za vrijeme korištenja obiteljske invalidnine odnosno novčane naknade u iznosu obiteljske invalidnine ostali bez roditeljske skrbi drugoga roditelja ili je nastupila smrt drugog roditelja (ova dva uvjeta moraju biti kumulativno ispunjena) ili dok su korisnici naknade za nezaposlene predviđene ovim Zakonom.

### **Članak 24.**

Ovim člankom predviđa se donošenje strategije o zdravstvenoj skrbi za braniteljsko – stradalničku populaciju, na nacionalnoj razini, a u svrhu očuvanja i zaštite zdravlja te populacije. Životni vijek pripadnika ove populacije zbog brojnih zdravstvenih problema koji su, prije svega, posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu, skraćuje se, a kvaliteta života se pogoršava. Navedeno zahtijeva dodatnu zdravstvenu skrb koja izlazi iz okvira standardnog zdravstvenog osiguranja. Ovim Zakonom će se, stoga, urediti okvir ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu izvan standarda prava tog prava prema propisima obveznog zdravstvenog osiguranja, a navedenom strategijom će se detaljno razraditi opseg pružanja dodatne zdravstvene skrbi, primjerene za ovu populaciju.

### **Članak 25.**

Ministarstvo je s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu zaključilo Sporazum o provođenju znanstveno-istraživačkog projekta „Praćenje pobola i smrtnosti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji“ čiji cilj je bio istražiti odstupanja u pobolu i uzrocima smrtnosti prvenstveno u populaciji hrvatskih branitelja, kao i članova njihovih obitelji. Istraživanje je utvrdilo da su vodeći uzrok smrti hrvatskih branitelja novotvorevine. Osim toga, utvrđeno je da je smrtnost od novotvorevina kod braniteljske populacije viša nego kod ostale populacije u RH. Kako rano otkrivanje malignih, ali i ostalih oboljenja uvelike pospješuje šanse za izlječenje, novim Zakonom braniteljskoj populaciji osigurava se pravo na sistematske preglede. Ovom odredbom su regulirana i druga prava iz zdravstvenog osiguranja koja izlaze iz standarda prava obveznoga zdravstvenoga osiguranja, a koja će se ostvarivati sukladno ovom Zakonu, Nacionalnom strategijom odnosno podzakonskim aktima donesenim na temelju ovoga Zakona. Predviđeno je i pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju i fizikalnu terapiju, ortopedska i druga pomagala, naknadu razlike u cijeni lijekova s dopunske liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje bez naknade, palijativnu skrb čiji se opseg utvrđuje Nacionalnom strategijom i strateškim planom palijativne skrbi Vlade Republike Hrvatske te pravo na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu s pratećom druge osobe, ako je potrebno takvo liječenje koje se ne može obaviti u Republici Hrvatskoj.

### **Članak 26.**

Do kraja svibnja 2017. godine ukupno je umrlo 54.440 hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata od kojih je najveći broj umro s 52 godine starosti. Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (ZOMO) pravo na starosnu mirovinu stječe se sa 65 godina života, a pravo na prijevremenu starosnu mirovinu sa 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža. Kako bi hrvatski branitelji iz Domovinskog rata uopće mogli dočekati starosnu mirovinu ovim Zakonom je nužno za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata predvidjeti raniji odlazak u starosnu mirovinu. Ovim člankom propisano je da se hrvatskom branitelju ovisno o razdoblju sudjelovanja u obrani suvereniteta RH u borbenom sektoru, dobna granica za stjecanje prava

na starosnu mirovinu propisana Zakonom o mirovinskom osiguranju snižava za 4 mjeseca ako je u obrani suvereniteta RH u borbenom sektoru sudjelovao od 100 dana do pet mjeseci ili za po jedan mjesec za svaki mjesec sudjelovanja u obrani suvereniteta RH u borbenom sektoru ako je u obrani suvereniteta RH u borbenom sektoru sudjelovao više od pet mjeseci. Predviđen je i način određivanja polaznog faktora za prijevremenu starosnu mirovinu na način da se polazni faktor za starosnu mirovinu propisan ZOMO smanjuje za svaki mjesec prije navršenih godina života koje su propisane za stjecanje starosne mirovine. Po važećem Zakonu starosna mirovina nije mogla biti viša od iznosa mirovine određene na temelju 40 godina ukupnog mirovinskog staža. Novim Zakonom je ukinuto to ograničenje.

#### **Članak 27.**

Ovaj članak predviđa novi sustav obračuna povećanja vrijednosti osobnog boda koji se koristi za obračun visine starosne i prijevremene starosne mirovine hrvatskih branitelja, pripadnika borbenog sektora i isto je predloženo u manjim vremenskim razmacima sudjelovanja u odnosu na sadašnje stanje, što je u skladu načelu jačeg prava za dulje sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. Obračun za dragovoljce Domovinskog rata je također ovisan o vremenu sudjelovanja u Domovinskom ratu, no osobni bod se povećava za još 10% u odnosu na ostale pripadnike braniteljske populacije, kao poseban način vrednovanja njihovog doprinosa (što bi u najvećem mogućem ostvarenom iznosu, za najviše dana sudjelovanja u Domovinskom ratu bilo 40% povećanja).

#### **Članak 28.**

ZOMO je predviđeno pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika s navršenih 60 godinu života i 41 godinu staža osiguranja, s tim da se u staž osiguranja za hrvatske branitelje ne uračunava dvostruki staž osiguranja ostvaren temeljem sudjelovanja u Domovinskom ratu.

Ovim člankom predviđeno je da se hrvatskim braniteljima prigodom priznavanja prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika staž osiguranja, ostvaren u dvostrukom trajanju temeljem sudjelovanja u Domovinskom ratu, uračunava u staž osiguranja, bez obzira je li za njega uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje.

#### **Članak 29.**

Ovom odredbom želi se utjecati na povećanje motivacije za rad i uključivanje hrvatskih branitelja korisnika starosne mirovine ostvarene temeljem ovoga Zakona na tržište rada.

ZOMO predviđa zapošljavanje korisnika starosne mirovine s polovinom punog radnog vremena.

Ovim člankom previđena je mogućnost zaposlenja hrvatskih branitelja korisnika starosne mirovine ostvarene temeljem ovoga Zakona do polovice punog radnog vremenom bez smanjenja ili obustave mirovine.

#### **Članak 30.**

Ovom odredbom se zadržava postojeći institut invalidske mirovine za HRVI iz Domovinskog rata na način da i dalje postoji predviđeno pravo na invalidsku mirovinu temeljem potpunog gubitka radne sposobnosti ili temeljem djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

Zadržana je mogućnost priznavanja prava na invalidsku mirovinu temeljem „miješanih“ uzroka invalidnosti zadobivene po osnovi sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili zadobivene po osnovi izvan obrane suvereniteta Republike Hrvatske.

Odredbom je također propisano da pravo na invalidsku mirovinu može ostvariti osoba s trajno utvrđenim statusom HRVI iz Domovinskog rata.

**Članak 31.**

Ovim člankom previđen je način obračuna vrijednosnog boda za invalidsku mirovinu i isti je određen uz zadržavanje sada važećeg sustava obračuna.

**Članak 32.**

Odredbom se propisuju polazni faktori kod izračuna invalidske mirovine, koji su istovjetni važećem Zakonu.

**Članak 33.**

Odredbom se propisuje sustav izračuna osobnog boda koji služi za određivanje invalidske mirovine, a koji je zadržan u istom obliku kako je propisan važećim Zakonom, tako da se i dalje uzima mirovinski staž od 40 godina za izračun ovoga osobnog boda koji se povećava za 45%.

**Članak 34.**

Odredbom se propisuje način utvrđivanja vrijednosnog boda sukladno osobnom činu, mjestu, odnosno zvanju HRVI iz Domovinskog rata. Ove osnovice se korigiraju (povećavaju) početkom svake kalendarske godine sukladno porastu plaća svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Kako u sustavu MUP-a nema sustava vojnih činova, nego postoji sustav policijskih zvanja, to je predviđeno da ministar unutarnjih poslova pravilnikom, uz mišljenje ministra hrvatskih branitelja, odredi odnos između vojnih činova i policijskih zvanja, kako bi se jednako mogao primijeniti sustav obračuna visine invalidske mirovine iz HRVI iz Domovinskog rata koji su sudjelovali u Domovinskom ratu u policijskim postrojbama.

**Članak 35.**

Hrvatski branitelji, pripadnici borbenog sektora, koji ostvare pravo na invalidsku mirovinu temeljem ZOMO imaju pravo na povećanje osobnog boda za obračun mirovine sukladno duljini razdoblja sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i to u istim postocima i razdobljima kako je to predviđeno u članku 27. ovoga Zakona.

**Članak 36.**

ZOMO predviđa prevođenje invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti u starosnu mirovinu uz uvjet postojanja najmanje jedne godine staža osiguranja nakon stjecanja invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

Ovim člankom je predviđeno da pravo hrvatskog branitelja, korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti može biti prevedeno u starosnu mirovinu kada ispunji starosnu dob predviđenu za starosnu mirovinu temeljem ovoga Zakona, s tim da mu iznos mjesečne starosne mirovine ne može biti manji od najniže mirovine predviđene ovim Zakonom, ako su ispunjeni uvjeti za ostvarivanje prava na najnižu mirovinu.

Također je predviđena mogućnost zaposlenja hrvatskog branitelja, nositelja prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti bez smanjenja mirovine i bez kontrolnih pregleda korisnika mirovine. Cilj ove odredbe je vraćanje na tržište rada korisnika invalidske mirovine hrvatskih branitelja po povoljnijim uvjetima u odnosu na uvjete predviđene ZOMO.

**Članak 37.**

Ovim člankom predviđena je mogućnost zaposlenja s punim radnim vremenom za HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne

sposobnosti ostvarene temeljem ovoga Zakona uz smanjenje mirovine. HRVI korisnici invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad imaju pravo na rad manje od 3,5 bez smanjenja mirovine. Također je propisano da nakon prestanka zaposlenja te osobe ne podliježu kontrolnom pregledu sukladno općem propisu. Ovo je u duhu mjere politika zapošljavanja braniteljsko-stradalničke populacije, te posebne skrbi koju hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata jamči Ustav RH.

#### **Članak 38.**

Ovim člankom regulirano je pravo na invalidsku mirovinu iz ZOMO te je predviđeno da hrvatski branitelj može invalidsku mirovinu ostvariti samo uz postojanje pokrivenosti radnog vijeka navršenim mirovinskim stažem. Ova odredba jednaka je važećem Zakonu.

#### **Članak 39.**

Ovaj članak omogućava hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, sukladno zakonskim uvjetima, ostvariti pravo na profesionalnu rehabilitaciju uz pravo na novčanu naknadu koju isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Također je propisana obveza i rok upućivanja hrvatskih branitelja na profesionalnu rehabilitaciju, a kao mjera posebne skrbi i u cilju poticanja zapošljavanja pripadnika braniteljske populacije i produljenja njihove radne aktivnosti.

#### **Članak 40.**

Ovaj članak predviđa pravo na obiteljsku mirovinu za članove obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata čija je smrt posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

Ova mirovina ostvaruje se pod uvjetima i na način propisan ZOMO, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Odredbom se također propisuje i način ostvarivanja prava kod nasljednika, odnosno pravo prvenstva u slučaju više nasljednika iz istog nasljednog reda.

#### **Članak 41.**

Odredbom se propisuje način izračuna mjesečne visine obiteljske mirovine članovima obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, koji je u bitnom istovjetan važećem Zakonu.

#### **Članak 42.**

Ovaj članak predviđa način izračuna obiteljske mirovine članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja u slučaju kada je smrtno stradali hrvatski branitelj bio korisnik invalidske mirovine, a zadržana su ista pravila za izračun koja su sada na snazi.

#### **Članak 43.**

Ovom odredbom se propisuju mirovinski faktori za izračun obiteljske mirovine u odnosu prema korisnicima i broju korisnika obiteljske mirovine, uz napomenu da su zadržani isti mirovinski faktori koji su sada na snazi.

#### **Članak 44.**

Ovim člankom u cijelosti su zadržani svi uvjeti i pravila koja su sada na snazi u svezi uvjeta starosti za priznavanje prava na obiteljsku mirovinu. Osim ovoga i dalje se zadržava pravo na obiteljsku mirovinu za djecu smrtno stradalih hrvatskih branitelja u razdoblju od najviše 12 mjeseci situaciji nakon završetka ili prekida redovnog školovanja, ako su nezaposlena.

Unesena je odredba kojom se obiteljska mirovina može ostvariti još u vremenu od 12 mjeseci od dana završetka ili prekida školovanja, a najkasnije od dana navršених 26. godine života.

Ovo radi usklađenja s pravom na obiteljsku invalidninu koji način ostvarivanja prava se u praksi danas i provodi.

#### **Članak 45.**

Ovo je nova odredba u odnosu na važeći Zakon, koja članovima obitelji nestalog hrvatskog branitelja nakon ekshumacije i identifikacije nestalog hrvatskog branitelja ili proglašenja hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim, osigurava iznos obiteljske mirovine koji ne može biti niži od naknade obiteljske mirovine koju su članovi obitelji koristili do ekshumacije i identifikacije nestalog hrvatskog branitelja.

#### **Članak 46.**

Ovim člankom prošireno je pravo na obiteljsku mirovinu na bračne ili izvanbračne drugove umrlog HRVI iz Domovinskog rata koji je do smrti koristio pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe i koji je umro bez obzira na uzrok smrti s navršених najmanje 40 godina starosti što je povoljnije od ZOMO koji pravo na obiteljsku mirovinu predviđa za udovice koje su do smrti bračnog druga navršile 50 godina života ili ako su do smrti bračnog druga imale 45 godina života, pravo na obiteljsku mirovinu imaju kad navršе 50 godina života.

Dosad su prema važećem Zakonu pravo na obiteljsku mirovinu imali samo bračni ili izvanbračni drugovi umrlog HRVI iz Domovinskog rata I. i II. skupine koji je do smrti koristio pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe, a novim Zakonom je isto pravo prošireno i na bračnog ili izvanbračnog druga umrlog HRVI iz Domovinskog rata III. i IV. skupine koji je do smrti koristio pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe. Naime radi o ženama koje su svoj život uglavnom podredile skrbi za svog supruga te su nakon njegove smrti već u visokoj životnoj dobi, bez puno radnog iskustva te su kao takve nekonkurentne na tržištu rada.

Analogno pravu na obiteljsku mirovinu koju prema važećem Zakonu imaju i djeca smrtno stradalih hrvatskih branitelja, isto pravo prošireno je i na djecu umrlog HRVI iz Domovinskog rata koji je do smrti koristio pravo na dodatak za njegu i pomoć druge osobe i koji je umro izvan okolnosti povezanih s obranom suvereniteta Republike Hrvatske dok su na redovitom školovanju do navršene 26. godine života s mogućnosti produljenja ovoga prava za još 12 mjeseci nakon završetka ili prekida redovitog školovanja uz uvjet nezaposlenosti.

Za osobe predviđene u ovom članku visina mirovine određuje se prema ovom Zakonu, odnosno uz primjenu mirovinskih faktora određenih ovim Zakonom, a koji su prema sadašnjem stanju jednaki ZOMO. Ovo u cilju zaštite korisnika obiteljske mirovine po ovom Zakonu u slučaju izmjene ZOMO. Nadalje, ovim člankom predviđeno je da se neće primijeniti odredbe Zakona o smanjenu mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima na ovu vrstu mirovine kada se ista mirovina izvodi iz mirovine koja nije smanjena temeljem Zakona o smanjenu mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima. S obzirom da se Zakon o smanjenu mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju nije odnosio na mirovine hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata s oštećenjem organizma od 100%, ovime se želi isto pravo omogućiti i u slučaju „nasljeđivanja“ mirovine, odnosno za udovice koje će ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu nakon smrti HRVI 100%.

#### **Članak 47.**

Ovim člankom pravo na obiteljsku mirovinu prošireno je na bračnog ili izvanbračnog druga umrlog hrvatskog branitelja i umrlog HRVI iz Domovinskog rata (osim HRVI iz Domovinskog rata uz prethodnog članka čije supruge ostvaruju pravo na mirovinu pod još povoljnijim uvjetima) s navršenih najmanje 50 godina starosti pod uvjetom da u trenutku smrti hrvatskog branitelja imaju navršenih 40 godina života, što je također i za ovu skupinu povoljniji uvjet u odnosu na regulativu iz ZOMO kojim je određeno da udovica u trenutku smrti bračnog druga mora imati navršenih 45 godina života da bi ostvarila pravo na obiteljsku mirovinu s 50 godina.

Isto pravo predviđeno je i za djecu umrlog HRVI iz Domovinskog rata dok su na redovitom školovanju do 26. godine odnosno još najduže 12 mjeseci ako su nezaposlena.

Za osobe predviđene u ovom članku Zakona visina mirovina određuje se prema ovom Zakonu, odnosno uz primjenu mirovinskih faktora određenih ovim Zakonom, a koji su prema sadašnjem stanju jednaki ZOMO. Ovo u cilju zaštite korisnika obiteljske mirovine po ovom Zakonu u slučaju izmjene ZOMO.

Naime, po važećem Zakonu članovi obitelji hrvatskih branitelja koji nisu ostvarili status HRVI nepravedno su bili zakinuti te nisu ostvarili gotovo nikakva prava. Ovo je korak kojim se želi vrednovati i njihov doprinos u Domovinskom ratu.

#### **Članak 48.**

Članovima obitelji umrlog hrvatskog branitelja, pripadnika borbenog sektora, koji ostvare pravo na obiteljsku mirovinu temeljem ZOMO previđeno je pravo na povećanje osobnog boda za obračun obiteljske mirovine sukladno duljini razdoblja sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i to u istim postocima i razdobljima kako je to predviđeno u članku 27. ovoga Zakona.

#### **Članak 49.**

U odnosu na važeći Zakon predviđeno je povećanje iznosa najniže mirovine sukladno vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske za 0,015% proračunske osnovice za svaki dan sudjelovanja u borbenom sektoru, tako da najviši iznos mjesečne najniže mirovine po predloženim uvjetima sada može iznositi između 2608 kn do 3634 kn (za 2157 dana sudjelovanja u obrani suvereniteta RH) računajući prema prosječnoj neto plaći za 2016. godinu.

Za ostvarivanje prava na najnižu mirovinu kao i prema važećem Zakonu mora se ispuniti uvjet od najmanje 100 dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru.

#### **Članak 50. i 51.**

Ovim člancima predviđeni su mirovinski faktor i polazni faktor za izračun najniže mirovine koji su inače sada na snazi u Zakonu o mirovinskom osiguranju.

Intencija unošenja ove odrede je spriječiti snižavanje mirovinskih i polaznih faktora za izračun najniže mirovine u slučaju izmjena ZOMO.

#### **Članak 52.**

Ovim člankom hrvatskim braniteljima koji koriste najnižu starosnu ili invalidsku mirovinu omogućeno je da se zaposle bez obustave mirovine.

#### **Članak 53. i 54.**

Članci propisuju rad odnosno reviziju koju provodi Povjerenstvo za reviziju ocjene invalidnosti, a u odnosu na važeći Zakon predložena je izmjena naziva koja sada više

odgovara sadržaju rada ovog Povjerenstva, a Povjerenstvo dalje ne bi bilo nadležno za reviziju obiteljskih mirovina, jer za to nema valjanog pravnog razloga.

#### **Članak 55.**

Odredbe Zakona koji je sada na snazi uglavnom su zadržane u prijedlogu ovog članka, uz napomenu da je predviđeno da se vrijeme provedeno u obrani suvereniteta Republike Hrvatske računa se kao staž u dvostrukom trajanju bez obzira je li za isto vremensko razdoblje uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje.

#### **Članak 56.**

Na pitanja u vezi ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja koja nisu regulirana ovim zakonom primjenjuje se ZOMO kao *lex generali*.

#### **Članak 57.**

Propisuje vrstu oštećenja organizma HRVI iz Domovinskog rata, te njihovo razvrstavanje po skupinama, a što je temelj za ostvarivanje prava po osnovi oštećenja organizma HRVI iz Domovinskog rata.

Također propisuje način utvrđivanja postotka oštećenja organizma osobama koje su isto oštećenje zadobili po drugoj osnovi, odnosno imaju više vrsta oštećenja organizma, a da bi se adekvatno moglo cijeliti ukupno oštećenje organizma.

#### **Članak 58.**

Kao i u važećem Zakonu, ovim člankom se propisuje da je osobna invalidnina osnovno pravo HRVI iz Domovinskog rata po osnovi oštećenja organizma.

#### **Članak 59.**

Određuje način određivanja iznosa osobne invalidnine na isti način kao što je to predviđeno važećim Zakonom.

#### **Članak 60.**

Propisuje ograničenje za ostvarivanje osobne invalidnine, ako se za isto oštećenje organizma već koristi određeno novčano pravo po drugim propisima, odnosno propisima o mirovinskom osiguranju. Ovo radi sprječavanja kumuliranja prava po istoj osnovi.

#### **Članak 61.**

Odredbom se propisuje tko ima pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe.

#### **Članak 62.**

Ovim člankom određeno je da se HRVI iz Domovinskog rata s težim oštećenjima organizma (I. - IV. skupine) radi ostvarivanja prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe razvrstavaju na dva stupnja, a da bi se napravila razlika sukladno težini oštećenja organizma.

#### **Članak 63.**

Člankom se propisuje osnovica, odnosno način utvrđivanja iznosa doplatka za njegu i pomoć druge osobe (u određenom postotku od osnovice).

#### **Članak 64.**

Člankom se propisuje ujednačavanje prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe, odnosno ukoliko osoba koristi isto pravo po drugom propisu, ali u manjem, i moguće nedostatnom iznosu tada ima pravo na nadoplatu razlike koju bi ostvarila po ovom Zakonu.

Ovo iz razloga ekonomičnosti i smanjenja administriranja, tako da se nastavkom iscrpljivanja dosadašnjeg prava, ostvaruje samo pravo na ostatak/razliku do punog iznosa.

#### **Članak 65.**

Člankom se propisuju korisnici prava na ortopedski doplati te način njihovog razvrstavanja po stupnjevima, sukladno oštećenju organizma, a što je dalje osnova za mjesečni obračun istog prava.

#### **Članak 66.**

Propisuje osnovicu odnosno način obračuna prava na ortopedski doplati, sukladno oštećenju organizma, kao i način obračuna u slučaju postojanja više oštećenja organizma kod iste osobe.

#### **Članak 67.**

Propisuje pravo na poseban doplati za HRVI iz Domovinskog rata te uvjete za ostvarivanje i način obračuna istog, koji je sukladan oštećenju organizma HRVI iz Domovinskog rata. Ovo je svojevrsna pomoć HRVI iz Domovinskog rata budući da mnogi od njih nisu sposobni ili nemaju uvjete za radni odnos, profesionalnu rehabilitaciju, odnosno mirovinu, što su ujedno i kriteriji za ostvarivanje ovog prava.

#### **Članak 68.**

Propisuje pravo na usluge osobe koja pruža pomoć i njegu za najteže kategorije HRVI iz Domovinskog rata sa 100% oštećenja organizma I. skupine, te uređuje prava osobe koja tu pomoć pruža, odnosno ista je u radnom odnosu za koji troškove snosi Ministarstvo hrvatskih branitelja. Ovo budući da se radi o osobama s teškim invaliditetom koje nisu u stanju samostalno se brinuti o sebi i faktički trebaju stalnu i posebnu skrb druge osobe.

Također se propisuje donošenje posebnog pravilnika kojim se detaljno razrađuju ovdje postavljeni uvjeti za ostvarivanje, odnosno pružanje tog prava.

#### **Članak 69.**

Propisuje pravo na dodjelu posebno prilagođenog osobnog automobila. Naime, HRVI iz Domovinskog rata s teškim invaliditetom (100% oštećenja organizma I-skupine) nisu u stanju kretati se neprilagođenim javnim prijevozom, stoga im se omogućava dodjela posebno prilagođenog osobnog automobila. Članak propisuje temeljne uvjete za ostvarivanje navedenog prava te način njegova ostvarivanja. Novost u odnosu na važeći Zakon je mogućnost korisnika da umjesto dodjele automobila kojeg u postupku javne nabave nabavlja Ministarstvo hrvatskih branitelja izabere mogućnost dodjele novčane protuvrijednosti prilagođenog automobila koja se mora namjenski utrošiti.

Naime, praksa je pokazala da mnogi HRVI iz Domovinskog rata, radi ekonomičnosti, radije sami obavljaju prilagodbe primjerene njihovim potrebama u ovlaštenim auto kućama, stoga im je isto omogućeno s tim da se novčana sredstva neće isplatiti korisniku, nego će se direktno utrošiti za namjensku kupnju osobnog automobila s ugrađenim odgovarajućim prilagodbama po izboru korisnika.

#### **Članak 70.**

Propisuje pravo na prilagodbu automobila za druge skupine HRVI iz Domovinskog rata (II. – IV. skupine) koji možda nemaju utvrđeno visoko oštećenje organizma da bi im trebao kompletno posebno prilagođeni automobil, no, imaju takvo oštećenje koje ih onemogućava u slobodi kretanja, te su im potrebne određene korekcije osobnog automobila. Stoga je uvedeno novo pravo na mogućnost ostvarivanja novčane naknade i za te korisnike, u visini obavljene prilagodbe i to također direktno na račun izvršitelja usluge.

Člankom se propisuju uvjeti i način ostvarivanja prava.

#### **Članak 71.**

Člankom se propisuje obveza donošenja pravilnika kojim će se urediti način i kriteriji ostvarivanja prava na prilagođeni osobni automobila i prava na naknadu troška prilagodbe osobnog automobila.

#### **Članak 72.**

Propisuje pravo na obiteljsku invalidninu koje se ostvaruje po osnovi činjenice smrti člana obitelji, te propisuje krug korisnika prava.

#### **Članak 73.**

Propisuje uvjete ostvarivanja prava na obiteljsku invalidninu, koje je zadržano jednako kao u odnosu na raniji Zakon, no, dorađeno i kvalitetnije uređeno, budući da su se u praksi određena ranija normativna rješenja pokazala nedostatna.

Tako je propisana mogućnost korištenja prava u slučaju da osoba zbog bolesti nije mogla redovno obavljati svoje školske/studentske obveze, ali usprkos tome nije imala prekid školovanja prema službenoj odluci škole/sveučilišta/veleučilišta. Ona će ipak moći pravo naknadno koristiti kao da je imala prekid, odnosno period korištenja prava produžiti će se za ono vrijeme za koje nije bila u mogućnosti redovno izvršavati svoje školske/studentske obveze.

Također, jasnije je određen način ostvarivanja prava u odnosu na gornju dobnu granicu, odnosno iznimka ostvarivanja prava nakon 26. godine života. Dakle, korisnici prava, uz propisane uvjete, to pravo mogu ostvarivati još 12 mjeseci, a najkasnije od navršenih 26 godina života.

#### **Članak 74.**

Člankom se definira termin nesposobnosti za privređivanje odnosno način njegova utvrđivanja, a što je potrebno radi ostvarivanja određenih prava iz Zakona kod kojih je nesposobnost za privređivanje propisana kao uvjet. Odredba je ekvivalentna ranijem Zakonu.

#### **Članak 75.**

Odredbom se detaljnije razrađuje krug korisnika prava na obiteljsku invalidninu i njihovog odnosa u ostvarivanju prava, te opseg prava odnosno što ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu podrazumijeva. Ovo da bi se izbjegle moguće dvojbe i problemi u praktičnoj primjeni Zakona.

#### **Članak 76. i 77.**

Odredbom se posebno propisuje krug korisnika prava na obiteljsku invalidninu i uvjete ostvarivanja tog prava iza umrlog HRVI iz Domovinskog rata I. – IV. skupine koji je do smrti koristio pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe.

#### **Članak 78.**

Propisuje način utvrđivanja iznosa obiteljske invalidnine iza smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata te iza HRVI I. – IV. skupine koji je do smrti koristio doplatak za njegu i pomoć druge osobe.

Novitet je obračun za ostvarivanje prava roditelja smrtno stradalog hrvatskog branitelja koji nisu u radnom odnosu niti su korisnici mirovine veće od 50% od proračunske osnovice, te koji su po toj osnovi imali povećan iznos obiteljske invalidnine. Naime, uvjet da ne smiju biti korisnici mirovine po propisima iz općeg mirovinskog osiguranja sada je brisan budući da

takav uvjet nije predviđen za ostale kategorije korisnika, a da se u praksi pokazalo da se najčešće radi o korisnicima ionako niskih mirovina koje im onda čine zapreku ostvarivanju prava. Stoga je, za pravo na povećani iznos obiteljske invalidnine, zapreka radni odnos i prava na obiteljsku mirovinu po ovom Zakonu koja je u pravilu određena u višim iznosima.

#### **Članak 79.**

Propisuje slučaj kada članovi obitelji ostvaruju pravo po više osnova, odnosno iza više osoba, te opseg prava, a radi izbjegavanja problema u primjeni Zakona u praksi.

Također omogućava ostvarivanje prava na obiteljsku invalidninu korisnicima osobne invalidnine.

#### **Članak 80.**

Propisuje korisnike prava na povećanu obiteljsku invalidninu, uvjete i opseg prava te iznos, odnosno način obračuna.

Novitet je proširenje prava na djecu bez oba roditelja čime se izjednačavaju s djecom bez roditeljske skrbi, koji su korisnici ovog prava po važećem Zakonu. Na ovaj način se izjednačavaju istovrsne kategorije djece budući da su učinci nedostatka roditeljske skrbi isti kod obje skupine djece.

Osim toga, pravo je prošireno i na bračnog ili izvanbračnog druga smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata odnosno odredba je usklađena s odredbom o uvećanoj obiteljskoj invalidnini.

#### **Članak 81.**

Propisuje korisnike prava na uvećanu obiteljsku invalidninu, uvjete i opseg prava te iznos, odnosno način obračuna.

Novitet je proširenje prava na djecu bez roditeljske skrbi čime se izjednačavaju s djecom bez oba roditelja, koji su korisnici ovog prava po ranijem Zakonu. Na ovaj način se izjednačavaju istovrsne kategorije djece budući da su učinci nedostatka roditeljske skrbi isti kod obje skupine djece.

#### **Članak 82.**

Propisuje prava članova obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, u smislu ostvarivanja prava koje bi ostvarili kao članovi smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, što je ekvivalentno ranijem Zakonu s razlikom unaprijeđenja pojedinih rješenja.

Novitet je usklađenje terminologije sa stvarnim stanjem i ciljem same odredbe. Brisana je odredba koja je propisivala prava članovima obitelji zatočenih nestalih branitelja u Domovinskom ratu, koji ostvaruju pravo na status HRVI iz Domovinskog rata i ne mogu se podvesti pod ovu kategoriju te u praksi nikada i nisu ostvarivali prava propisana za članove obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. S druge strane zadržan je samo termin članovi obitelji nestalog hrvatskog branitelja, dakle hrvatskog branitelja koji je nestao za vrijeme Domovinskog rata i još se uvijek vodi kao nestali hrvatski branitelj, što ga faktički izjednačava sa smrtno stradalim hrvatskim braniteljem, te kada njegovi posmrtni ostaci budu pronađeni, status i prava člana obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata „prevode“ se na status i prava člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Upravo u odnosu na status, jasnije je propisan slučaj koji se u praksi i provodio, a odnosi se upravo na način „prevođenja“ odnosno stjecanja statusa člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, gdje se daje detaljnija zakonska osnova načina stjecanja statusa u slučaju identifikacije nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata

(po službenoj dužnosti) i slučaja kada obitelj podnese prijedlog nadležnom sudu radi proglašenje nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim.

### **Članak 83.**

Ovim člankom uređeno je tko ima pravo na stambeno zbrinjavanje i koje vrste stambenog zbrinjavanja postoje. Umjesto uvjeta od 10 godina neprekidnog prebivanja u obiteljskoj kući ili stanu u državnom vlasništvu ili vlasništvu jedinice lokalne samouprave, uveden je rok od pet godina neprekidnog prebivanja kako bi se stambeno zbrinule i one osobe koje u takvom stanu ili kući prebivaju manje od 10 godina, a time se potiče i kupnja te se stradalnici mogu brže zbrinjavati.

Pravo na financijsku potporu prošireno je i na druge namjene osim na kupnju ili izgradnju prve nekretnine pa se tako sada dodjeljuje i za razliku u površini, nastavak izgradnje i dovršenje obiteljske kuće, za poboljšanje uvjeta stanovanja.

Dragovoljcima koji su pripadnici borbenog sektora, koji nemaju ostvaren status HRVI iz Domovinskog rata, a koju su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje dvije godine, prošireno je pravo na načine stambenog zbrinjavanja pa uz pravo na financijsku potporu za kupnju prve nekretnine mogu ostvariti pravo na stambeno zbrinjavanje i kupnjom stana u državnom vlasništvu ili u vlasništvu jedinice lokalne samouprave u kojem prebivaju, a u slučaju njihove smrti pravo na stambeno zbrinjavanje mogu ostvariti i članovi njegove uže obitelji ako su imali zajedničko prebivalište s njim u trenutku njegove smrti, s time da to pravo ostvaruju zajedno. Na ovaj način članovi uže obitelji umrlog dragovoljca iz Domovinskog rata su izjednačeni s članovima uže obitelji umrlog HRVI iz Domovinskog rata.

### **Članak 84.**

Propisuje zapreke za stambeno zbrinjavanje. Zapreke su prenesene iz ranijeg Zakona, ali su pobliže uređene pa se tako utvrđuje da je vlasništvo odgovarajućeg stana ili kuće zapreka i to se odnosi na knjižno i izvanknjižno vlasništvo bez obzira gdje se nekretnina nalazi. S obzirom da je zemljišno knjižno stanje često neuređeno i ne odgovara stvarnom i posjedovnom stanju određeno je da je zapreka i knjižno i izvanknjižno vlasništvo. Gleda se vlasništvo bez obzira gdje se nekretnina nalazi čime se sprječava da se stambeno zbrinjavaju osobe koje na područjima drugih država imaju nekretninu ili više nekretnina. Osobama koje stan koriste u svojstvu zaštićenog najmoprimca na neodređeno vrijeme omogućeno je stambeno zbrinjavanje pod uvjetom da taj stan vrate u roku od šest mjeseci od donošenja rješenja o pravu na stambeno zbrinjavanje, dok je ranije korištenje stana u svojstvu zaštićenog najmoprimca bila isključiva zapreka za stambeno zbrinjavanje.

### **Članak 85.**

Ovim člankom određen je redoslijed prava na stambeno zbrinjavanje, načini korištenja stambenog kredita kao i prava na financijsku potporu pri čemu je određeno da dragovoljci iz Domovinskog rata pravo na financijsku potporu mogu koristiti samo za kupnju prve nekretnine na tržištu dok ostale osobe koje imaju pravo na stambeno zbrinjavanje mogu isto koristiti i za razliku u površini, nastavak izgradnje ili dovršenje kuće kao i poboljšanje uvjeta stanovanja.

Osim toga, ovim člankom propisani su rokovi za stambeno zbrinjavanje po kategorijama, a koji se računa od dana stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od dana podnošenja zahtjeva ako je zahtjev podnesen nakon stupanja na snagu ovog Zakona.

Uvedena je obveza za tijela državne vlasti koja upravljaju stanovima koji su u vlasništvu Republike Hrvatske ponuditi te stanove Ministarstvu hrvatskih branitelja na upravljanje pod uvjetom da ti stanovi ne služe za službene potrebe. Na ovaj način Ministarstvo hrvatskih

branitelja bi brže došlo do raspoloživih stanova, iste bi saniralo i dodijelilo novim korisnicima, a državne nekretnine bi bile stavljene u funkciju čime se sprečava njihovo propadanje ali i protupravno korištenje.

#### **Članak 86.**

Propisano je da organiziranu stambenu izgradnju provodi Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama u suradnji s Ministarstvom hrvatskih branitelja. Također su propisane obveze jedinice lokalne samouprave vezane za ustupanje građevinskog zemljišta i komunalnog opremanja. Ako jedinica lokalne samouprave nema na svom području građevinsko zemljište u svom vlasništvu, a na području iste postoji građevinsko zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske, Republika Hrvatska će osigurati zemljište, a jedinica lokalne samouprave je dužna isto komunalno opremiti. Ovime se omogućila organizirana stambena izgradnja i u onim jedinicama lokalne samouprave koje nemaju zemljište za izgradnju, ali postoji zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske i potreba za organiziranom stambenom izgradnjom.

#### **Članak 87.**

Ovim člankom se uređuje obveza jedinice lokalne samouprave za ustupanje bez naknade građevinskog zemljišta i komunalnog opremanja za osobe iz ovog Zakona koje koriste stambeni kredit ili financijsku potporu za izgradnju kuće u mjestu prebivališta. Isto tako daje se jedinici lokalne samouprave pravo da građevinsko zemljište i komunalno opremanje ustupi i prije donošenja rješenja o pravu na stambeni kredit kako bi osobe koje ostvaruju pravo mogle početi graditi na tom zemljištu ili isto pripremiti za gradnju.

#### **Članak 88.**

Ovim člankom propisuje se način osiguranja sredstava za stambeno zbrinjavanje te je u odnosu na raniji Zakon jasno navedeno da se sredstva ostvarena otplatom kredita – glavnica i kamata uplaćuju na račun Ministarstva hrvatskih branitelja do završetka provođenja programa stambenog zbrinjavanja. Isto tako prihod od obročne i jednokratne prodaje stanova i kuća na upravljanju Ministarstva hrvatskih branitelja uplaćuje na račun Ministarstva. Kako se stambeno zbrinjavanje financira gotovo isključivo kroz povrate kredita koje vraćaju stradalnici kojima su isti dodijeljeni za stambeno zbrinjavanje, potrebno je i kamate od tih kredita usmjeriti na daljnje stambeno zbrinjavanje, ali isto tako i prihod od prodaje stanova i kuća.

#### **Članak 89.**

Utvrđen je popust prilikom dodjele stambenog kredita koji je vezan uz postotak oštećenja organizma dok je u odnosu na raniji Zakon kamatna stopa jednaka za sve i iznosi 2%. Ovim su, kod plaćanja kamata, izjednačeni HRVI iz Domovinskog rata s većim postotkom oštećenja organizma i uglavnom većim mirovinama (koji su ranije plaćali manju kamatnu stopu) s HRVI iz Domovinskog rata s manjim postotkom oštećenja organizma, a time i manjim mirovinama (za koje je ranije bila propisana veća kamatna stopa).

#### **Članak 90.**

Utvrđena je odgovarajuća stambena površina koja se određuje prema broju članova obitelji te iznimke i nije bilo promjena u odnosu na raniji Zakon.

Za osobe koje imaju razliku iznad odgovarajuće površine propisano je da razliku plaćaju po tržišnoj cijeni ukoliko je navedena obveza utvrđena rješenjem o pravu na stambeno zbrinjavanje. Time bi se spriječilo da osobe, koje nemaju utvrđenu tu obvezu rješenjem, moraju naknadno plaćati razliku u cijenu.

**Članak 91.**

Člankom se propisuje da će se uredbom Vlade Republike Hrvatske regulirati iznosi kredita za korisne stambene površine nekretnine, izgradnju, odnosno nastavak izgradnje nekretnine, te poboljšanje stambenih uvjeta kao i vrijednost kredita po kvadratnom metru neto korisne stambene površine nekretnine za članove obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata od I. do X. skupine, te iznos financijske potpore koju prilikom kupnje prve nekretnine na tržištu ostvaruju osobe iz članka 84. stavaka 3. i 4. ovoga Zakona.

**Članak 92.**

Člankom se propisuju adresati prava na stambeno zbrinjavanje kojima je djelomično obnovljena nekretnina, odnosno, a način i uvjeti će se detaljno razraditi uredbom Vlade Republike Hrvatske.

**Članak 93.**

Člankom se propisuje način utvrđivanja iznosa stambenog kredita za kupnju nekretnine u vlastitoj organizaciji, te najviši iznos stambenog kredita po kvadratnom metru odgovarajuće površine stana, kao i obveza razrade istih uredbom Vlade Republike Hrvatske.

**Članak 94.**

Člankom se propisuje donošenje uredbe Vlada Republike Hrvatske, a s ciljem državnog konsenzusa oko utvrđivanja visine, te načina i postupka ostvarivanja prava na dodjelu stambenog kredita, te drugih pitanja vezanih za dodjelu stambenog kredita, kupnju stanova i kuća uz obročnu otplatu, te ostvarenja prava na dodjelu i korištenje stanova u javnom najmu koji su u vlasništvu Republike Hrvatske.

**Članak 95.**

Člankom se propisuje pravo članova obitelji smrtno stradalog, odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine na stambeno zbrinjavanje i na drugi način osim propisanim člankom 84. stavkom 2. ovoga Zakona, te dodjelom te otkupom stana. Navedeno će se detaljnije razraditi uredbom Vlade Republike Hrvatske.

**Članak 96.**

Određeno je da će Vlada Republike Hrvatske odlukom na Ministarstvo hrvatskih branitelja prenijeti pravo upravljanja stanovima i kućama u vlasništvu Republike Hrvatske, a kojima upravljaju tijela državne uprave, a na koje stanove se ne odnose odredbe posebnog propisa o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i koriste iz osobe iz članka 84. ovoga Zakona. U odnosu na važeći Zakon, više nisu taksativno nabrojana tijela državne uprave, te se isto više ne odnosi na trgovačka društva.

Isto tako omogućeno je prenošenje stanova i kuća koje se nalaze na području posebne državne skrbi jer je brisana odredba koja je to prema važećem Zakonu priječila.

**Članak 97.**

Ova odredba ranije se nalazila u prijelaznim i završnim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN 148/13.). Uz gubitak statusa HRVI iz Domovinskog rata kao razlog za ukidanje zakonitog rješenja dodan je i gubitak statusa člana obitelji smrtno stradaloga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 98.**

Ovim člankom omogućeno je da osobe kod kojih postoji neka od zapreka za stambeno zbrinjavanje ipak ostvare pravo na stambeno zbrinjavanje stanom kojeg koriste, ali bez popusta s osnove svog statusa. Uvjeti i kriteriji za ostvarivanje ovog prava regulirati će se Uredbom Vlade Republike Hrvatske.

Odredba je uvedena za osobe koje koriste stanove jer je učinkovitije i efikasnije prodati joj stan bez popusta sa osnove statusa nego pokretati postupak za iseljenje. Postupci za iseljenje su dugotrajni i mogu trajati preko tri i više godine. Za to vrijeme tijelo koje upravlja stanom ima određene troškove za stan (pričuva i sl.) te je učinkovitije omogućiti kupnju tog stana, a dobiveni iznos uložiti za daljnje stambeno zbrinjavanje nego voditi sudski postupak za iseljenje i imati dodatne troškove.

#### **Članak 99.**

Ovim člankom je određeno da Ministarstvo hrvatskih branitelja obavlja sve stručne i druge poslove koji se odnose na stambeno zbrinjavanje, a kao organizator postupka stambenog zbrinjavanja.

#### **Članak 100.**

Ovim člankom propisan je krug osoba koje ostvaruju pravo na prilagodbu prilaza do zgrade, prilagodbu prilaza do stana i prilagodbu stana za kretanje u kolicima. U odnosu na važeći Zakon ovo je pravo prošireno i na djecu smrtno stradalih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata te je jasnije je određeno koje prilagodbe se mogu izvesti pa je pored ranijih navedena i prilagodba prilaza do stana. U praksi se pokazalo da sama prilagodba prilaza do zgrade nije dovoljna kako bi se HRVI koji nije sposoban za kretanje bez invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala, odnosno slijepom HRVI omogućilo nesmetano kretanje i dolazak do zgrade i stana, pa je regulirana i prilagodba prilaza do stana. Time se poboljšava kvaliteta života osoba s teškim oštećenjem organizma koji se na ovaj način mogu lakše kretati te im je olakšan svakodnevni život i smanjena ovisnost o drugim osobama. Iskustvo je pokazalo da se često prilagodbe ne mogu izvesti ili su neisplative, pa je uvedena mogućnost zamjena nekretnina u odgovarajućoj površini.

#### **Članak 101.**

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje gotovo 82 tisuće hrvatskih branitelja nije u radnom odnosu. Dok broj ostale populacije nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj u proteklih 10 godine oscilira, broj nezaposlenih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata je relativno konstantan. Uz to, prosječna starost hrvatskih branitelja je 51 godina što je dob u kojoj se otežano pronalazi posao. S obzirom na prethodno navedeno novim Zakonom je potrebno ojačati postojeće mehanizme ostvarivanja prednosti pri zapošljavanju.

Člankom se propisuje pravo na prednost pri zapošljavanju u tijelima državne uprave, sudbene vlasti, državne vlasti i drugim državnim tijelima, upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao jednu od poticajnih mjera zapošljavanja braniteljsko – stradalničke populacije i njihove integracije u društvo, kroz ostvarivanje temeljnog prava na rad. Novitet u odnosu na raniji Zakon je proširenje kruga korisnika na djecu umrlog hrvatskog branitelja pod uvjetom da je dijete korisnik zajamčene minimalne naknade i na djecu hrvatskog branitelja pod uvjetom da su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. ovoga Zakona ili zajamčene minimalne naknade, što je u skladu s ciljem Zakona da se ravnopravno osigura skrb braniteljsko-stradalničkoj populaciji.

Novost je da se odsada pravo prednosti odnosi i na popunjavanje radnog mjesta putem internog oglasa. Osim toga, pravo prednosti pri zapošljavanju mogu koristiti i zaposlene osobe koje su zaposlene na radnom mjestu koje ne odgovara njihovoj stručnoj spremi. Ovo budući da se zbog današnje situacije na tržištu rada velik broj osoba, pogotovo djece s određenom stručnom spremom, iz raznih razloga ne može zaposliti na odgovarajuće radno mjesto. Stoga, da bi se ostvarili na tržištu rada i osigurali si kakva – takva primanja, primorani su prihvaćati druge poslove na kojima ne stječu radno iskustvo struke za koju su školovani. To ih onda sprječava u apliciranju za poslove gdje će stjecati daljnje radno iskustvo u svojoj struci za koje im zakon omogućava ostvarivanje zakonski zajamčenog prava prednosti. Također propisuje se postupak u slučaju povrede zakonskih odredbi odnosno nepridržavanja istih.

#### **Članak 102.**

U ovom članku, analogno članku 102. Zakona, propisuju se iste novine u svezi prava prednosti pri zapošljavanju s jednakim krugom korisnika, ali u javnim službama i javnim ustanovama kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravnim osobama u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravnim osobama u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnim osobama s javnim ovlastima.

Također se propisuju uvjeti odnosno način ostvarivanja prava, kao i postupak u slučaju povrede zakonskih odredbi odnosno nepridržavanja istih.

S obzirom da je prema važećem Zakonu inspekcijski nadzor nad ovom odredbom bio moguć samo po zahtjevu oštećene osobe, unesena je odredba koja omogućava provođenje inspekcijskog nadzora i po službenoj dužnosti.

#### **Članak 103.**

Odredbom se propisuje obveza tijela koja su dužna poštivati pravo prednosti na zapošljavanje pripadnicima braniteljsko – stradalničke populacije, da u natječaju ili oglasu za zapošljavanje trebaju navesti sve dokaze koje je potrebno priložiti u svrhu dokazivanja uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju. Ovo radi transparentnosti natječaja te sprječavanja negativnih posljedica kada osobe koje se prijavljuju, a imaju pravo na prednost pri zapošljavanju, iz pukog neznanja, odnosno omaške ne prilože potreban dokaz.

#### **Članak 104.**

Člankom se propisuju zapreke za ostvarivanje prava na prednost pri zapošljavanju iz članka 101. i 102. ovoga Zakona, te se razrađuju/pojašnjavaju određeni pojmovi u svrhu ostvarivanja prava. Naime, nije u duhu pravednosti dati prednost pri zapošljavanju osobama koje su vlastitom krivnjom, neodgovornim ponašanjem ili dr. sličnim načinom same uzrokovale prestanak prijašnjeg radnog odnosa.

#### **Članak 105.**

U odnosu na važeći Zakon, ovo je nova odredba kojom se predviđa zaštita zaposlenih potomaka smrtno stradalih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u smislu posebne skrbi u slučaju utvrđivanja viška radnika te nužnog otpuštanja većeg broja radnika u pravnim osobama koje su im, sukladno članku 103. ovoga Zakona dužne dati prednost pri zapošljavanju. Ovo na način da vode računa da im otkaz bude uručen posljednjima, odnosno da se prvo otkáže hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i to sukladno vremenu provedenom u Domovinskom ratu (redosljedom od najmanje do najviše provedenog vremena u Domovinskom ratu), a tek nakon toga da otkaz

bude uručen potomcima smrtno stradalih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Ovo je u duhu mjere politika zapošljavanja braniteljsko – stradalničke populacije, te posebne skrbi za tu populaciju, posebno djece.

#### **Članak 106.**

S obzirom da u praksi, umjesto kažnjavanja, bolji efekt imaju poticajne mjere, uvedena je odredba kojom se poslodavce potiče da zapošljavaju braniteljsko-stradalničku populaciju. Ovim člankom propisana je porezna olakšica za poslodavce koji zapošljavaju djecu smrtno stradalog i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, na način da su u razdoblju od pet godina dužni podmiriti samo doprinose za mirovinsko. Ova odredba nastala je po uzoru na poreznu olakšicu za poslodavce koji zapošljavaju mlade osobe.

#### **Članak 107.**

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ br. 148/13) od 1. siječnja 2014. godine prestalo je ostvarivanje prava na opskrbninu u nadležnosti Ministarstva branitelja. Te su izmjene bile dio reforme kojom se željelo objediniti socijalne naknade iz nadležnosti različitih ministarstava u jedno pravo pod nazivom zajamčena minimalna naknada koja se ostvaruje prema Zakonu o socijalnoj skrbi u nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih, odnosno današnjeg Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Međutim, uvjeti za ostvarivanje prava na zajamčenu minimalnu naknadu nisi isti kao uvjeti za ostvarivanje prava na opskrbninu pa velik broj hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata nije mogao ostvariti pravo na zajamčenu minimalnu naknadu te se tako našao u životno-ugrožavajućoj situaciji jer je opskrbnina mnogima bila jedini izvor sredstava za život.

2014. godine kada je ukinuta opskrbnina naglo je porastao broj korisnika jednokratne novčane pomoći koje dodjeljuje Ministarstvo hrvatskih branitelja. No, umjesto jednokratnih pomoći, socijalno ugroženim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog potrebno je osigurati stalnu pomoć. S obzirom da se radi o naknadi zbog njihova doprinosa u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ta naknada treba biti izdvojena iz sustava socijalnih naknada za ostalu populaciju u Republici Hrvatskoj. U tu svrhu, novim Zakonom uvodi se naknada za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji kao svojevrsna zamjena za opskrbninu koja je u sklopu objedinjavanja socijalnih prava ušla u sustav prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

U člancima 108. do 114. Zakona reguliraju se uvjeti i način ostvarivanja prava na novčanu naknadu za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji.

U odnosu na opskrbninu, uz uvjete određene Zakonom, krug korisnika naknade za nezaposlene je proširen na djecu smrtno stradalog, odnosno nestalog hrvatskog branitelja i nakon što im prestane pravo na obiteljsku invalidninu, odnosno novčanu naknadu obiteljske invalidnine i bračnog ili izvanbračnog druga umrlog HRVI iz Domovinskog rata, odnosno umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 108.**

Ovim člankom definiraju se uvjeti za ostvarivanje prava na naknadu za nezaposlene koji će još detaljnije biti razrađeni pravilnikom kojeg donosi ministar hrvatskih branitelja.

Osim toga, člankom se osigurava ekonomičnost postupka u razdoblju prelaska korisnika s prava na zajamčenu minimalnu na naknadu za nezaposlene na način da u tom slučaju neće biti potrebno utvrđivati ispunjenje svih uvjeta koje je potrebno ispuniti za ostvarivanje prava na naknadu za nezaposlene u redovnom postupku već će se odmah privremeno priznati pravo na naknadu za nezaposlene pod uvjetom da korisnik u roku od mjesec dana od izvršnosti rješenje kojim im je utvrđen prestanak prava na zajamčenu minimalnu naknadu podnesu zahtjev za

naknadu za nezaposlene. Naime, ovo da bi se korisnicima olakšalo ostvarivanje prava prelaskom iz jednog u drugi sustav, odnosno da bi se minimizirale štetne posljedice da korisnici ostanu bez novčanih primanja zbog zastoja sustava i eventualnog odugovlačenja upravnih postupaka u početnom razdoblju primjene kada se očekuje veći broj zahtjeva istovremeno.

#### **Članak 109.**

Za razliku od opskrbnine, iznos naknade za nezaposlene nije jednak za sve, već ovisi o broju dana provedenim u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, s određenim iznimkama.

Tako bi korisnici obiteljske invalidnine, bračni ili izvanbračni drug umrlog HRVI iz Domovinskog rata, bračni ili izvanbračni drug umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i djeca smrtno stradalog i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ostvarivali naknadu u iznosu od 1.097,00 kn.

Korisnici osobne invalidnine i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i koji su sudjelovali su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske više od 100 dana iznos naknade na nezaposlene odredit će na način da se na osnovicu od 1097,00 kn dodaje iznos ovisno o broju dana sudjelovanju u obrani suvereniteta Republika Hrvatske u borbenom sektoru te bi tako iznos naknade za nezaposlene za one s najduljim sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske iznosio oko 1.800,00 kn.

Svi navedeni iznosi odnose se na kućanstva kod kojih nema prihoda od utjecaja na visinu naknade za nezaposlene.

Kućanstva koja su ostvarila prihode u prethodnoj godini, ali manje od 997,80 kn po članu kućanstva također ostvaruju pravo na naknadu za nezaposlene, ali im se prethodno navedeni iznosi umanjuju za prihod po članu kućanstva.

#### **Članak 110.**

Kao i kod opskrbnine ovim člankom se određuje da sukorisnicima obiteljske invalidnine i korisnicima više invalidnina pripada jedna naknada za nezaposlene.

#### **Članak 111.**

Ovom odredbom propisuje se slučaj kada više korisnika zajedničkog kućanstva ostvaruju uvijete za naknadu za nezaposlene temeljem smrti istog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. U tom slučaju opseg prava se povećava za svakog idućeg korisnika za 50%, a pravo ostvaruju kao sukorisnici.

#### **Članak 112.**

Ovim člankom određuju se prihodi koji su od utjecaja na stjecanje i opseg prava naknade za nezaposlene.

#### **Članak 113.**

Kao i kod opskrbnine, ovom odredbom se određuje da promjene u iznosu prihoda i broju članova kućanstva, o kojima ovisi pravo i iznos naknade za nezaposlene, utječu na ostvarivanje tog prava tako da se promjene koje uvjetuju njegov gubitak ili smanjenje uzimaju u obzir od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon nastanka te promjene, a promjene koje uvjetuju stjecanje ili povećanje prava uzimaju se u obzir od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja odgovarajućeg zahtjeva.

#### **Članak 114.**

Prije ukidanja opskrbnine, doplatak za pripomoć se vezivao uz opskrbninu, a nakon ukidanja opskrbnine za zajamčenu minimalnu naknadu. Ovim Zakonom, po uzoru na navedeno, pravo

za doplatu za pripomoć u kući vezuje se uz naknadu za nezaposlene, ali će pravo moći ostvariti i korisnici zajamčene minimalne naknade s obzirom da će nekim braniteljima biti povoljniji iznos zajamčene minimalne naknade pa neće prijeći na naknadu za nezaposlene po ovom Zakonu.

#### **Članak 115.**

Ovim člankom određuju se korisnici prava na jednokratnu novčanu pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim. Ovo pravo dosad nije bilo detaljno regulirano ranijim Zakonom već se detaljnije razrađivalo Uredbom o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (NN 87/14.). Prema toj Uredbi ovo pravo je iznosilo 14 proračunskih osnovica. Osim jednokratne novčane pomoći, isti krug korisnika nakon ekshumacije i identifikacije hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili proglašenja nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim, u izvanparničnom postupku ostvarivao je pravo na osigurninu temeljem odluke ministrice hrvatskih branitelja iz 2007. godine i to u iznosu od 3,85 proračunskih osnovica. U cilju ekonomičnosti postupka, ovo pravo se ovim Zakonom spaja u jedno pravo koje se ostvaruje u samo jednom postupku u iznosu koji odgovara zbroju iznosa ta dva prava (17,85 proračunskih osnovica iznosi 59.369,00 kn).

#### **Članak 116.**

Jednako kao i prema Uredbi o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (NN 87/14.), ovim se člankom određuje redoslijed prvenstva ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim.

#### **Članak 117.**

Jednako kao i prema Uredbi o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (NN 87/14.) u slučaju da više članova obitelji iz članka 115. ovoga Zakona ostvari pravo na jednokratnu novčanu pomoć, ukupan iznos koji im pripada, dijeli se na jednake dijelove.

#### **Članak 118.**

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć zbog nemogućnosti podmirenja osnovnih životnih potreba dosad nije bilo detaljno regulirano Zakonom već se detaljnije razrađivalo Uredbom o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (NN br. 87/14). Budući da se ovdje radi o jedinstvenom Zakonu gdje su objedinjena sva prava braniteljsko – stradalničke populacije, to su i temeljni uvjeti i način ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć preneseni iz navedene Uredbe u ovaj Zakon, dok će se ostali detalji dodatno razraditi provedbenim propisom.

Najviši iznos jednokratne novčane pomoći koji se može ostvariti u jednoj godini i situacije u kojima se može ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć odgovara iznosu koji je dosad bio određen prethodno navedenom Uredbom.

#### **Članak 119.**

Zapreke koje ovaj članak propisuje za ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć također su gotovo neizmijenjene u odnosu na važeću Uredbu. Novost je jedino odredba po kojoj naknada na nezaposlene ostvarena prema ovom Zakonu predstavlja zapreku za ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć po osnovi situacije da prihodi iznose manje od 831, kn mjesečno po članu kućanstva. U slučaju bolesti, ozljede, smrti člana obitelji ili elementarne nepogode jednokratna novčana pomoć i dalje se može ostvariti iako je podnositelj zahtjeva ujedno i korisnik naknade za nezaposlene po ovom Zakonu. Naime, svrha jednokratne novčane pomoći je pomoć u slučaju izvanrednog, nepredviđenog događaja.

#### **Članak 120.**

Ovim člankom predviđa se donošenje pravilnika kojim će se regulirati način ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata umrlim te prava na jednokratnu novčanu pomoć zbog nemogućnosti podmirenja osnovnih životnih potreba.

#### **Članak 121.**

Ovim člankom ostavlja se izvanredna mogućnost dodjele novčane pomoći bez provođenja upravnog postupka, na temelju odluke ministra hrvatskih branitelja, za izuzetno teške slučajeve u kojima težina situacije neće ostaviti vremena za provođenje upravnog postupka i prikupljanje svih potrebnih dokaza.

#### **Članak 122.**

Pravo na doplatak za djecu u najvišem iznosu prošireno je na djecu HRVI iz Domovinskog rata i djecu nezaposlenog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, kao posebno zaštićene kategorije, ali uz uvjet da prihodi kućanstva mjesečno ne prelaze 1.995,60 kn po članu kućanstva.

#### **Članak 123.**

Pravo na topli obrok za vrijeme redovitog školovanja u osnovnim školama imaju djeca hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, korisnika naknade za nezaposlene iz članka 107. ovog Zakona ili zajamčene minimalne naknade.

Ovo je novo pravo koje nije postojalo u važećem Zakonu, a prethodno navedene kategorije ga ostvaruju ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugim propisima.

#### **Članak 124.**

Člankom se propisuje pravo na potporu za obrazovanje koje zamjenjuje dosadašnje pravo na stipendiju. Pravo na potporu za obrazovanje, osim korisnika ranije stipendije, ovdje je prošireno na djecu hrvatskih branitelja koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u borbenom sektoru. Ovo pravo razlikuje se od državnih stipendija i korisnici ovoga prava mogu aplicirati za državne stipendije, odnosno iste ostvarivati pod povoljnijim uvjetima u odnosu na druge kategorije adresata prava državnih stipendija.

#### **Članak 125.**

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN 148/13) od 1. siječnja 2014. godine ostvarivanje prava na besplatne udžbenike za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata prešlo je u nadležnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, nakon čega dotadašnji korisnici nisu mogli ostvarivati pravo na besplatne udžbenike u opsegu u kojem su dotad mogli.

U 2013. godini, dok je pravo na besplatne udžbenike bilo u nadležnosti Ministarstva branitelja, pravo na besplatne udžbenike ostvarilo je 17.377 korisnika za što je Ministarstvo branitelja isplatilo 24.121.567,10 kn. U 2014. godine kada je pravo prešlo u nadležnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta može se uočiti zamjetan pad u broju korisnika i isplaćenih sredstava. Naime u 2014. godini Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta isplatilo je 1.429.141,08 kn za ukupno 1.546 korisnika.

Pravo na besplatne udžbenike vraća se u nadležnost Ministarstva hrvatskih branitelja te je prošireno na djecu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje 100 dana u borbenom sektoru.

#### **Članak 126.**

Člankom se propisuje krug korisnika prava prednosti pri smještaju u učeničke i studentske domove, odnosno uvjeti za ostvarivanje tih prava. U odnosu na važeći Zakon, novost je proširivanje adresata prava i na djecu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su u obrani suvereniteta proveli najmanje 100 dana u borbenom sektoru.

#### **Članak 127.**

Člankom se propisuje pravo prednosti pri smještaju u ustanove socijalne skrbi koje je u bitnome ostalo istovjetno važećem Zakonu s tim da je proširen krug korisnika prava na sve HRVI iz Domovinskog rata te na djecu smrtno stradalog i nestalog hrvatskog branitelja, hrvatske braniteljice iz Domovinskog rata, roditelje, bračnog ili izvanbračnog druga te djecu umrlih hrvatskih branitelja ako su u teškom zdravstvenom stanju.

#### **Članak 128.**

Člankom se propisuje i detaljno razrađuje pravo na psihosocijalnu pomoć, kao jedno od bitnih prava braniteljsko – stradalničke populacije. Iako se psihosocijalna pomoć do sada pružala pripadnicima ove populacije, ista nikada nije na ovaj način bila uređena zakonskim odredbama. Zakonsko uređenje ovog instituta izuzetno je važno posebice u odnosu na hrvatske braniteljice iz Domovinskog rata koji pate od posttraumatskog stresnog poremećaja te i njihove obitelji koji često ne znaju kome se i na koji način obratiti. Uvođenjem ove odredbe jasno je propisan opseg prava, način organizacije te pomoći, te mjesta gdje se pravo ostvaruje.

#### **Članak 129.**

Člankom se propisuje pravo na pravnu pomoć, krug korisnika i opseg prava, kao međunarodni standard u skrbi za braniteljsko – stradalničku populaciju. Također se propisuje i način organizacije te pomoći, odnosno način i mjesto gdje se ista ostvaruje.

U odnosu na važeći Zakon, novost je da odsada pravna pomoć obuhvaća i pravo na odvjetnika na teret državnog proračuna Republike Hrvatske za hrvatske braniteljice iz Domovinskog rata protiv kojih se u Republici Hrvatskoj ili izvan Republike Hrvatske vodi postupak za kaznena djela iz članka 5. Zakona o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnoga kaznenog suda.

Način ostvarivanja prava na sekundarnu pravnu pomoć detaljnije će se razraditi pravilnikom kojeg donosi ministar.

#### **Članak 130.**

Člankom se propisuje pravo na dodjelu udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, adresati prava i uvjeti ostvarivanja istog prava. Također se propisuje oslobođenje od snošenja poreza na promet udjela prilikom prijenosa istih udjela, a da se ne stvaraju dodatni nameti što se kosi sa samom prirodom prava (dodjela udjela bez

naknade). Odredba je usklađena s novim načelima vrednovanja doprinosa braniteljske populacije, odnosno pravo se omogućava samo pripadnicima borbenog sektora.

Također je unesena zakonska osnova za dodjelu udjela odnosno ostvarivanje prava od strane nasljednika prvotnog adresata prava koji je preminuo prije okončanja postupka dodjele udjela.

#### **Članak 131.**

Propisuje pravo na dodjelu dionica bez naplate po mjerilima, u iznosu i po postupku propisanim Zakonom o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. Člankom se također propisuju adresati prava te način dodjele, odnosno nasljednici prava kada su prvotni adresati umrli nakon podnošenja zahtjeva za ustupom, a prije aktualizacije samog prava. Odredba je preciznije propisana u odnosu na važeći Zakon. Također, novitet je oslobođenje od snošenja poreza na promet dionica, te poreza na dohodak od prijenosa dionica, analogno oslobođenjima uvedenim za dodjelu udjela u Fondu. Odredba također propisuje utvrđivanje vrijednosti dionica sukladno njihovoj tržišnoj vrijednosti u trenutku ustupanja.

#### **Članak 132.**

Člankom se propisuje pravo prednosti pri zakupu poslovnog prostora, krug korisnika i način ostvarivanja prava. Ovo u duhu načela poticanja aktivne politike zapošljavanja među braniteljsko – stradalničkom populacijom te poduzimanja aktivnosti radi poboljšanja njene konkurentnosti na tržištu rada.

Novitet je omogućavanje ostvarivanja prava i braniteljsko socijalno – radnim zadrugama, a što je sukladno samoj svrsi osnivanja tih zadruga te djeci hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Umjesto uvjeta određenog vremena provedenog u Domovinskom ratu, ostvarivanje prava omogućeno je svim hrvatskim braniteljima, ali redoslijedom prvenstva sukladno vremenu provedenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. Omogućeno je isto pravo i osobama u mirovini, ali, po naravi stvari jer već ostvaruju određena primanja, prema redu prvenstva tek iza osoba taksativno navedenih ovim člankom koje nisu korisnici mirovine. Nadalje, omogućeno je ostvarivanje prava više puta, ali ne dok već traje jedan zakupni odnos.

#### **Članak 133.**

Propisuje pravo na povrat troškova prijevoza kada je nužan prijevoz korisnika prava iz ovoga Zakona u drugo mjesto radi ostvarivanja prava iz ovoga Zakona. Isto se omogućava i za pratitelja (u slučaju kada korisnik (npr. HRVI iz Domovinskog rata) nije u stanju samostalno putovati.

Budući da Zakon omogućava ostvarivanje određenih prava, posebice kada se uzme ostvarivanje novčanih prava nužnih za ostvarivanje temeljnih životnih potreba, te da mnogi korisnici upravo nemaju dovoljno sredstava za pokretanje odnosno postupak ostvarivanja tih prava, ovakva odredba nužna je, realna i logična.

Radi adekvatne primjene odredbe, propisuje se i način obračuna naknade.

#### **Članak 134.**

Propisuje pravo na oslobođenje plaćanja jednokratne naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta te krug korisnika prava, a u skladu s načelima na kojima ovaj Zakon počiva, odnosno jednakost, pravednost, te dostupnost prava. Slijedom navedenog, novost u odnosu na važeći Zakon je brisanje vremenskog ograničenja vremena provedenog u Domovinskom ratu (od najmanje tri mjeseca), kao uvjeta za ostvarivanje prava.

**Članak 135.**

Sukladno osiguravanju posebne skrbi braniteljsko – stradalničkoj populaciji, člankom se propisuje oslobođenje od plaćanja sudskih, upravnih i javnobilježničkih pristojbi u postupku ostvarivanja prava iz ovoga Zakona.

**Članak 136.**

Člankom se propisuje obveza Ministarstva hrvatskih branitelja da osigurava sredstva i donosi godišnji plan o obilježavanju mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata na temelju programa obilježavanja koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva hrvatskih branitelja, a odredba je istovjetna ranijem propisu.

**Članak 137.**

Člankom se propisuje pravo na grobno mjesto, troškove ukopa, odavanje vojnih počasti, te održavanje grobnog mjesta, krug korisnika te prava i obveze korisnika, njihovih nasljednika, vlasnika groblja, odnosno Ministarstva hrvatskih branitelja. Propisuju se uvjeti i način ostvarivanja prava, te obveza donošenja provedbenog propisa kojim će se detaljnije razraditi način ostvarivanja prava.

Novina u odnosu na prijašnji propis je izjednačavanje umrlih hrvatskih branitelja sa smrtno stradalim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u smislu da se grobna mjesta s posmrtnim ostacima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iza kojih nema živih nasljednika ne mogu smatrati napuštenima, sukladno propisima o grobljima, a obveznici održavanja tih grobnih mjesta su vlasnici groblja u kojima se ona nalaze. Nadalje, članovima obitelji nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osigurano je pravo na dodjelu grobnog mjesta i prije ekshumacije i identifikacije nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, s obzirom da su u praksi često nastajali problemi budući da obitelj često ne može osigurati grobno mjesto za pokop hrvatskog branitelja nakon ekshumacije i identifikacije.

Kako bi se osigurala posebna skrb i dostojanstveni ispraćaj preminulog hrvatskog branitelja, ugrađena je obveza jedinica lokalne samouprave i drugih vlasnika groblja da uz naplatu polovice predviđenog iznosa daju na korištenje grobna mjesta za pokop umrlih HRVI iz Domovinskog rata i umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ako oni ili članovi njihove obitelji nemaju na korištenju grobno mjesto i ako ga nisu ustupili na korištenje trećoj osobi nakon stupanja na snagu ovoga Zakona. Osim toga predviđena je obveza jedinica lokalne samouprave i drugih vlasnika groblja da osiguraju dijelove groblja, odnosno aleje za pokop hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Navedeno pravo ne obuhvaća i oslobođenje od plaćanja godišnje grobne naknade za takva mjesta.

**Članak 138.**

Ovim člankom štite se stečena prava pripadnika HVO-a koji su već ostvarili status RVI-a, odnosno HRVI-a iz Domovinskog rata II. do X skupine i pravo na osobnu invalidninu, iako u tom trenutku nisu imali status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata pod uvjetom da se u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona nalaze na redovitoj isplati osobne invalidnine.

**Članak 139.**

Ovim člankom štite se stečena prava pripadnika HVO-a koji su već ostvarili status RVI-a, odnosno HRVI-a iz Domovinskog rata i pravo na invalidsku mirovinu, iako u tom trenutku nisu imali status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 140.**

S obzirom da se prema Ugovoru između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 2/2006) invalidska mirovina za pripadnike HVO-a određuje u iznosu razlike između invalidske mirovine koju bi ista osoba ostvarila po pravnim propisima u Republici Hrvatskoj i visine mjesečnog iznosa osobne invalidnine ostvarene po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine, ovim člankom predviđa se da će se pripadnicima HVO- kojima je u postupku revizije u Bosni i Hercegovini određen novi postotak oštećenja, a time i novi iznos osobne invalidnine, odrediti i novi iznos mirovine u Republici Hrvatskoj na način da će obnoviti upravni postupak.

HZMO obnovu postupka neće se provoditi po službenoj dužnosti već isključivo na zahtjev stranke.

#### **Članak 141.**

Državljanima Republike Hrvatske, pripadnicima borbenog sektora HVO-a kojima je pravomoćnim rješenjem nadležnog tijela Bosne i Hercegovine priznat status RVI po osnovi ranjavanja ili zatočeništva, omogućava se ostvarivanje na invalidsku mirovinu umanjenu za iznos osobne invalidnine koja im je priznata po pravomoćnom rješenju nadležnog tijela Bosne i Hercegovine. Naime, navedena kategorija je bila obuhvaćena i Ugovorom između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 2/2006), ali je za podnošenje zahtjeva ostavljen veoma kratak rok od samo 30 dana pa određen broj korisnika nije uspio ostvariti pravo na mirovinu. Za tu skupinu ovim Zakonom uvodi se novo pravo koje će im omogućiti ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu ako to nisu ostvarili do stupanja na snagu ovog Zakona.

Temeljem ove odredbe invalidsku mirovinu ostvarili bi i najteži invalidi Domovinskog rata pripadnici borbenog sektora HVO-a, sa 100% oštećenja organizma I. skupine i po osnovi bolesti i ozljede koji to pravo do sada nisu mogli ostvariti temeljem odredbi Ugovora.

Glede izračuna mjesečne visine ove invalidske mirovine predviđeni su ista načela koja su primijenjena u Ugovoru između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (NN, Međunarodni ugovori, 2/16) – u daljem tekstu: Ugovor), tako da se visina mjesečne mirovine utvrdi temeljem ovoga Zakona te se smanji za iznos osobne invalidnine koja je priznata pravomoćnim rješenjem iz BiH

#### **Članak 142.**

Pravo na odvjjetnika u slučaju iz članka 129. stavka 4. ovoga Zakona pod uvjetima određenima ovim Zakonom, odnosi se i državljane Republike Hrvatske, pripadnike borbenog sektora HVO-a.

#### **Članak 143.**

Ovim člankom štiti se stečeno pravo na obiteljsku invalidninu članova obitelji pripadnika HVO-a koji već ostvarili to pravo bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osobe od koje izvode pravo u trenutku priznavanja prava na obiteljsku invalidninu pod uvjetom da se u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona nalaze na redovitoj isplati obiteljske invalidnine.

#### **Članak 144.**

Ovim člankom štiti se stečeno pravo na obiteljsku mirovinu članova obitelji pripadnika HVO-a koji već ostvarili to pravo bez pravnih smetnji u vezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata osobe od koje izvode pravo u trenutku priznavanja prava na obiteljsku mirovinu pod uvjetom da se u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona nalaze na redovitoj isplati obiteljske mirovine.

#### **Članak 145.**

Po sadašnjim propisima članovi obitelji nakon smrti pripadnika HVO-a koji je kao HRVI, ali bez statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, ostvario invalidsku mirovinu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, ne mogu ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu s obzirom da osoba od koje izvode pravo nije imala status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. Ovom odredbom želi se omogućiti ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu članovima obitelji umrlih HRVI-pripadnicima HVO-a koji su bili korisnici invalidske mirovine prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji bez pravnih smetnji u svezi statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

#### **Članak 146.**

U razdoblju do 1. ožujka 2000. godine članovi obitelji poginulih pripadnika HVO-a ostvarili su pravo na obiteljsku mirovinu na temelju rješenja o priznatom pravu na obiteljsku invalidninu iako osobe od koje izvode pravo nemaju status hrvatskog branitelja.

U tom razdoblju ako pojedini članovi obitelji koji nisu zadovoljavali uvjete na mirovinu (najčešće se radi o udovicama), pravo su ostvarila samo djeca. U današnje vrije djeca izlaze iz prava, a udovice stječu uvjete za mirovinu, ali danas one to više ne mogu ostvariti jer osoba od koje izvodi pravo nema status hrvatskog branitelja. Ova odredba omogućava ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu u navedenim situacijama.

#### **Članak 147.**

Ovim člankom predviđeno je pravo na obiteljsku mirovinu članovima obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, pripadnika HVO-a, uz uvjete da su članovi obitelji u posjedu pravomoćnog rješenja nadležnog tijela Bosne i Hercegovine kojim im je priznato pravo na obiteljsku invalidninu i ako ovo pravo nisu ostvarili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Ovom odredbom želi se omogućiti ostvarivanja prava onim članovima obitelji smrtno stradalih pripadnika HVO- koji pravo na obiteljsku mirovinu nisu mogli ostvariti po važećem Ugovoru između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (članovi obitelji pripadnika HVO- a koji su počinili samoubojstvo ili u slučaju smrti nakon ranjavanja).

Visina obiteljske mirovine u ovom slučaju se obračunava po temeljem ovoga Zakona, te se umanjuje za iznos obiteljske invalidnine koji se isplaćuje temeljem pravomoćnog rješenja iz Bosne i Hercegovine.

Ovakav sustav utvrđivanja visine ove obiteljske mirovine identičan je sustavu koji je propisan odredbama Ugovora.

Također je predviđeno pravo na obiteljsku mirovinu članovima obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, pripadnika HVO-a, u situaciji kada članovi obitelji nisu mogli temeljem propisa u BIH ostvariti pravo na obiteljsku invalidninu u ovom slučaju u punom iznosu temeljem ovog Zakona pod uvjetom da nadležno tijelo vještačenja u Republici

Hrvatskoj utvrdi da postoji uzročna veza između smrti (samoubojstva) pripadnika HVO-a , hrvatskog branitelja i obrane suvereniteta.

Ova vrsta obiteljske mirovine može se priznati pod istim uvjetima koji vrijede za priznavanje prava na obiteljsku mirovinu za smrtno stradale hrvatske branitelje iz Domovinskog rata, pripadnike Oružanih snaga Republike Hrvatske.

#### **Članak 148.**

Dosadašnji Registar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata mijenja naziv u Evidenciju hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Člankom se definira vođenje evidencije hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, koji predstavlja službenu evidenciju svih osoba koje imaju priznat status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, a vodi se temeljem službenih podataka od nadležnih tijela. Također se propisuje i krug nadležnih tijela koja će podatke dostavljati Ministarstvu hrvatskih branitelja. Ovo u svrhu objedinjavanja podataka o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u jedinstvenu evidenciju, te ekonomičnog korištenja podataka za upravne postupke ostvarivanja prava hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, te druge službene potrebe.

#### **Članak 149.**

Člankom se predviđa način vođenja Evidencije hrvatskih branitelja odnosno koji se podatci unose, način vođenja i ažuriranja podataka.

#### **Članak 150.**

Radi zaštite privatnosti i digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata podatci iz Evidencije hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata više neće biti javno dostupni već će služiti samo za potrebe upravnih postupaka nadležnih tijela. Člankom se propisuje svrha vođenja Evidencije, kao i obveza donošenja provedbenog propisa kojim će se detaljnije razraditi način obrade odnosno razmjene podataka s drugim tijelima, budući da je potrebno jasno utvrditi uvjete pod kojima će se podaci učiniti dostupnima. Podatke koji će se, pod propisanim uvjetima učiniti javno dostupnim, po naravi stvari, smatrat će se javnom ispravom.

#### **Članak 151.**

Definira zakonsku osnovu za osnivanje ustanove za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji, način osnivanja te krug korisnika s pravom na usluge te ustanove, što se pokazalo kao potrebno u skrbi za braniteljsko-stradalničku populaciju.

Također propisuje donošenje pravilnika o minimalnim tehničkim uvjetima za početak rada i pružanja usluga veteranskih centara.

#### **Članak 152.**

Ovom odredbom daje se mogućnosti osnivanja ustanova za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji od strane jedinica lokalne ili regionalne samouprave.

#### **Članak 153.**

Člankom se definira osnovni cilj i osnovna svrha radi koje se braniteljsko socijalno – radne zadruge osnivaju, uz naglašavanje njihovih posebnosti.

#### **Članak 154.**

Člankom se propisuje sastav članova u zadruzi odnosno uvjet većinskog članstva pripadnika braniteljsko – stradalničke populacije, a da bi konkretna zadruga uživala posebnosti propisane ovim Zakonom.

#### **Članak 155.**

Kao i u važećem Zakonu, ovom odredbom omogućava se obavljanje posla upravitelja zadruge i onim braniteljima koji su invalidskoj mirovini, bez utjecaja na isplatu mirovinu, pod uvjetom da poslove upravitelja obavljaju bez plaće ili naknade. U cilju zaštite lojalne tržišne utakmice i ravnoteže isto je ograničeno financijskim pragom ostvarene dobiti, u kojem slučaju zadrugom mora upravljati osoba koja će profesionalno (a ne volonterski) obavljati tu dužnost. Također propisuje obvezu dostavljanja Ministarstvu hrvatskih branitelja ovjerenu izjavu upravitelja zadruge da poslove i zadatke upravitelja obavlja bez plaće ili naknade, dokumentaciju koju je dužan uz to priložiti, kao i rok poduzimanja tih radnji.

#### **Članak 156.**

Članak propisuje obvezu donošenja pravilnika kojeg donosi ministar, a odnosi se na vođenje službene evidencije zadruga, njihovih saveza i upravitelja odnosno dostavu dokumentacije i podataka zadruga Ministarstvu hrvatskih branitelja.

#### **Članak 157.**

Članak propisuje mogućnost udruživanja zadruga, na nacionalnom i međunarodnom planu, s drugim zadrugama, a radi ostvarivanja svojih pojedinačnih i zajedničkih interesa.

Ovom odredbom (*lex specialis*) propisuje se da se ove zadruge smatraju subjektima koji su općim Zakonom o koncesijama propisani kao subjekti na koje se odnosi pravo apliciranja za rezervirane koncesije. Ovo budući da na obvezu propisivanja kvalifikacije tih subjekata u posebnim propisima (kao što je ovaj) upućuje upravo navedeni opći propis.

Propisano je da Ministarstvo hrvatskih branitelja pruža podršku i stručnu pomoć u provedbi aktivnosti u svrhu psihosocijalnog osnaživanja i povezivanja zadruga hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata te jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada.

#### **Članak 158.**

Radi povećanja konkurentnosti zadruga i njihova uspješnijeg uključivanja na tržište odredbom se propisuje primjenu mjera u okviru programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja za braniteljsku populaciju koje provodi Ministarstvo hrvatskih branitelja.

#### **Članak 159.**

Propisuje mogućnost dodjele braniteljskih zahvalnica kao posebnog vrednovanja doprinosa i zasluga braniteljske populacije u uspostavi suvereniteta Republike Hrvatske. Propisuje se također svrha u koju se mogu zahvalnice dodjeljivati, te vrsta zahvalnica, kao i adresati prava.

Člankom se propisuje i način dodjele braniteljskih zahvalnica te donošenje provedbenog propisa kojim se detaljno razrađuju uvjeti, postupak i sve ostalo vezano uz dodjelu istih zahvalnica.

#### **Članak 160.**

Člankom se propisuje osiguranje sredstava za provedbu Zakona u državnom proračunu Republike Hrvatske, a sukladno posebnoj skrbi koju Republika Hrvatska osigurava braniteljsko – stradalničkoj populaciji.

#### **Članak 161.**

Člankom se propisuje način utvrđivanja osnovica za obračun pojedinih prava koja se propisuju, odnosno ostvaruju temeljem ovoga Zakona, a radi adekvatne provedbe istog Zakona.

**Članak 162.**

Člankom se propisuje provođenje upravnog, odnosno inspekcijskog nadzora nad primjenom ovoga Zakona, kao osiguranje zakonitog rada nadležnih tijela u primjeni ovoga Zakona te dosljedna primjena samog Zakona.

**Članak 163.**

Propisuje obveza dostavljanja izvješća o provedbi ovoga Zakona Hrvatskom saboru od strane Ministarstva hrvatskih branitelja, a da bi se zakonskom osnovom učvrstila obveza koja se već provodi u praksi.

**Članak 164.**

Člankom se propisuje donošenje provedbenih propisa, a u svrhu kvalitetne i dosljedne primjene ovoga Zakona. Također je propisan način donošenja pojedinih provedbenih propisa koji se dotiču djelokruga drugih tijela (ministarstava), na način da se isti donose u suradnji s tim tijelima. Ovo u duhu dobre prakse usuglašenog djelovanja svih nadležnih tijela, te postizanja visoke razine stručnosti i transparentne primjene Zakona.

**Članak 165.**

Člankom se propisuje način ostvarivanja prava iz ovoga Zakona, uz navođenje tijela nadležnog za provođenje prvostupanjskog postupka, te drugostupanjskog postupka.

**Članak 166.**

Ovom odredbom je propisano da Ministarstvo poduzima potrebne radnje s ciljem pronalaska, ekshumacije i identifikacije nestalih osoba u Domovinskom ratu.

**Članak 167.**

Kod psiho-socijalnog osnaživanja hrvatskih branitelja vrlo važnu ulogu imaju braniteljske udruge. Velik broj jedinica lokalne i regionalne samouprave već je prepoznao njihovu važnost te financijski podupiru njihov rad. Kao bi ova financijska podrška od strane jedinica lokalne i regionalne samouprave bila ujednačena diljem Republike Hrvatske, ovim člankom se propisuje da su jedinice lokalne i regionalne samouprave dužne podupirati rad braniteljskih udruga s 0,3% do 1% izvornih prihoda jedinice lokalne i regionalne samouprave .

**Članak 168.**

Člankom se propisuju mjere i projekti koje provodi Ministarstva hrvatskih branitelja koje se odnose na osiguranje posebne skrbi braniteljsko – stradalničke populacije, promicanje vrijednosti Domovinskog rata, te jačanje digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

**Članak 169.**

Ovim člankom navedene su djelatnosti usmjerene na praćenje socio-ekonomskog stanja braniteljsko –stradalničke populacije u cilju razvoja novih projekata i programa usmjerenih na ovu populaciju.

**Članak 170.**

Ovim člankom jasno se utvrđuju aktivnosti koje provode Područne jedinice Ministarstva hrvatskih branitelja. Navedeno je propisano u svrhu jačanja statusa navedenih Područnih jedinica, a koje, kao ustrojstvene jedinice Ministarstva hrvatskih branitelja, već djeluju i na terenu provode brojne aktivnosti s ciljem pružanja podrške i pomoći pripadnicima braniteljsko – stradalničke populacije.

**Članak 171.**

Člankom se propisuje način provođenja postupaka ostvarivanja prava za koja je propisano da se početno ostvaruju privremeno (kao što su statusi i prava HRVI iz Domovinskog rata).

**Članak 172.**

Člankom se propisuje način ostvarivanja prava osoba na temelju oštećenja organizma ( HRVI iz Domovinskog rata) kod kojih nastupi pogoršanje zdravstvenog stanja, u vezi utvrđenog postotka oštećenja organizma, a koje su od utjecaja na priznavanje prava.

**Članak 173.**

Ovim člankom određuju se slučajevi u kojima se utvrđuje prestanak prava iz ovog Zakona, izmjena rješenja, ukidanje rješenja ili oglašavanje rješenja ništavim.

**Članak 174.**

Propisuje način ostvarivanja prava iz ovoga Zakona (početak prava, način isplate novčanih prava).

**Članak 175.**

Propisuje uslijed kojih činjenica i na koji način prestaje pojedino pravo propisano Zakonom.

**Članak 176.**

Člankom se propisuje postupanje u slučaju promjene činjenica bitnih za ostvarivanje prava i njihov učinak.

**Članak 177.**

Člankom se propisuje učinak sklapanja nove bračne ili izvanbračne zajednice osobe koja ostvaruje prava odnosno izvodi prava iz ovoga Zakona od preminulog bračnog druga. Naime, sukladno međunarodnoj praksi osiguranja načela ravnopravnosti pojedinih adresata prava, s ciljem zaštite ljudskih prava, osigurava se nastavak ostvarivanja prava bez obzira na promjenu bračnog stanja korisnika.

Također, osoba, odnosno roditelj koji grubo zanemaruje svoje dužnosti prema djeci, isključen je iz mogućnosti ostvarivanja prava iz ovoga Zakona. Odredba je istovjetna važećem Zakonu.

**Članak 178.**

Sukladno načelu transparentnosti i ekonomičnosti, člankom se propisuje temeljem kojih činjenica i dokumentacije, odnosno u kojim postupcima i na koji način se utvrđuju pojedini statusi odnosno prava propisna ovim Zakonom.

**Članak 179.**

Člankom se propisuje kojim se javnim ispravama dokazuju pojedine činjenice bitne za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona.

**Članak 180.**

Ovom odredbom određuje nadležnost na priznavanje statusa sudionika Domovinskog rata i izdavanje potvrda o statusu sudionika Domovinskog rata.

**Članak 181.**

Člankom se propisuje koje činjenice, bitne za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona, podliježu medicinskom vještačenju.

**Članak 182.**

Člankom se određuje da se u postupcima u kojim je potrebno medicinsko vještačenje rije donošenja prvostupanjskog rješenje nalaz i mišljenje vijeća vješta mora proći reviziju vijeća viših vještaka.

**Članak 183.**

Ovim člankom se određuje se rokovi u kojim je potrebno obaviti vještačenje. Ovo u cilju osiguranja završetka postupka u roku koji je propisan Zakonom o općem upravnom postupku. Naime člankom 101. Zakona o općem upravnom postupku propisano je da je službena osoba dužna u slučajevima vođenja ispitnog postupka na zahtjev stranke rješenje donijeti i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. Kako bi se taj rok mogao poštovati nužno je odrediti rok u kojem je tijelo vještačenja dužno obaviti vještačenje na temelju kojeg se donosi rješenje.

**Članak 184.**

Ovim člankom želi se osigurati još veći stupanj objektivnosti na način da sastav vješta viših vještaka koji će davati mišljenje u drugostupanjskom postupku ne smije biti u istom sastavu kao i vijeće viših vještaka koje je obavljalo reviziju u prvostupanjskom postupku.

**Članak 185.**

Ovim člankom određuju se slučajevi kada se vještačenje obavlja uz neposredni pregled, odnosno sudjelovanje stranke.

**Članak 186.**

Člankom se propisuju primanja koja ne ulaze u prihodovni cenzus u ostvarivanju prava iz ovoga Zakona ili prava iz drugih propisa te koja su izuzeta od ovrhe, a radi zaštite pripadnika braniteljsko – stradalničke populacije i dosljedne primjene ustavne odredbe o njihovoj posebnoj zaštiti. Naime, u izračun prihodovnog cenzusa ne uzimaju se prava po osnovi teške materijalne i životne situacije, činjenice nezaposlenosti, smrti, bolesti ili ozljede, a koje ograničenje je u skladu sa samom prirodom tih prava.

**Članak 187.**

Propisuje se oslobođenje adresata prava od snošenja troška postupka za ostvarivanje prava, odnosno propisno je da ista padaju na teret državnog proračuna Republike Hrvatske, što je u skladu s državnom obvezom o pružanju posebne skrbi braniteljsko – stradalničkoj populaciji.

**Članak 188.**

Člankom se propisuje način izvršavanja rješenja o utvrđenom statusu, odnosno pravu, te tijelo nadležno za njegovo izvršenje.

**Članak 189.**

Člankom se propisuje vraćanje onoga što je stranka neosnovano stekla temeljem ovoga Zakona, odnosno upravnog rješenja, bez obzira na kasnije eventualne izmjene ili poništavanje rješenja, bilo da je stranka poduzela lažnu radnji (davanje lažnoga iskaza, podataka i sl.) ili je isto propustila učiniti čime je dovela u zabludu nadležna tijela te ostvarila prava za koja je znala ili morala znati da joj ne pripadaju. Zastarni rok za navedeno potraživanje uređen je sukladno građanskom pravu koji određuje zastaru za takvu vrstu potraživanja, a koji rok teče od dana kada se rješenje o pravu moglo izvršiti.

Rok povrata neosnovano ostvarenih sredstava ograničen je ipak, na vrijeme unazad tri godine, budući da se duži rok ne smatra ni razumnim ni svrsishodnim.

#### **Članak 190.**

Ovim člankom Zakona Republika Hrvatska se odriče svih potraživanja prema hrvatskim braniteljima, a koja su uzročno-posljedično vezana za Domovinski rat. Radi se o parničnim postupcima koji su pokrenuti protiv hrvatskih branitelja u kojima nema sudske prakse. Ovi postupci su dugotrajno i iznimno stresni za hrvatske branitelje i njihove obitelji. Ishod postupka je neizvjestan, a moguće je da se u suštini radi i o ratnoj šteti za koju se inače ne odgovara.

#### **Članak 191.**

Propisuje šire i preciznije odredbe glede prekršaja za nepoštivanje odredbi ovoga Zakona (u odnosu na važeći Zakona), posebno u odnosu na ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju, koje kazne su postrožene, budući da se u praksi pokazalo da se često iste ne primjenjuju kako je to zakonom propisano.

#### **Članak 192.**

Budući da je praksa pokazala potrebu za instrumentima kojima će se osigurati primjena Zakona, člankom se propisuju prekršajne odredbe za pravne osobe, odnosno njihove čelnike, a za slučaj nepoštivanja odredbi ovoga Zakona vezano uz pravo na smještaj u ustanove socijalne skrbi, smještaj osoba u učeničke, odnosno studentske domove, te za zakupodavatelja koji ne postupi prema odredbama ovoga Zakona vezano uz ostvarivanje prava prednosti pri sklapanju ugovora o zakupu.

#### **Članak 193.**

Ovim člankom se propisuju rokovi za donošenje provedbenih propisa propisanih ovim Zakonom i potrebnih za provođenje postupka ostvarivanja prava iz ovoga Zakona.

#### **Članak 194.**

Ovim člankom se propisuje rok za donošenje potrebnih akata iz djelokruga Vlade RH, propisanih ovim Zakonom.

#### **Članak 195.**

Radi sprječavanja zastoja u postupku ostvarivanja prava, člankom se propisuje prijelazno razdoblje do pune primjene ovoga Zakona, na način da važeći provedbeni propisi ostaju na snazi do donošenja novih koji će biti doneseni temeljem ovoga Zakona.

#### **Članak 196.**

Sukladno načelu zaštite stečenih prava, člankom se osigurava zaštita svih prava ostvarenim po prijašnjim propisima, a koja se i dalje ostvaruju na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, odnosno koja nisu već ranije prestala po drugim propisima.

Isto se ne odnosi na statute i prava hrvatskog branitelja i dragovoljca iz Domovinskog rata stečenih protivno odredbama Zakona, te nakon što se isto utvrdi, donijet će se rješenje o njihovom prestanku, kao i o prestanku prava koja iz takvog statusa proizlaze.

#### **Članak 197.**

S obzirom da je u članku 21. određeno se po novom Zakonu hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su samovoljno napustili postrojbu, ali su ponovno dobrovoljno pristupili postrojbi status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata priznaje za razdoblje prije

napuštanja postrojbe, ovim člankom određeno da će Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane po službenoj dužnosti provesti postupak utvrđivanja statusa hrvatskog branitelja i za razdoblje prije samovoljnog napuštanja postrojbe.

#### **Članak 198.**

U duhu pravne sigurnosti i vladavine prava, a vezano uz postupke koji su započeli prije stupanja na snagu ovoga Zakona i nisu dovršeni, propisuje se primjena propisa koji su vrijedili u vrijeme podnošenja zahtjeva, osim ako je to nepovoljnije za podnositelja zahtjeva.

#### **Članak 199.**

S obzirom na izmjenu sustava postupanja, a u cilju osiguranja pravne sigurnosti, člankom se propisuje primjena odredbi važećeg Zakona na sve postupke revizije koje obavlja Ministarstvo hrvatskih branitelja, a koji su započeti i nisu dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 200.**

S obzirom da su pravo na osigurninu i pravo na jednokratnu novčanu pomoć nakon ekshumacije i identifikacije ili proglašenja smrti nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata prava koja se ostvaruju jednokratno, propisano je da osobe koje su to pravo ostvarile po prijašnjim propisima, isto pravo ne mogu ponovno ostvariti po ovom Zakonu.

#### **Članak 201.**

Ovim člankom se omogućuje rad uz mirovinu i za hrvatske branitelje koji su pravo na starosnu mirovinu ostvarili do stupanja na snagu ovog Zakona.

#### **Članak 202.**

Člankom se propisuje da HRVI iz Domovinskog rata kojima je status priznat po osnovi bolesti po ovom Zakonu, dakle, nakon ponovnog otvaranja roka za priznavanje statusu HRVI iz Domovinskog rata po osnovi bolesti, pravo na invalidsku mirovinu iz članka 30. ovoga Zakona mogu ostvariti od 1. siječnja 2019. godine. Navedeno ograničenje ne odnosi se na ostale slučajeve stjecanja statusa HRVI iz Domovinskog rata iz članka 13. ovog Zakona.

#### **Članak 203.**

Ovim člankom omogućuje se hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti da im se to pravo po službenoj dužnosti prevodi na starosnu mirovinu u jednakom iznosu, iako su mirovinu ostvarili prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

#### **Članak 204.**

Ovim člankom se omogućuje se rad uz mirovinu i za hrvatske branitelje koji su pravo na invalidsku mirovinu ostvarili do stupanja na snagu ovog Zakona.

#### **Članak 205.**

Odredba propisuje vrijeme primjene zakonskih odredbi o ostvarivanju prava na obiteljsku mirovinu za članove obitelji smrtno stradalih pripadnika Narodne zaštite. Naime, ostvarivanje prava predviđeno je za 1. siječnja 2019. godine.

**Članak 206.**

Odredbom se osigurava dosljedna primjena zakonskih odredbi o pravu na obiteljsku mirovinu iza umrlog HRVI iz Domovinskog rata, odnosno umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, a radi otklanjanja mogućih dvojbi u primjeni tih odredbi na slučajeve, odnosno osnove za ostvarivanje prava (činjenica smrti osobe iz koje se izvodi pravo) nastale prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

**Članak 207.**

Ovim člankom se i hrvatskim braniteljima koji su ostvarili najnižu mirovinu prije stupanja na snagu ovog Zakona omogućuje ostvarivanje dodatka na već ostvarenu mirovinu, u iznosu koji ovisi o duljini sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike hrvatske u borbenom sektoru.

**Članak 208.**

Ovim člankom rad uz najnižu mirovinu omogućuje se i hrvatskim braniteljima koji su pravo na najnižu mirovinu ostvarili prije stupanja na snagu ovog Zakona.

**Članak 209.**

Prema prijašnjem Zakonu roditelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata imali su pravo na obiteljsku invalidninu u višem iznosu ako nisu u radnom odnosu i ako nisu korisnici mirovine prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji ili po propisima o mirovinskom osiguranju veće od 50% proračunske osnovice. Prema novom Zakonu zapreku za ostvarivanje mirovine u višem iznosu predstavlja samo mirovina ostvarena prema ovom Zakonu. S obzirom na prethodno navedene izmjene, ovim članom se omogućuje ostvarivanja prava na obiteljsku invalidninu prema novom Zakonu i roditeljima smrtno stradalih hrvatskih branitelja koji su pravo na obiteljsku invalidninu ostvarili do stupanja na snagu novoga Zakona.

**Članak 210.**

U cilju osiguranja ubrzanja stambenog zbrinjavanja, određeni su rokovi za stambeno zbrinjavanje po kategorijama.

**Članak 211.**

Ovime se primjena članka 145. želi osigurati i za članove obitelji umrlih pripadnika HVO-a prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

**Članak 212.**

Člankom se osigurava nastavak rada Doma hrvatskih veterana, koji je osnovan temeljem važećeg Zakona.

**Članak 213.**

Člankom se osigurava nesmetan rad Fonda za stipendiranje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djece hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji je osnovan temeljem važećeg Zakona.

**Članak 214.**

Vlada Republike Hrvatske donijela je 18. svibnja 1996. godine Program zapošljavanja razvojačenih pripadnika Hrvatske vojske, temeljem kojeg je HBOR utvrdio osnove za realizaciju Kreditnog programa zapošljavanja razvojačenih pripadnika Hrvatske vojske. HBOR provodi spomenuti Kreditni program temeljem Ugovora o obavljanju poslova, u ime i za račun Vlade RH, zaključenog s Ministarstvom financija dana 14. lipnja 1996. godine.

Navedenim Ugovorom Ministarstvo financija je povjerilo poslove provođenja Kreditnog programa HBOR-u.

S obzirom na poteškoće u otplati kredita, Vlada RH je u više navrata donosila Odluke o izmjeni uvjeta kredita po Kreditnom programu zapošljavanja razvojačenih pripadnika Hrvatske vojske (NN br. 31/1999, 101/2002, 81/2004, 155/2009 i 102/2015) kojima je produživala početak otplate odobrenih kredita te je korisnicima omogućeno pravo na reprogram kredita kako bi im se olakšala otplata i dana im je mogućnost otpisa kredita uz ispunjenje određenih uvjeta.

Vlada Republike Hrvatske je dosad, na prijedlog Ministarstva financija i Ministarstva hrvatskih branitelja, sveukupno otpisala 1829 kredita u ukupnom iznosu od 208.156.047,09 kuna (od ukupno 3655 kredita ukupnom iznosu od 319.591.741,05 kuna). Otpisani krediti čine 49,95% ukupnog broja odobrenih kredita. Otplaćeno je ukupno 67 kredita, odnosno 1,8% ukupnog broja odobrenih kredita.

S obzirom na prethodno navedene podatke, ovom odredbom otpisuje se i ostatak dosad neotpisanih kredita.

#### **Članak 215.**

Ovim člankom predviđa se naknadna procjena učinaka ovoga Zakona sukladno članku 17. Zakona o procjeni učinaka propisa (NN br. 44/17).

#### **Članak 216.**

U cilju institucionalnog unaprjeđenja, a s obzirom na postojeću problematiku postupanja u postupcima vještačenja nužnih za ostvarivanje statusa i prava braniteljsko – stradalničke populacije (specifičnost problematike, sporost postupanja), odredbom se propisuje uspostava posebnih odjela unutar sadašnjeg jedinstvenog tijela vještačenja (Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom) u postupcima ostvarivanja statusnih trajnih i materijalnih prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji koji će biti nadležni za sva vještačenja koja se tiču navedenih korisnika

#### **Članak 217.**

Člankom se određuje rok u kojem se odredbe Uredbe o metodologijama vještačenja trebaju uskladiti s odredbama ovoga Zakona.

#### **Članak 218.**

Člankom se propisuje prestanak važenja Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“ broj 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 33/13, 148/13 i 92/14) i dijela provedbenih propisa donesenih na temelju tog Zakona.

#### **Članak 219.**

Člankom je propisano da Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, osim odredbi koje se odnose na mirovinska prava i doplatak za djecu.